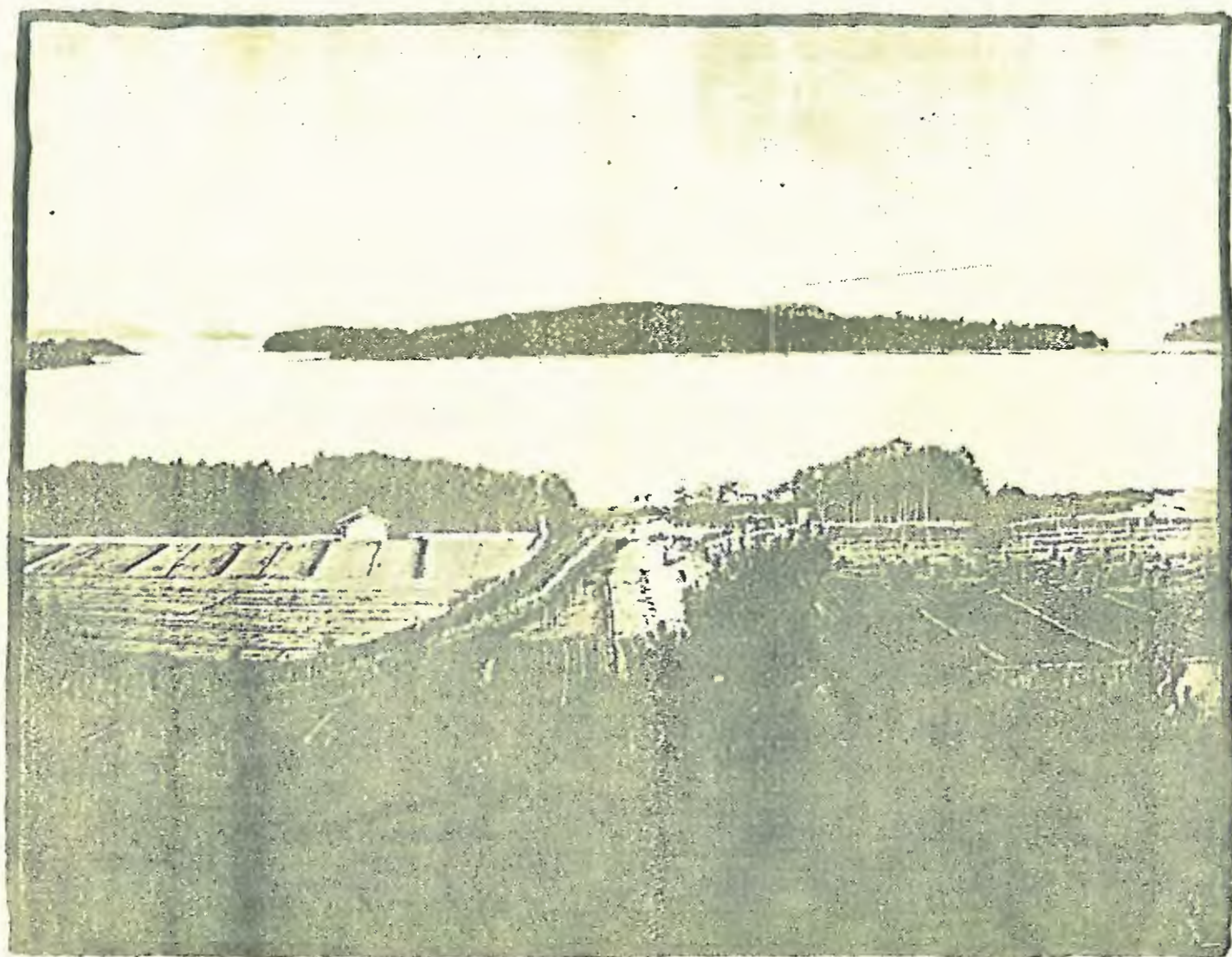

LOHJANJÄRVEN RANTAOsAYLEIS- KAAVALUONNOS

PERUSSELVITYKSET TAVOITTEET

Aurlahden Lohjankylän puoleista rantaa vuosisadan alussa. Keskellä näkyy entinen Lohjan reservikomppanian uimaranta laitureineen nykyisen Laiturikadun päässä. Siitä oikealle lahdenpohjukassa sijaitsi Alkuranta ja molempien edellämainittujen välissä oli olutpanimon ranta. (Kuva: Lohjan Museo)

LOHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAVALUONNOS

ESIPUHE

Tämän yleiskaavatyön tarkoitus on laatia koko Lohjanjärven alueelle yleispätevä kehys alueen kehittämisen ja jatkosuunnittelun pohjaksi. Lohjanjärvi levittäytyy usean kunnan alueelle, tämä ensimmäinen suunnitteluvaihe on siten luonteeltaan eräällä tavalla keskustelun avaus yleiskaavan tarpeesta, tavoitteista sekä yhteistyö- ja toteutusmahdollisuuksista.

Työn tarkastelussa on keskitytty luonnon ja maiseman tarjoamiin mahdollisuuksiin järven virkistyskäytön ja rantojen maankäytön kehittämisessä. Kestävän kehityksen turvaaminen on johtava pyrkimys alueen käytössä ja toiminnoissa. Luonnon, vesien, maiseman, kulttuuriympäristöjen, rakennusten arvostus ja suojelu suhteessa ihmisen tarpeisiin ja kulttuuriin tulee olla luonnollista ja pakotonta.

Maanomistus- ja rakennusoikeustarkastelu kantatilaperiaatteineen on tässä tarkastelussa toissijainen, alueen laajuus ja useiden kuntien osallisuus sekä tuhansien maanomistajien näkemykset vaativat laajan erillisen tarkastelun. Rantarakentamiseen ja asumisen laatuun ja määrään otetaan kantaa periaatteellisella tasolla, metrimääräinen ja tilastollinen tarkastelu on myöhempien suunnitteluvaiheiden yksi osa-alue.

Jatkosuunnittelussa ja tavoitteiden asettelussa tulee pyrkiä laajapohjaiseen tiedottamiseen ja palautteiden käsittelyyn viran- ja asianomaisten sekä maanomistajien kanssa.

Lohjan kunnan kaavoitusjohtaja Heikki Rouvinen tilasi yleiskaavaluonnoksen Arkkitehtuuri-toimisto Jalo Läspältä elokuussa 1995. Lohjan kunta vastaa tämän suunnitteluvaiheen kustannuksista, alueen naapurikunnilta toivottiin vain aineistoa. Naapurikunnista toimivat ensimmäisen vaiheen yhdyshenkilöinä: Lohjalta kiinteistöinsinööri Erkki Eskola, Karjaalta kaupungingeodeetti Tom Granström, Karjalohjalta kunnanjohtaja Markku Niskala ja rakennustarkastaja Kalevi Ranta sekä Sammatista kunnanjohtaja Leo Haltsonen.

Yleiskaavatyö käynnistyi syyskuussa 1995. Työn ensimmäinen vaihe sisälsi aineiston keruun ja alustavan tutustumisen sekä maastokäynnit maitse ja vesitse. Ensimmäinen raportti perusselvityksistä ja alustavista tavoitteista valmistui marraskuun puolivälissä. Yleiskaavaluonnoksen valmistumisaika on määritetty vuoden 1995 loppuun.

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE

1 JOHDANTO

2 PERUSTIEDOT

2.1 LOHJANJÄRVI

2.1.1 SIJAINTI JA RAJAUS

2.1.2 ESIHISTORIAA

2.1.3 VESISTÖN TILA

2.2 TOIMINNAT

2.2.1 MATKAILU JA VIRKISTYS

2.2.2 ELINKEINOT

2.2.3 ASUTUS JA VÄESTÖ

2.3 LUONNONYMPÄRISTÖ

2.3.1 GEOLOGIA JA MAAPERÄ

2.3.2 POHJAVEDET JA SORANOTTO JA SUOJELU

2.3.3 KASVILLISUUS JA SUOJELU

2.3.4 MAISEMA JA SUOJELU

2.4 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

2.4.1 KAAVOITUSTILANNE

2.4.2 MAANOMISTUS

2.4.3 KUNTARAKENNE

2.4.4 KULTTUURIYMPÄRISTÖT

2.4.5 RAKENNUSKANTA JA SUOJELU

2.4.6 LIIKENNE

2.4.7 YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO

2.5 KONFLIKTIALUEET

3 TAVOITTEET

3.1 PYRKIMYKSET

3.1.1 KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN...

3.1.2 MAANKÄYTÖN OIKEAAN VALINTAAN...

3.1.3 LUONNON- JA MAISEMAN SUOJELUUN...

3.1.4 VIRKISTYS- JA MUIDEN VAPAA-ALUEIDEN MUODOSTAMISEEN...

3.1.5 VESISTÖJEN KÄYTÖN KEHITTÄMISEEN JA SUOJELUUN...

3.1.6 KULTTUURIYMPÄRISTÖJEN JA RAKENNUSTEN ARVOSTUKSEEN
JA SUOJELUUN...

3.1.7 HALLITTUUN HAJA- JA RANTARAKENTAMISEEN...

3.1.8 MAA- JA METSÄTALouden ELINVOIMAISUUDEN
SÄILYTTÄMISEEN...

3.1.9 TAAJAMIEN JA TEOLLISUUDEN RANTOJEN PARANTAMISEEN...

3.1.10 HALLITTUUN ENERGIA-, VESI- JA JÄTEHUOLTOON...

2 PERUSTIEDOT

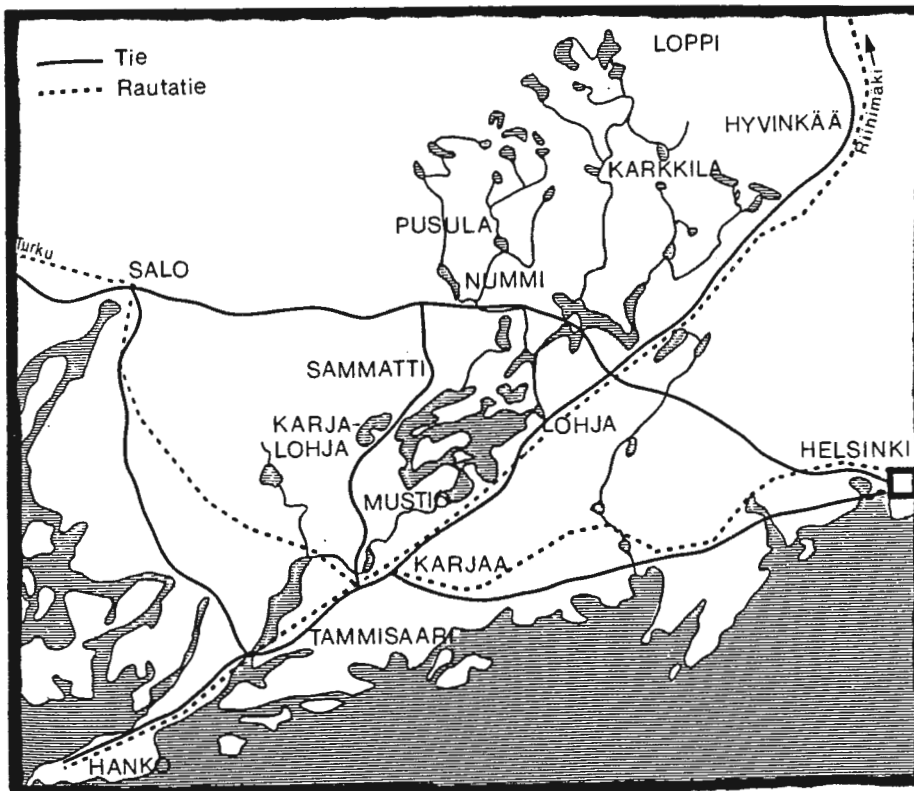
2.1 LOHJANJÄRVI

2.1.1 SIJAINTI JA RAJAUS

Läntisellä Uudellamaalla sijaitseva Lohjanjärvi kuuluu Karjaanjoen vesistöalueeseen. Valuma-alueen laajuus on 1930 km² ja järvisyys 12,2 %. Noin puolet vedestä tulee Hormajärvestä, Pusulanjoesta sekä Kirmusten-, Valkerpyyn- ja Puujärvestä. Lohjanjärvi laskee Karjaanjoen kautta Pohjanpitäjänlahteen. Teoreettinen vedenviipymä on keskimäärin kaksi vuotta. Lohjanjärvi levittäytyy viiden kunnan alueelle, Lohjan kunnan, Lohjan kaupungin, Karjaan kaupungin, Karjalohjan kunnan ja Sammatin kunnan rannoille. Pieni nurkka Maikkalanselän pohjukassa on Nummi-Pusulan kuntaa.

Lohjanjärven vesipinta-ala on 88,9 km², Maikkalanselkä mukaanluettuna 92,7 km². Rantaviivan pituus on 311 km ja saarien pinta-ala noin 30 km². Keskisyvyys on 13 m (Suomen järvien keskisyvyys on n. 7 m) ja suurin syvyys Isoselällä 54 m. Karjalohjan selällä on yli 45 metrin syvyisiä alueita. Järven tilavuus on 1124 milj. m³. Suurimmat saaret ovat Lohjansaari, Jalassaari, Huhtasaari, Pensaari, Ollisaari, Liessaari ja Härkäsaari.

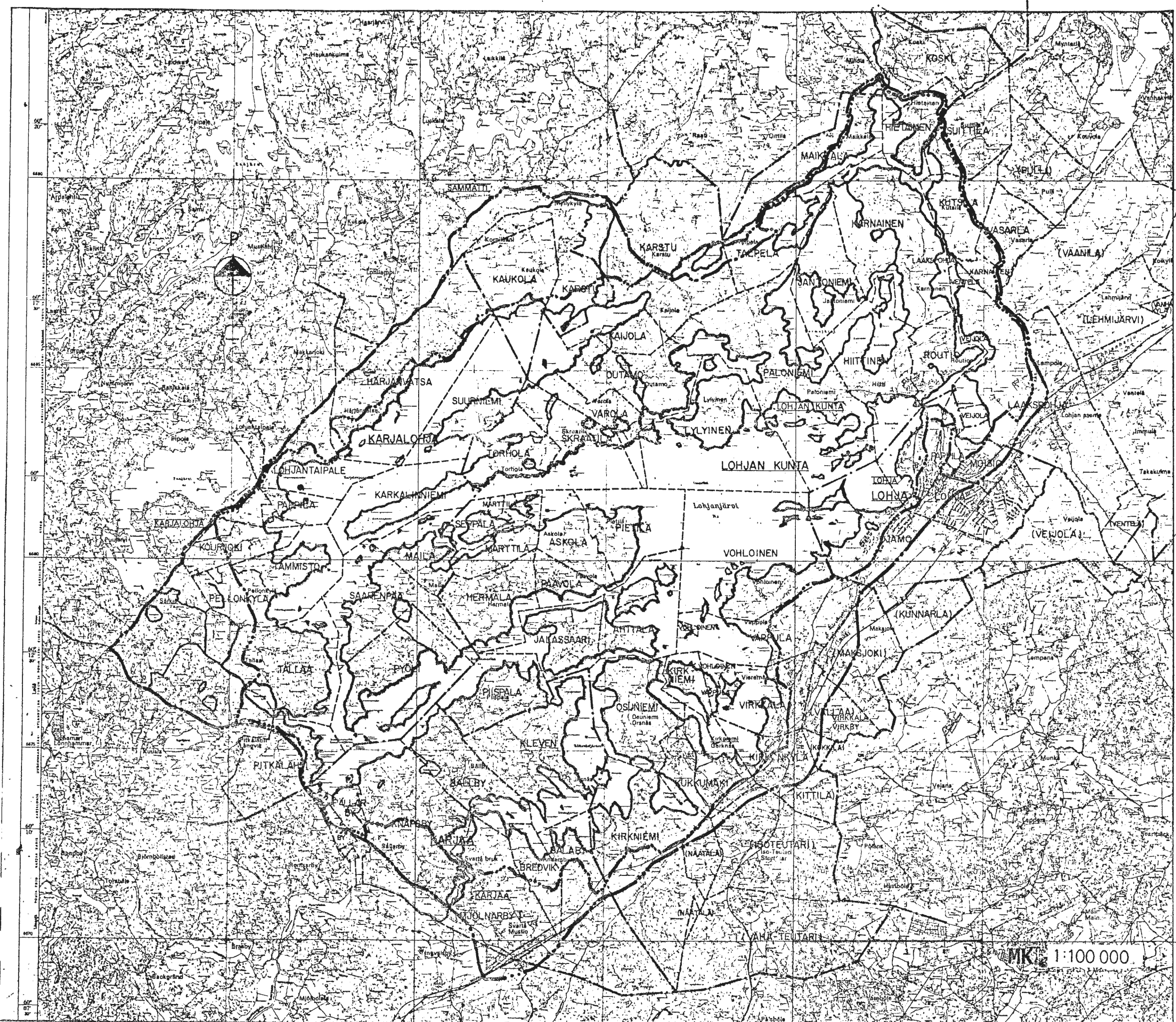
Rantaosayleiskaavaaluonnoksen aluerajaus on määritelty aluetta ympäröivien kulkuyhteyksien mukaan (kartta 1). Lohjanjärveen laskeva Hormajärvi sisältyy yleispiirteiseen rajaukseen, perusselvitys ja tavoitteet koskevat myös Hormajärveä. Aluerajaukseen vaikuttaa myöhemmässä suunnitteluvaiheessa myös maanomistuksen rajat.

Lohjanvesistö — Karjaan- eli Mustionjoen vesistö — sijaitsee latvavesiään lukuunottamatta läntisellä Uudellamaalla n. 50–80 km Helsingistä länteen. Lohjanjärvi ja sen pohjoispuolella sijaitseva Hiidenvesi ovat vesistön suurimmat järvet.

LOHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAAVALUONNOS

PERUSSELVITYKSET

- 1A ALUEBAJAUS ———— TIIRAJAUS
- 1B KUNTARAJAT ———— POLKURAJAUS
- 1C REKISTERIKYLÄT ————

1:100 000

2 LOHJANJÄRVEN SYNTY

— ALUEAJAUS
— RANTAVIIVA
mpy METRIÄ MERENPINNAN YLÄPUOLELLA

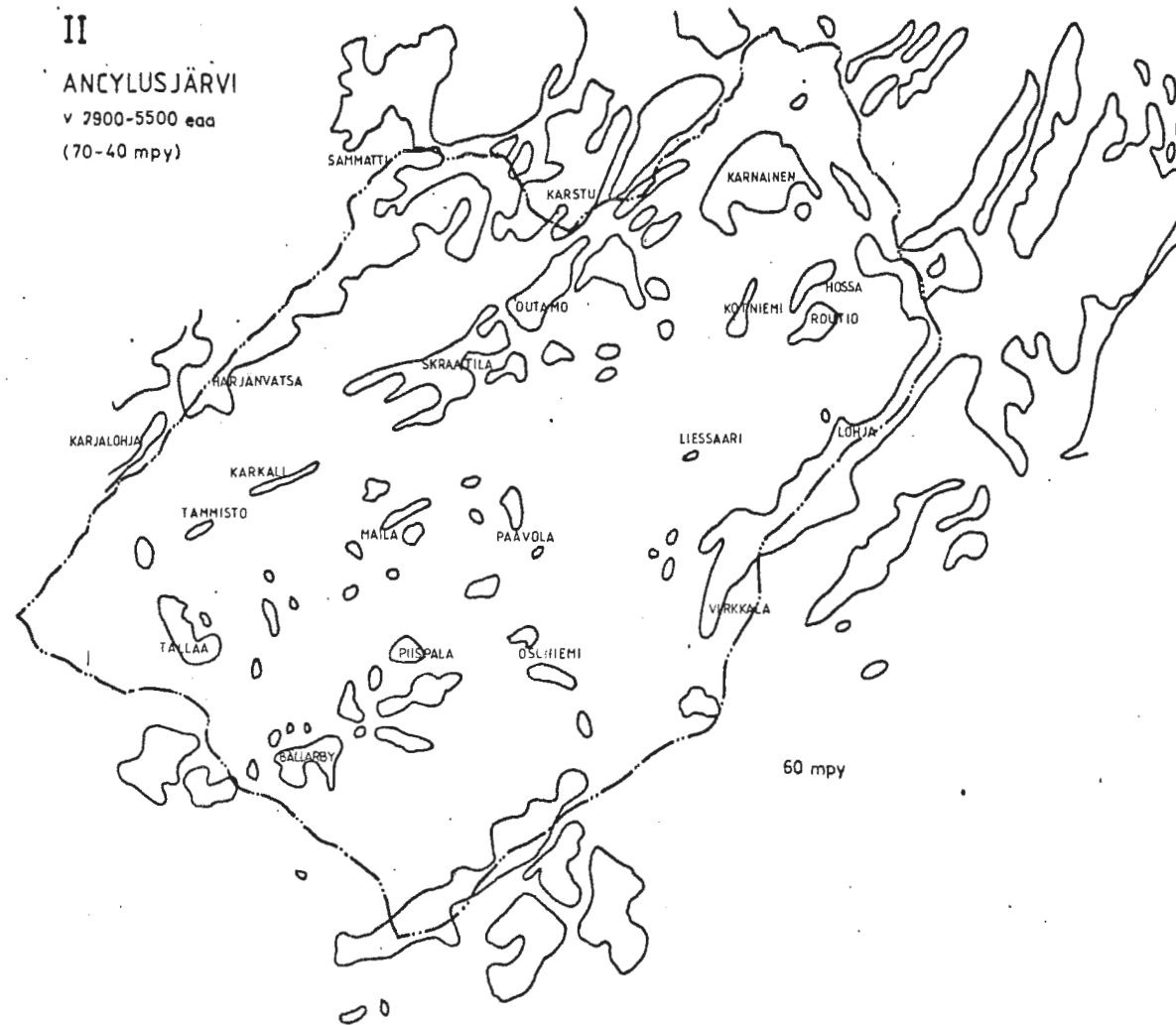
I

BALTIAN JÄÄJÄRVESTÄ YOLDIANMERI
ENNEN v 7900 eaa PALJASTUNUT

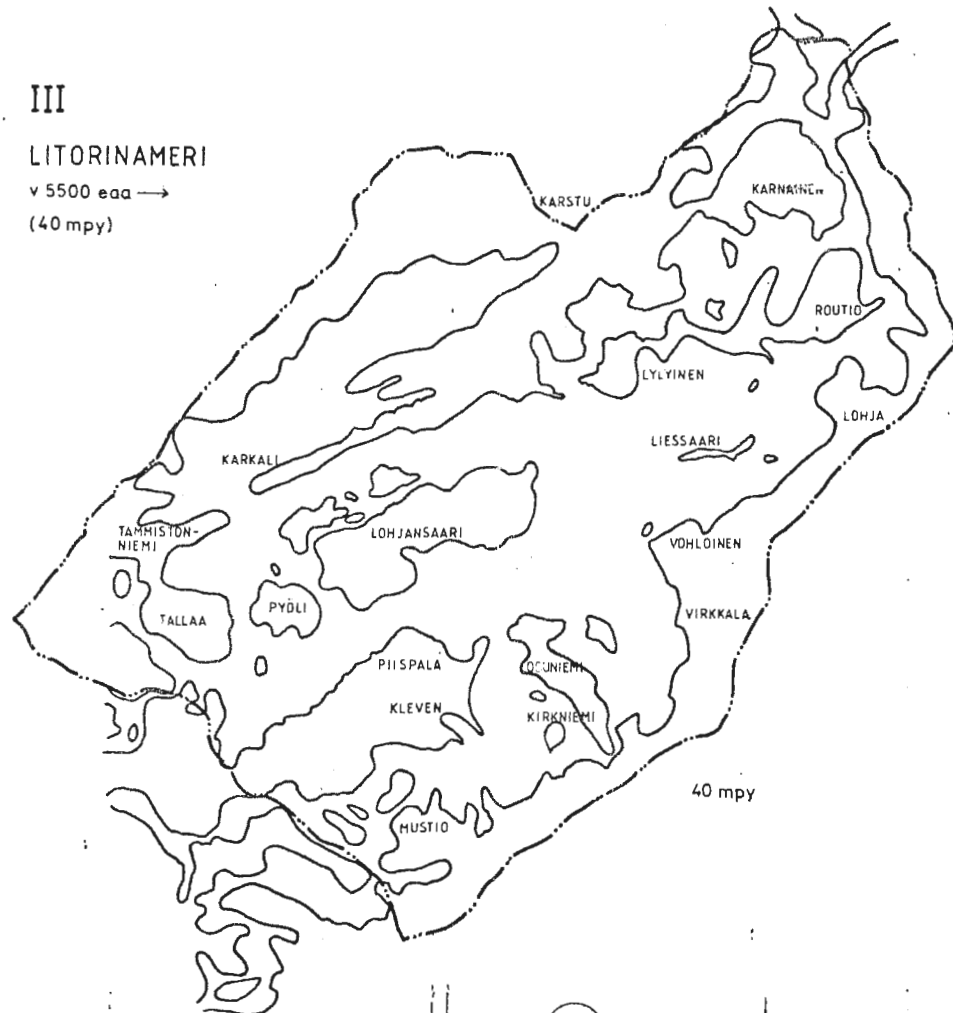
II

ANCYLUSJÄRVI
v 7900-5500 eaa
(70-40 mpy)

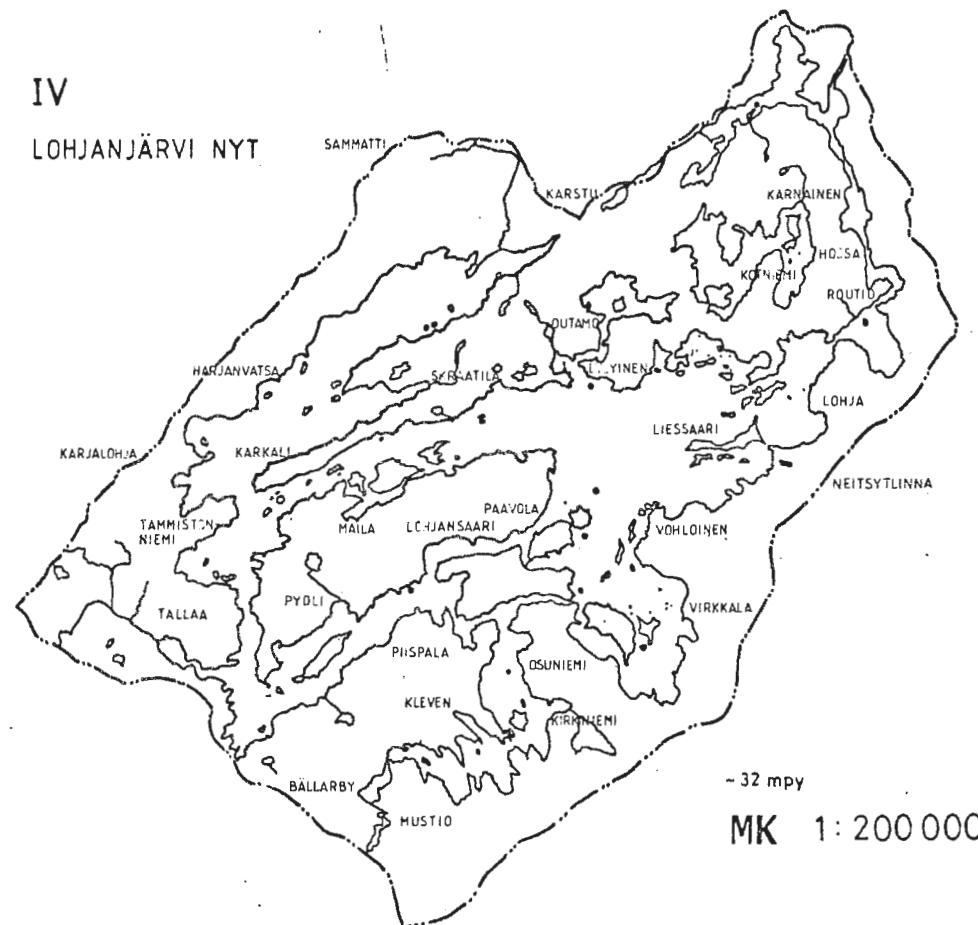
III

LITORINAMERI
v 5500 eaa →
(40 mpy)

IV

LOHJANJÄRVI NYT

32 mpy
MK 1:200 000

- 1A ALUEAJAUS --- TIERAJAUS
1B KUNTAARAJAT ---
3 ESIHISTORIALLISET SUOJELUKOhteet
L-USA OHJAN KUNNAN YK
○ 21 KIVIKAUTINEN ASUINPAIKKA
● PRONSSIKAUTINEN MUINAIS-
JÄÄNNÖS
△ RAUTAKAUTINEN MUINAISLÖYTY
◆ TEOLLISUUSRAKENNE
⊙ LINNAVUORI

7+17

2.1.2 ESIHISTORIAA

Mannerjää vetäytyi Lohjanharjusta 10 000 vuotta sitten. Baltian jäärvestä muodostui Yoldianmeri, merestä kohosi tuolloin nykyisestä merenpinnasta yli 100 m korkeat kohdat. Ancylus-järven rantaviivan korkeus n. 8500 vuotta sitten oli 69 m nykyisestä Itämeren pinnasta. Lohjan seudulla ensimmäiset asutuksen merkit ovat n 8000 vuoden takaa, silloisen Litorinameren korkeus oli n. 45 m mpy. Silloinen merenlahti kuroutui järveksi n 4000 e.kr. korkeustasolle n 34 m mpy. (kartta 2)

Alueelta löytyy useita muinaismuistomerkkejä, jotka on rauhoitettu muinaismuistolain nojalla sellaisenaan ilman erillispäätöstä. Suojelu kohdistuu itse kohteeseen ja ympäröivään 2 m:n suojavyöhykkeeseen. (kartta 3)

Kivikausi ulottui vuodesta n. 7500 e.kr vuoteen 1300 e.kr. Asutukset sijoittuivat järven rantaan lämpimään ilmansuuntaan mieluiten hiekkapohjaisille rinteille. Esinelöydöt todistavat kalastuksesta keräilyn ja metsästyksen ohella. Kivikautisia asuinpaikkoja on runsaasti Lohjanjärven ympärillä, Länsi-Uudenmaan seutukaava -95 on määritellyt suojeltaviksi 44 kohdetta. Pronssikaudelta vuoteen 400 e.kr tunnetaan hautaraunioita, ei kuitenkaan Lohjanjärven alueelta. Lohjan kunnan yleiskaavan muinaismuistokohteiksi on merkitty Lohjanjärven ranta-alueille 47 kivikautista asuinpaikkaa, 12 rautakautista muinaisjäännettä, 11 kaivosta ja Karstun linnavuori. Karjalohjan Lohjansaaren Suontakassa on kivikautinen asuinpaikka. Rautakauden (n. 500 e.kr - 1200/1300 j.kr) merkittäviä muinaisjäännetöksiä ovat hautakalmistot, joita seutukaavassa on esitetty suojeltavaksi 17 kpl, ja linnavuoret, joita löytyy Karstulta ja Karjalohjan Tallaan alueelta kaksi.

Rautakaudella Lohjanjärven kautta kulki merkittävä kauppareitti Vanajavedeltä Itämerelle, etenkin talvisin jäätä pitkin kuljetettiin etelään turkiksia ja kapakalaa ja pohjoiseen suolaa, kankaita, metalliesineitä ja ylellisyystavaraa. 1100-luvulla osa kauppätietä matkanneista hämäläisistä asettui Lohjan seudulle, samoin varsinaissuomalaiset kiinnostuivat Lohjan luonnon antimista.

Karstun linnavuori

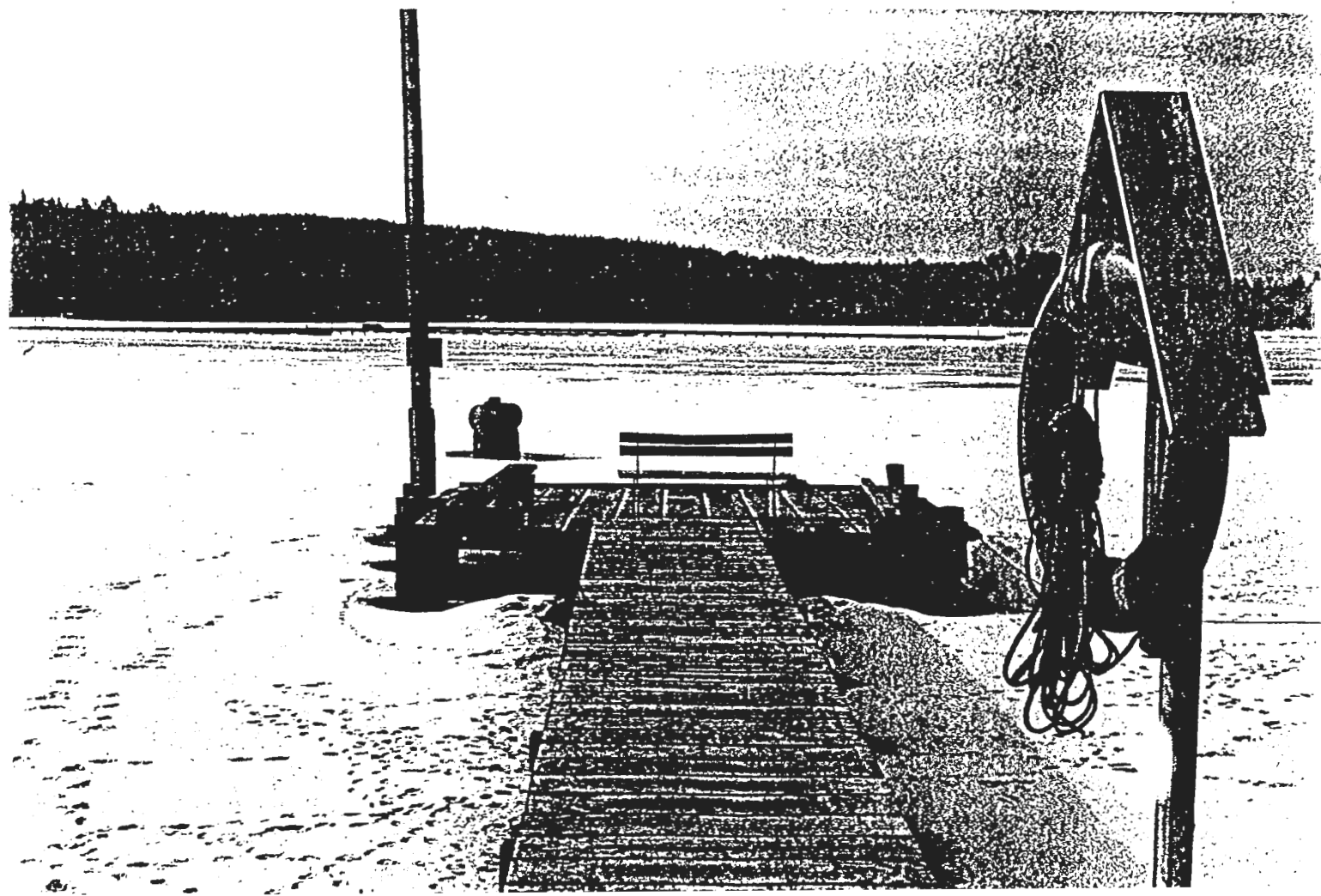
2.1.3 VESISTÖN TILA

Vesistön tila vaihtelee alueittain, pääpiirteissään veden puhtaus ja käyttökelpoisuus on parantamassa, mutta ongelma-alueita on vielä joitakin. Käyttökelpoisuusluokituksessa v. 1985 Lohjanjärven heikoimpia alueita olivat Hällsnäsfjärden, Aurlahti ja Pensaarensalmi, parhaita Karstunlahti ja Karjalohjanselkä. 1970-luvun tilanteeseen verrattuna on toisaalta Isoselkä ja Pikkujärvi puhdistunut, toisaalta Lohjalla Ristiselkä ja Pappilanselkä sekä Karjaan Kyrköfjärden ovat likaantuneet. (kartta 4)

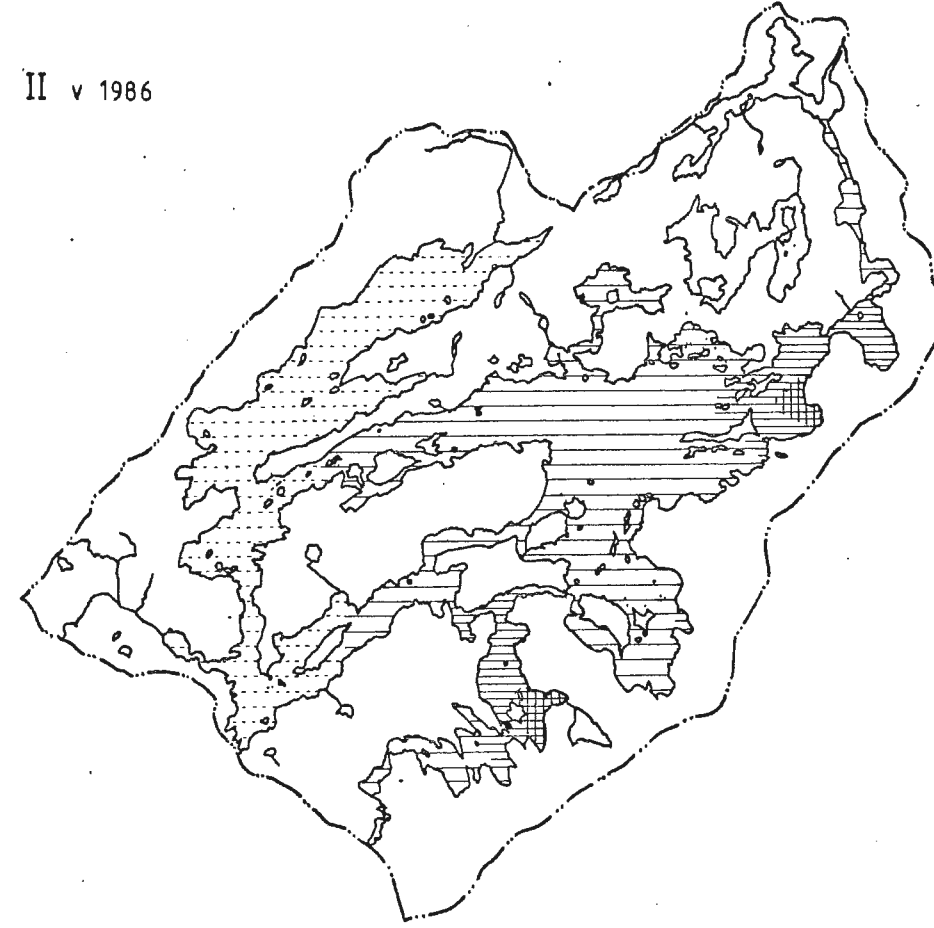
Taajama-alueet ovat pääpiirteissään jätevesihuollon piirissä, tehostamishankkeita on vireillä. Asutuskeskusten vedet puhdistetaan Lohjalla Pitkäniemen puhdistamolla, Lohjan kunnassa Peltoniemen puhdistamolla ja Karjalohjalla Kourjoenlahden puhdistamolla. Yksittäisiä suurempia jätevesikuormittajia ovat Metsä-Serla Oy ja Lohjan Paperi Oy, pienempiä ovat mm. Kisakallion urheiluopisto ja Vivamo-säätiön toimintakeskus.

Pääpaino vesiensuojelussa tulee olemaan maa- ja metsätalouden vesistökuormituksen pienentäminen sekä loma- ja haja-asutuksen jätehuollon parantaminen. Hajakuormitus on suurimmillaan keväällä lumien sulamisaikana.

Lohjanjärven pintaa on laskettu useaan otteeseen, jonkin verran jo 1600-luvulla, vuosina 1847 ja 1865 laskut alensivat veden pintaa nykytasoonsa yli 1,5 metrillä. Uitto ja malminkuljetus helpottui kun poistettiin Mustion koskista ylin, Bellbyn virta. Samalla syntyi hyvää laidun- ja viljelysmaata eri puolille järveä. Mustion voimalaitoksella säännöstellään vesioikeuden luvan mukaisesti Lohjanjärven vedenkorkeutta. Lohjanjärven tilaa tarkkaillaan vesioikeuden velvoitteiden mukaisesti Helsingin Vesi- ja ympäristöpiirin, nykyisin Uudenmaan ympäristökeskuksen, hyväksymää ohjelmaa noudattaen. Uimarannoilta otetaan kesäisin säännöllisesti näytteitä, kalatarkkailulla selvitetään kalaston tila ja jätevesien vaikutukset kalakantaan.

II v 1986

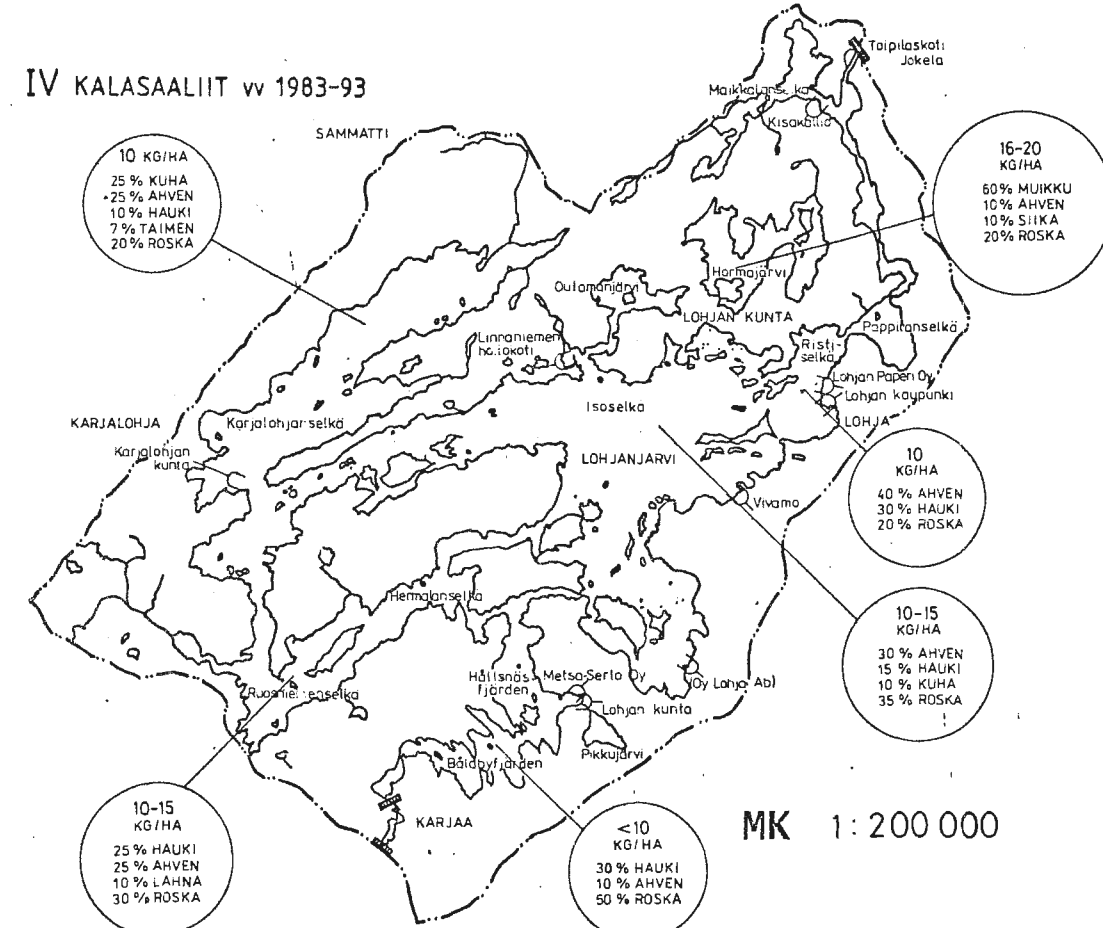

4 VESISTÖN TILA

ALUEARJAUS
 RANTAVIIIVA
 HYVÄ TYYDYTTÄVÄ VÄLTÄVÄ HUONO EI TIETOA
 KALASAALIIT VV 1983-93
 KALOJEN KULUN ESTÄVÄ PATO
 JÄTEPUESIEN PURKUPAIKAT

III v 1990

IV KALASAALIIT vv 1983-93

MK 1:200 000

ARKKITEHTUURITOIMISTO JALO LÄSPÄ
SEPÄNKATU 7 08100 LOKKA P/F 812 - 326220

LOHJALLA 31.12.1995
MUUT 7.3.1996.

LOHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAAVALUONNOS PERUSSELVITYKSET

- 1A ALUEBAJAUS
1B KUNTARAJAT

- 5 VIRKISTYS
- KUNNAN OMISTAMAT = TUMMENNETTU
 - TARKEA = KEHYSTETTY
 - UIMARANTA
 - VENEVALKAMA
 - LIITUNNAN PALVEUPEISTE
 - VIRKISTYS- JA ULKOILUALUE
 - LAIVAREITTI
 - VENEREITTI
 - ULKOILUREITTI
 - KEVYEN LIIKENTEEN PÄÄYTEYS
 - MAJOITUS, HOTELLI, CAMPING
 - SUORAMYYNTITILA, MAATILAMATKAILU

MK 1:100 000

2.2

TOIMINNAT

2.2.1 MATKAILU JA VIRKISTYS

Järvalueen merkitys on rantojensa asukkaille ja vesistön käyttäjille vuosisatojen kuluessa vähitellen muuttunut hyötykäytöstä huvikäyttöön. Kalastus on nykyään enemmän harrastus kuin elinkeino, tukin ja muiden raaka-aineiden kuljetus on siirtynyt maalle ja reittilaivojen tilalla liikkuvat huviveneet. 1870-luvulta lähtien kesäasukkaat toivat tullessaan rannoille huvilakulttuurin, nyttemmin puhutaan mökkiläisyydestä. Kesäasukkaille oli tärkeää säännöllinen yhteys palveluiden ja rautatien ääreen, jolloin syntyi matkustajalaivaliikenne vuodesta 1892 alkaen aikataulun mukaan ALKU- höyrylaivalla, vuodesta 1908 lähtien ELIAS LÖNNROTILLA ja vuodesta 1919 lähtien KOMPUS-aluksella Sammatin, Karjalohjan ja Lohjan välillä. Säännönmukainen liikenne päättyi 1920-luvun alussa. Vain heijastumia ajasta antaa vuodesta 1976 lähtien harjoitettu risteily- ja tilausliikenne.

Matkailullisissa ja liikunnallisissa tapahtumissa hyödynnetään nykyään jonkin verran järveä. Lohjat tarjoavat runsaasti matkailullisia elämyksiä ja vaihtoehtoja, mutta järveen liittyvät rantatapahtumat keskittyvät lähinnä Aurlahden rantaan järjestettäviin kesäviikonloppu-tapahtumiin. Kesällä 1995 tosin viriteltiin uudestaan Virkkalan Pähkinäniemessä perinteistä tanssilavajuhlaa, ja kesällä 1996 on tiedossa Lohjan Ojamon kaivosalueella kesäteatteri-esityksiä. Mustiolla kartanon, ruukin ja puukirkon puitteissa tarjotaan matkailijoille elämyksiä ja palveluja. Karjalohjalla liikunta- ja kylpyläpalveluita järjestää lomakeskus Päiväkumpu. Lohjalla Haikarissa on matkailuvaunualue, Vivamon toimintakeskuksessa tarjotaan majoitusta ja ruokaa. (kartta 5)

Uimarantoina julkiseen käyttöön on osoitettu Lohjalla Aurlahden, Moisio ja Liessaaren uimarannat, Lohjan kunnassa Paloniemen, Pähkinäniemen ja Kirkniemen rannat, viimeksi mainituissa on myös korkea hyppylaituri. Karjaalla Viluddenin uimaranta on luonnontilainen ja erittäin kehityskelpoinen keskeiseksi virkistysalueeksi. Muitakin uimarantoja on, mutta ne ovat pieniä tai vaikeapääsyisiä.

Varsinkin Lohjien alueella on suunniteltu ja osittain toteutettu ulkoilureittiverkostot, järvi-virkistykseen ne liittyvät kuitenkin vain paikoin. Rannalta ulkoiluyhteydet muihin liikunnan palvelupisteisiin, kuten Lohjanharjun liikuntakeskus, ja -verkostoihin ovat heikot. Rannan lähistölle sijoittuvia liikuntapaikkoja on Lohjan Aurlahdessa, Ojamolla ja Hiidensalmessa (Tennari ja jousiammuntarata), Lohjan kunnassa Paloniemessä, Kirkniemessä, Partio-niemessä, Karstulla ja Kisakallion urheiluopistolla. Karnaisten korpialueelle on vastikään toteutettu laaja retkeilyalueen ulkoilureitistö. Liessaassa ja Lahokalliassa on luontopolut.

Venelaiturialueita on lukuisia, niiden varustelutaso ei kuitenkaan ole jäteastioita runsaammat. Lohjan Aurlahden ranta-alueella on nyt kuitenkin ryhdytty parantamaan, tavoitteena on koko järveä palveleva toiminta- ja huoltokeskus. Virkkalan Pähkinäniemestä ja Paloniemestä kaavaillaan toimivia virkistysalueita. Mustiolla on käynnissä aluesuunnittelu, jossa määriteltäneen toimintoja ranta-alueille.

2.2.2 ELINKEINOT

Maatalous oli keskiajalta pitkälle 1900 -luvulle asti alueen pääelinkeino. Kalastus oli seudulla merkittävä sivuelinkeino keskiajalta aina 1800-luvun lopulle asti, päätoimisesta ammattikalastuksesta alueelta ei kuitenkaan ole tietoja. Kuivattu kapakala oli tärkeä vientituote ja yksi alueen vaurauden syntytekijä. Nuotanvedosta ja nuottakunnista on tietoja 1600-luvulta lähtien, 1800-luvun lopulta alkaen harvinaistunut elinkeino loppui ilmeisesti uittojen ja teollisuuden vesistövaikutusten myötä. Verkko- ja rysäkalastuksella on kivikaudelle ulottuvat perinteet, nykyään ne ovat harrastelijoiden suosimia välineitä. Lohjanjärven rapuja vietiin 1900-luvun alussa jopa Pietariin, rutto hävitti kannan 1920-luvulla.

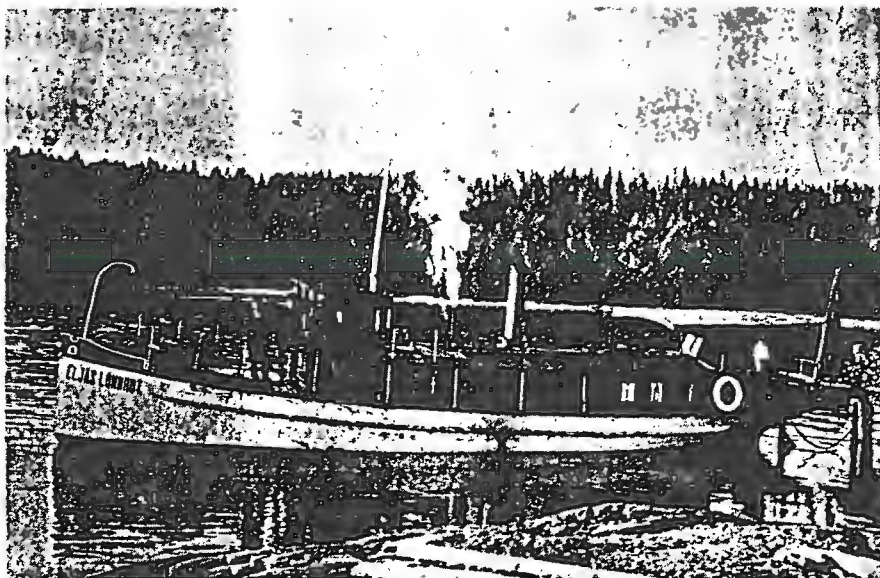
Lohjan keskiaikainen kirkko on aina ollut vetonaula, kirkon katto näkyy moneen suuntaan, myös järvelle. Vuosisatoja kuljettiin vastarannoilta kirkkoruuhilla tai jääteitä pitkin jumalanpalveluksiin tai kevätmarkkinoille. Ruuhet olivat tasapohjaisia ja -keulaisia, teräväkeulaiset yleistyivät vasta kesäasukkaiden myötä. Purjehdus on ollut vähäistä Lohjanjärvellä, sitä pidettiin vaarallisena oikukkaiden tuulien ja vaarallisten salmien vuoksi.

Teollinen järven hyödyntäminen kuljetuksissa alkoi 1530- luvun lopulla, kun perustettiin Suomen ensimmäinen suurimittaisempi rautakaivos Lohjan Ojamolle. Louhoksesta saatu rautamalmi oli kuljetettava Mustioon, johon taas oli mahdollista rakentaa vesivoimalla toimiva ruukki. Malmi kuljetettiin jääteitse tai proomulla varppaamalla hinaten. Malmioita löytyi myös muualta, kuten Isosaaresta, Karstulta ja Lylyisistä, ja järvellä risteili malmiproomuja, myös ajoittain ylävirtaan Karkkilan Högforsin ruukille, aina 1860-luvulle asti. Vuosisadan vaihteessa kuljettiin järvellä myös kalkkikiveä Isosaaresta, Tytyristä, Solhemistä ja Ojasta Virkkalan kalkinpolttamoon, ajoittain jopa jäämurtajan avulla, vuoteen 1926 saakka.

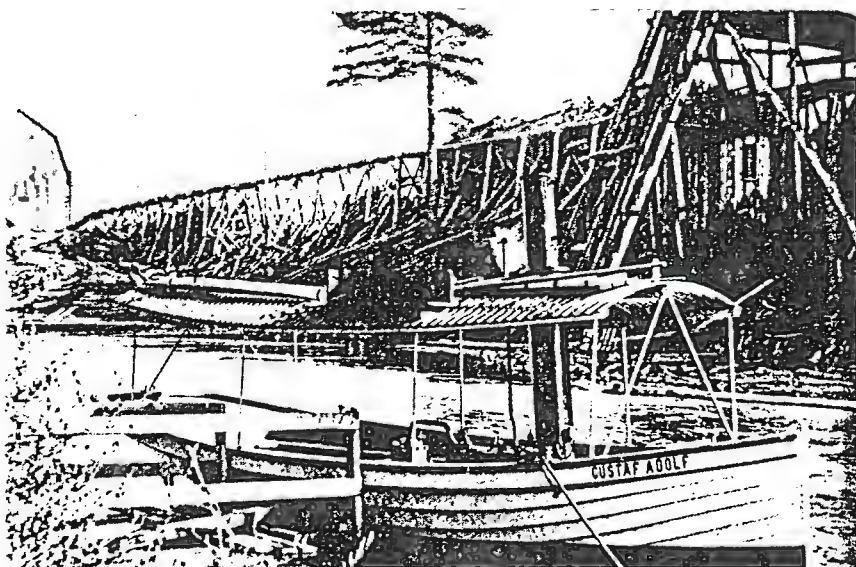
Puutavaran uitto alkoi järvellä 1600-luvulla pienessä mittakaavassa Mustion sahan tarpeisiin. Virkkalan höyrysahan myötä v. 1865 alkanut alueen voimakas sahateollisuus tukeutui Lohjanjärven tarjoamiin kuljetusyhteyksiin. Virkkalaan v. 1873 valmistunut rautatieyhteys oli helposti liitettävissä järvikuljetukseen. Järveen tukeutui myös Mustioon v 1903 valmistunut puuhiomo, v. 1907 Lohjan selluloosatehdas, v. 1916 vaneritehdas ja v. 1927 Hiidensalmen sahalaite ja viimeksi Metsä-Serla Oy:n Kirkniemen tehdas vuonna 1965. Uitto oli voimakkaimmillaan vuosina 1920 - 1940, 1960-luvulla se loppui kokonaan.

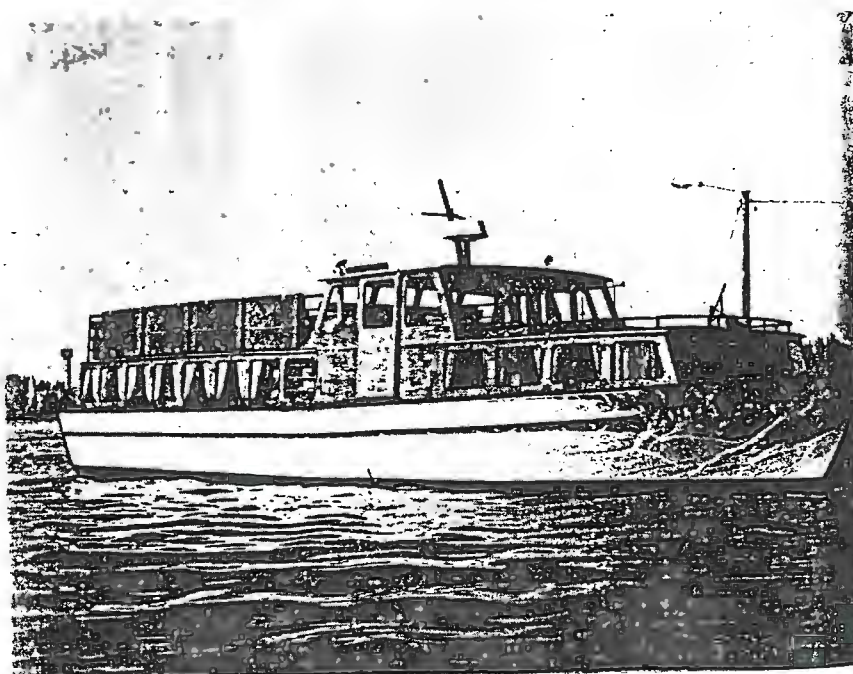
LAISKA-JAAKKO kiskomassa kalkkiproomua Tytyristä Virkkalaan. Proomun perässä joku vuosisadan vaihteen monista pienistä höyrpursista. Proomut olivat tasapäisiä ja tukevia. Niissä oli kaksinkertainen hirsipohja. (E. Puomilan haastattelu.) JAAKON muistetaan uurastaneen matkaa Lohjalta Virkkalaan etenkin vastatuulella hyvinkin täyden työpäivän. (A. Helan haastattelu. Lohjan Museo.)

ELJAS (ELIAS) LÖNNROT Oravannokassa pian Lohjanjärvelle tulonsa jälkeen. (Einar Puomilan kuva. Kopio Lohjan Museossa.)

Axel Karlssonin GUSTAF ADOLF Mustion tehtaiden rannassa. Alus oli vuosisadan alun tyyppinen pieni huvialus, jossa oli höyrykone ja aurinko- tai sadekatos. (K. G. Karlssonin kuva. Kopio Lohjan Museossa.)

Kesällä 1976 liikennöintinsä aloittanut AHTI VII on saanut järjestyslukunsa muiden laivuri Partasen omistamien alustan mukaan.

Raivion eli "kruunun" ranta Kyrkstadin lahden pohjukassa. Täällä lastattiin puutavaran ohessa myös jäitä rautateitse kuljetettavaksi. (E. Puomilan haastattelu.) Taustalla Lohjan Höyrysaha ja Lohjan kalkkitehdas. (Lohjan Museo.)

Ruuhi oli ennen tiestön kehittymistä vartenotettava kulkuneuvo myös varsinaisille laivoille sopimattomilla vesistöosilla, kuten latvapuroilla. Mustion kosket estävät laivaliikenteen Lohjanjärveltä alavirtaan merta kohden. Niistä ylintä, Bellbyn virtaa ruopattiin 1600-luvulta lähtien ja 1850-luvulla se saatiin kulkukelpoiseksi pienille aluksille. (Kuva: Lohjan Museo)

Hiidensalmi v. 1937. Kuvassa Lohjanvesistön Metsä Oy:n puutavaravarastoja.

2.2.3 ASUTUS JA VÄESTÖ

Alueen asutushistoria on yli 8000 vuotta vanha. Esihistorialliset asuinpaikat ja kalmistot on sijoitettu maisemallisesti tärkeisiin solmukohtiin, asutus keskittyi rannan läheisyyteen. Maanviljelys opittiin noin 2000 vuotta eKr., Lohjanjärven rantojen lehdot sopivat hyvin kaskeamiseen. Lohjanjärven eteläinen alue oli varsin asuttua, kunnes ilmasto tilapäisesti kylmeni 500-luvulla eKr., jolloin asutus vetäytyi etelään. Ajanlaskun alun molemmin puolin asutus oli melko tiheää, mutta ensimmäisen vuosituhannen jälkipuoliskolla alue nähtävästi autioitui.

Hämäläisten ja varsinaissuomalaisten asutusaallon jälkeen 1200-luvulla saapui viikinkiretkien päätyttyä kruunun toimittamien siirtojen myötä Ruotsista väestöä, seutu muuttui kaksikieliseksi. Kieliraja muodostui alusta lähtien varsin jyrkäksi, se murtui vasta teollistumisen myötä.

1300 - 1400 -luvuilla asutuksen painopistealueet olivat Lohjansaaren saaristo, Virkkala, järven itärannan kylät ja Karstun / Paloniemen alue. Lohja alkoi kasvaa seudun keskukseksi, Pyhän Laurin kirkko rakennettiin alueen emäkirkoksi, Virkkalassa ja Lohjalla pidettiin markkinoita. Kartanolaitos alkoi kehittyä, johtavat aatelissuvut hankkivat laajoja alueita omistukseensa. Viljavaan Lohjanjärven laaksoon syntyi kartanoita ja edistyksellistä viljelyskulttuuria, kartanoiden merkitys seudun kehitykselle oli tuntuva taloudellisessa, aineellisessa ja sivistyksellisessä mielessä aina 1800-luvun lopulle asti.

Maatalous oli tärkein elinkeino pitkälle 1900-luvulle asti, elantonsa maataloudesta ja Lohjan seudulla erityisesti omenasta sai yhä useampi. Isojako 1760-luvulta lähtien hajotti aluerakenteen, tilakeskukset siirtyivät tilustensa keskelle ja vain harvoja ryhmäkyliä on tilajaon edeltävältä ajalta säilynyt, kuten esimerkiksi Lohjansaaren Hermala. Sahateollisuuden myötä metsätalous kehittyi vuosisadan vaihteessa. Tilajakojen myötä suuret kantatilat pirstoutuivat pienemmiksi. Myös asutustoiminta kasvatti tilojen määrää 1950-luvulle tultaessa. Haja-asutuksen aluerakenne harventui entisestään.

Teollisuus alkoi voimakkaasti kehittyä 1800-luvun lopulta lähtien synnyttäen työpaikkojen myötä asutusta varsinkin Lohjan seudulle. Teollisuus keskittyi Virkkalaan, hallinto ja palvelut Lohjankylään, jossa alkoi voimakkaampi kasvu 1860-luvulta lähtien. Vuosisadan vaihtuessa väkiluku sekä Virkkalassa että Lohjankylässä oli n. 1000 asukasta kummassakin. Teollistumisen synnyttämän muuttoliikkeen myötä syntyi asuinalueita, mm Virkkalan Suninhaka ja Lohjankylän Rantakanntti ja Moisionpelto. Rautatien myötä väestön liikkuminen helpottui, tällöin alkoi myös kesäasukkaiden virta luonnonkauniin Lohjanjärven rannoille, huvilakulttuuri syntyi.

Karjalohja erotettiin v. 1614 osin Karjaan, osin Lohjan alueista. Sammatti erotettiin Karjalohjasta v. 1920. Karjaa oli 1900-luvun alussa myös selvä kasvukeskus, Mustiolle syntyi rautatien myötä asema ja asutuskeskus. Karjalohjan ja Sammatin väestömäärät olivat suurimmillaan 1950-luvulla, v. 1980 väkiluvut olivat n. 1200 ja 1000.

Lohjan kauppala perustettiin vuonna 1926, se käsitti Lohjannummen, Pappilan, Moision ja Ojamon tilojen alueen. Sotien tyrehdyttämä kasvu lähti liikkeelle 1950-luvun alusta, kasvuhuiput kohdistuivat Lohjan kauppalaan 1960-luvun loppuun, Lohjan kunnassa hiukan myöhemmin. 1950-luvulla syntyi asutusalue Lohjan Nummentaustaan, 1960-luvulla Ojamolle, 1970-luvulla Routiolle. Virkkalan ja Ventelän alueet kehittyivät tasaisesti. Lohjen väkiluku oli vuonna 1980 n. 29 900.

OHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAAVAVALUONNOS PERUSSELVITYKSET

1A ALUEBAJAUS ——— TIIRAJAUS
1B KUNTARAJAT ——— POLKURAJAUS

6 MAAPERÄ
KALLIOTA
MOREENIA, -SELANTEITA, KUMPUJA
HARJUJA YH. JÄÄTIKKOKERROSTUMIA
SORAA JA HIEKKAA (RANTAKERROST.)
SILTITÄ (HIENOA HIEKKAA JA HIETÄ)
SÄVEÄ (JA HIESUJA)
TURVETTA JA LIEJUA

1:100 000

7+7

LOHJALLA 31.12.1995
TÄYD. 7.3.1996

ARKKITEHTUURITOIMISTO JALO LÄSPA

2.3

LUONNONYMPÄRISTÖ

2.3.1 GEOLOGIA JA MAAPERÄ

Geologialtaan alue kuuluu Etelä-Suomen liuskekivivyöhykkeeseen, Lohjan osalta kallioperältään lehtiittivyöhykkeeseen. Kallioperässä on runsaasti mineraaleja mm. rauta-, kupari-, ja sinkkimalmia sekä kalkkia, mikä onkin synnyttänyt jo 1500-luvulta lähtien alueen taloudellista perustaa luovaa kaivosteollisuutta. Seudun kallioperää luonnehtivat runsaat pohjois - eteläsuuntaiset ja koillis - lounaissuuntaiset murtumalinjat, kallio paljastuu paikoitellen ja huomattava osa alueen järvaltaista sijoittuukin ruhjevyyöhykkeiden mukaan. Moreeni on yleisin maalaji, alavilla järven rannoilla ja jokilaaksoissa savi- ja hietamaat on pääasiassa raivattu pelloiksi. (kartat 6 ja 7)

"Ei ole päätä Päijänteessä eikä loppua Lohjan loursissa." Edessä virkistysalueeksi osoitetut Junkon saari ja Partioniemi, takana Outamonjärveä.

2.3.2 POHJAVEDET JA SORANOTTO JA SUOJELU

Järveä rajaavilla harjuilla sijaitsee merkittäviä pohjavesialueita, ja harjujen soranottoalueisiin on perustunut alueen aikaisemmin voimakas rakennusaineteollisuus. Pohjavesialueiden antoisuus hiekka- ja sora-alueilla, varsinkin Lohjanharjulla, on varsin runsas. Pohjaveden suojeluun kiinnitetään nykyään enemmän huomiota: taajamien, teollisuusalueiden ja tiestön sijoittelusta ja rakentamisesta annetaan ohjeita ja määräyksiä jo yleis- ja asemakaavoissa sekä rakennuslupakäsittelyssä. Harjujen aikaisempi soranotto on paikoin vaurioittanut harjuluontoa, nykyään maa-aineslakiin (1982) perustuvalla ohjauksella ja suunnittelulla pyritään haittojen vähentämiseen. (kartta 8)

Lohjanharjun soranottoalueita on varattu urheilu- ja virkistyspalvelujen alueiksi, joilta on osoitettu ulkoilureittiyhteydet mm. Lehmijärvelle.

LOHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAAVALUONNOS PERUSSELVITYKSET

- 1A ALUEBAJAUS — — — — — TIIRAJAUS
1B KUNTARAJAT — — — — — POLKURAJAUS

7 TOPOGRAFIA

100 M	KORKEUSKAYRAT
80 M	MERENPINNAN
60 M	YLAPUOLELLA
40 M	
3 M	SYVYYSKAYRAT
6 M	(LOHJANJÄRVEN
10 M	VERTAUSTASO
20 M	33,6 M)
50 M	

PERUSSELVITYKSET

1A 1B

7

7+17

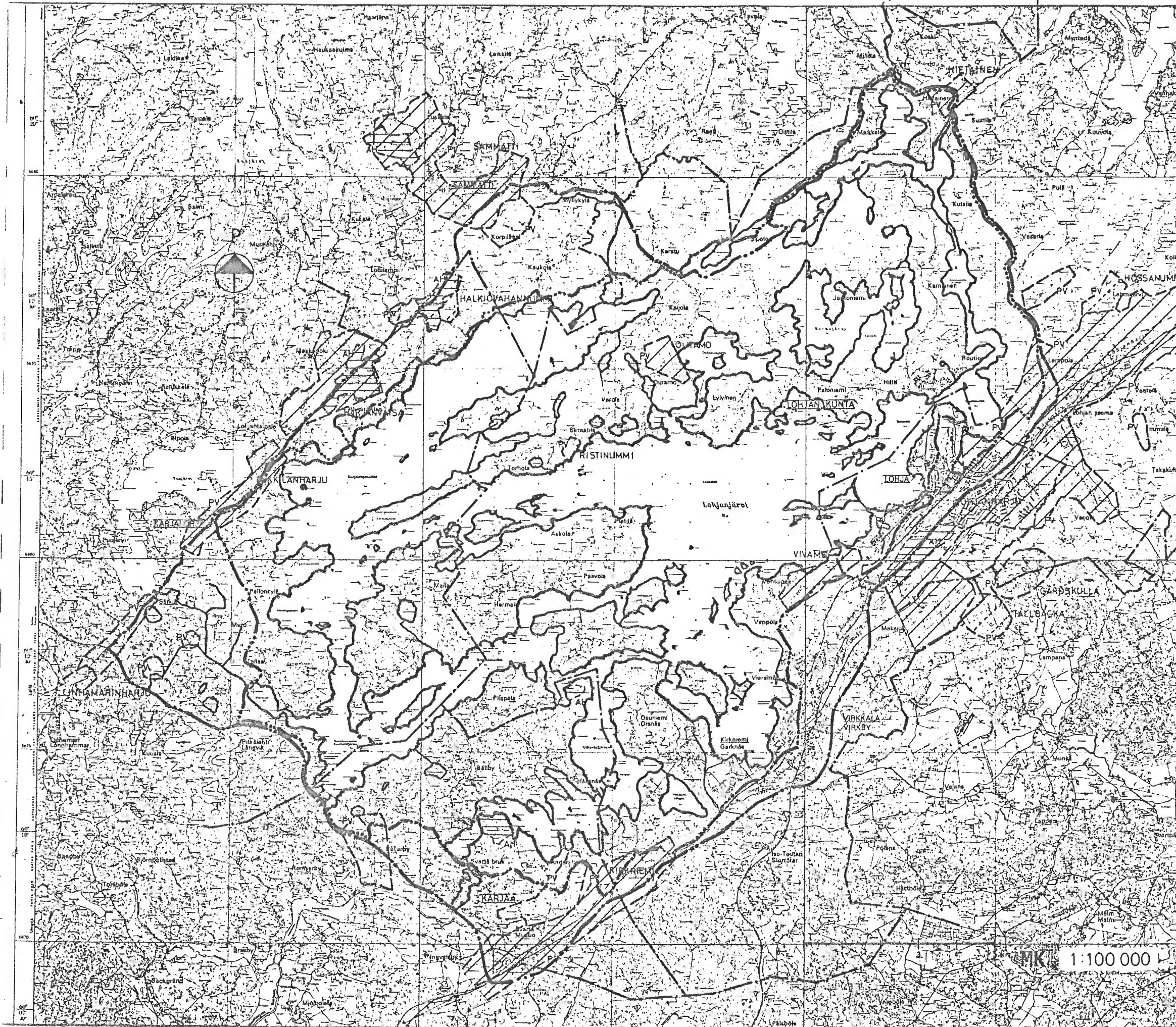
LOHJALLA 31.12.1995
TÄYD. 7.3.1996

ARKKITEHTUURITOIMISTO JALO LÄSPA
OPANKATU 17 00100 LOHJA P. 017-15627

LOHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAAVALUONNOS

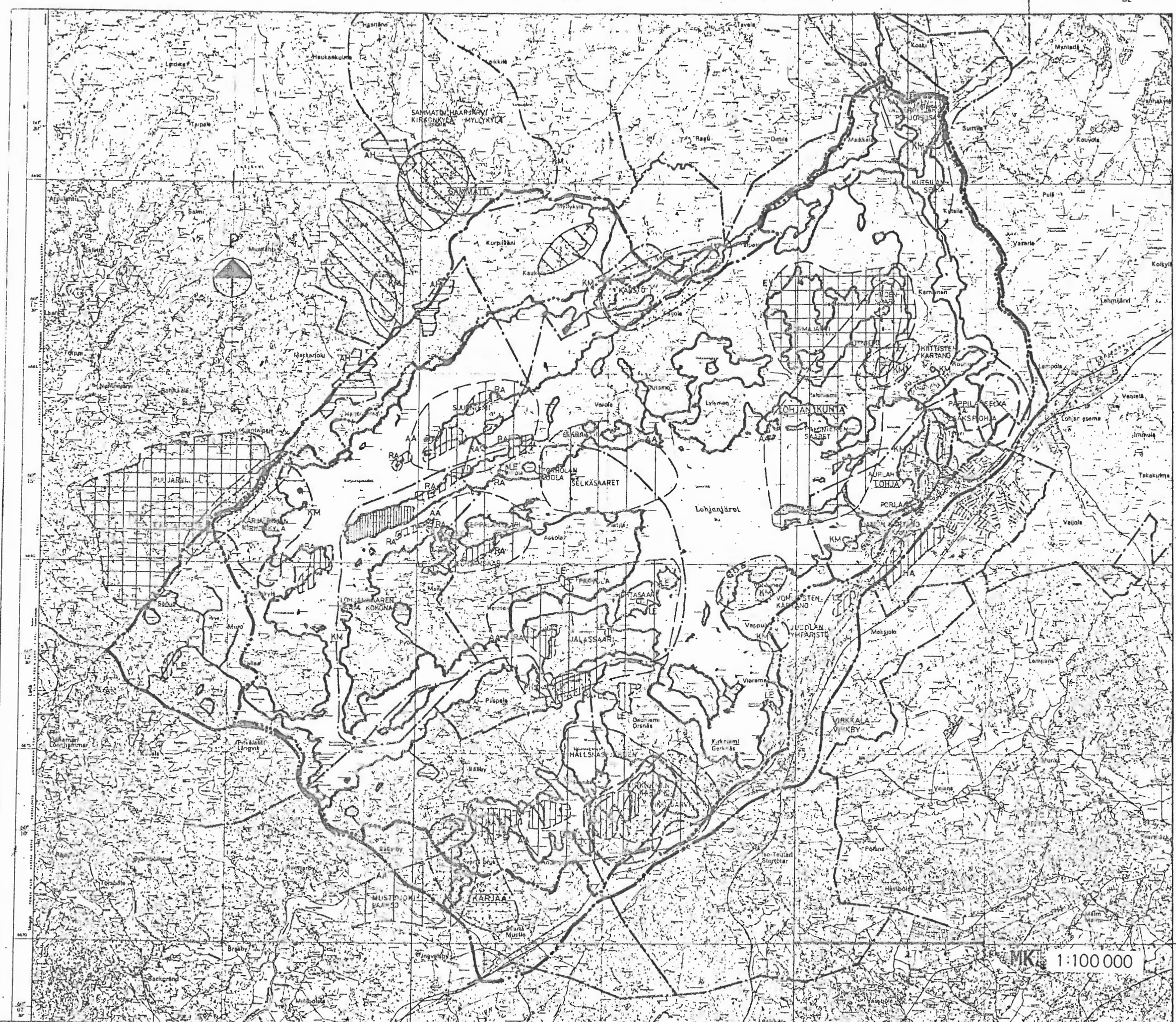
PERUSSELVITYKSET

- 1A ALUEBAJAUS --- TIETÄJÄUS
1B KUNTARAJAT --- POLKURAJAUS

8 POHJAVESIALUEET JA ARVOKKAAT HARJUALUEET

- TARKEA SOVELTUVA MUU
ARVOKAS HARJUALUE POHJAVESIALUE
AH

1A ALUEAJAUS
1B KUNTARAJAT

9 LUONNONSUOJELULLISESTI JA MAISEMALLISESTI ARVOKKAAT ALUEET

KARJAANJOEN VESISTÖN KÄYTÖN JA SUOJELUN YLEISSUUNNITELMA: LUONNONSUOJELULLISESTI JA MAISEMALLISESTI ARVOKAS ALUE

ERITYISSUOJELUVESTIÖ: SUOJELUOHJELMAT (KARJAA): HARJUT, LEHDOT, BÄNNAT

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ KULTTUURIHIST. YMPÄRISTÖ ARVOKAS PERINNEMÄISEMA LUONNONPUISTO

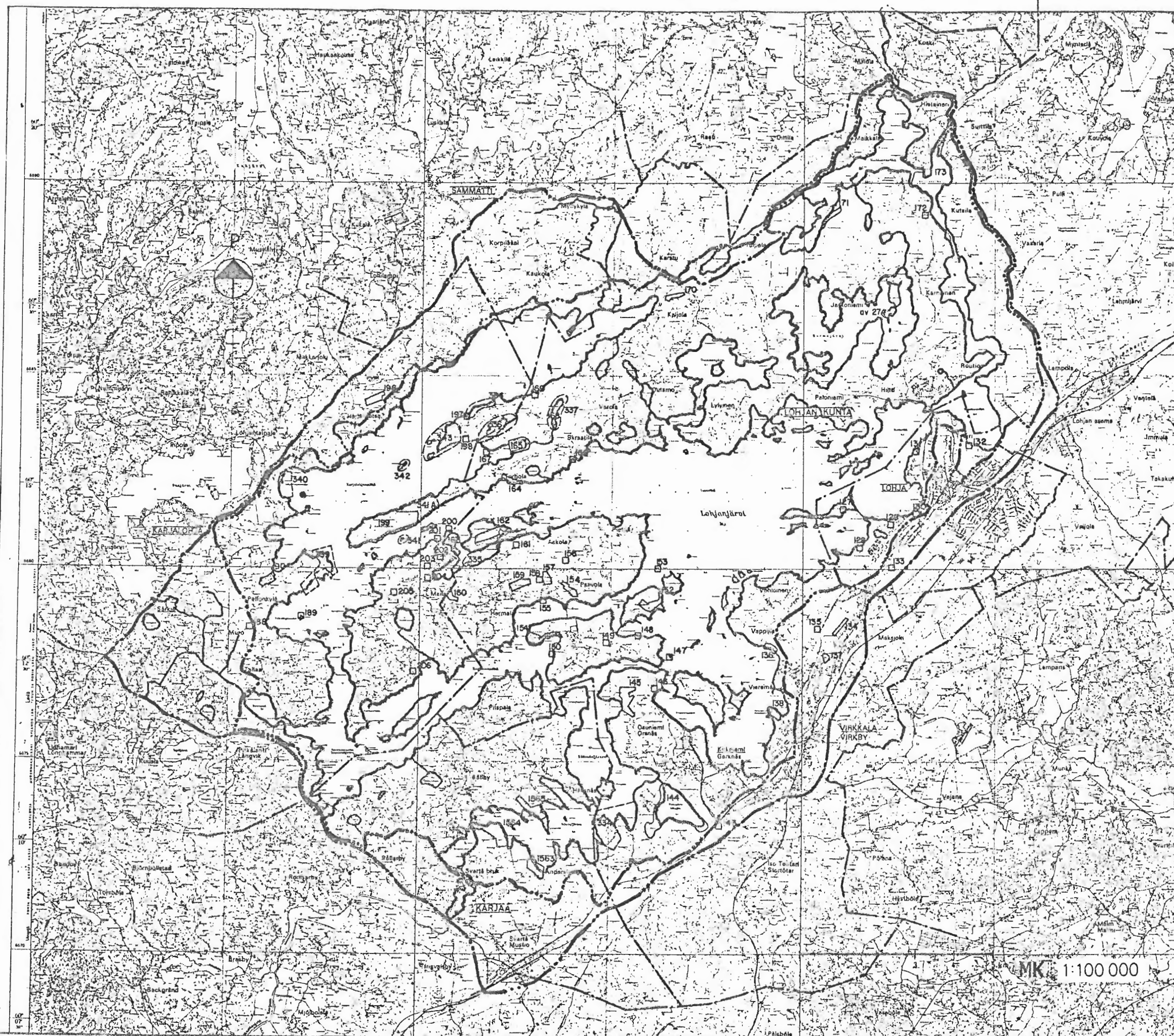
LANSI-UUDENMAAN SEUTUKA: ARVOKAS KULTTUURIMÄISEMA ARVOKAS HARJUALUE

SAMMATTI: KULT. UURIMÄISEMA

MK 1:100 000

LOHJAN JÄRVEN RANTAOSA YLEISKAAVAVALUONNOS PERUSSELVITYKSET

1A ALUEBAJAUS --- TIERAJAUS
1B KUNTARAJAT - - - - -

10 SEUTUKAAVOJEN SUOJELU-KOhteet

130 □ LUONNONSUOJELUALUE / -KOhte
136 □ ARVOKAS LUONTOALUE
334 □ ARVOKAS VESIALUE
334 □ LANSI-UUDENMAAN SK:N MÄRKIPAINTE
1564 LANSISEN UUDENMAAN

MK 1:100 000

PERUSSELVITYKSET

1A 1B

10

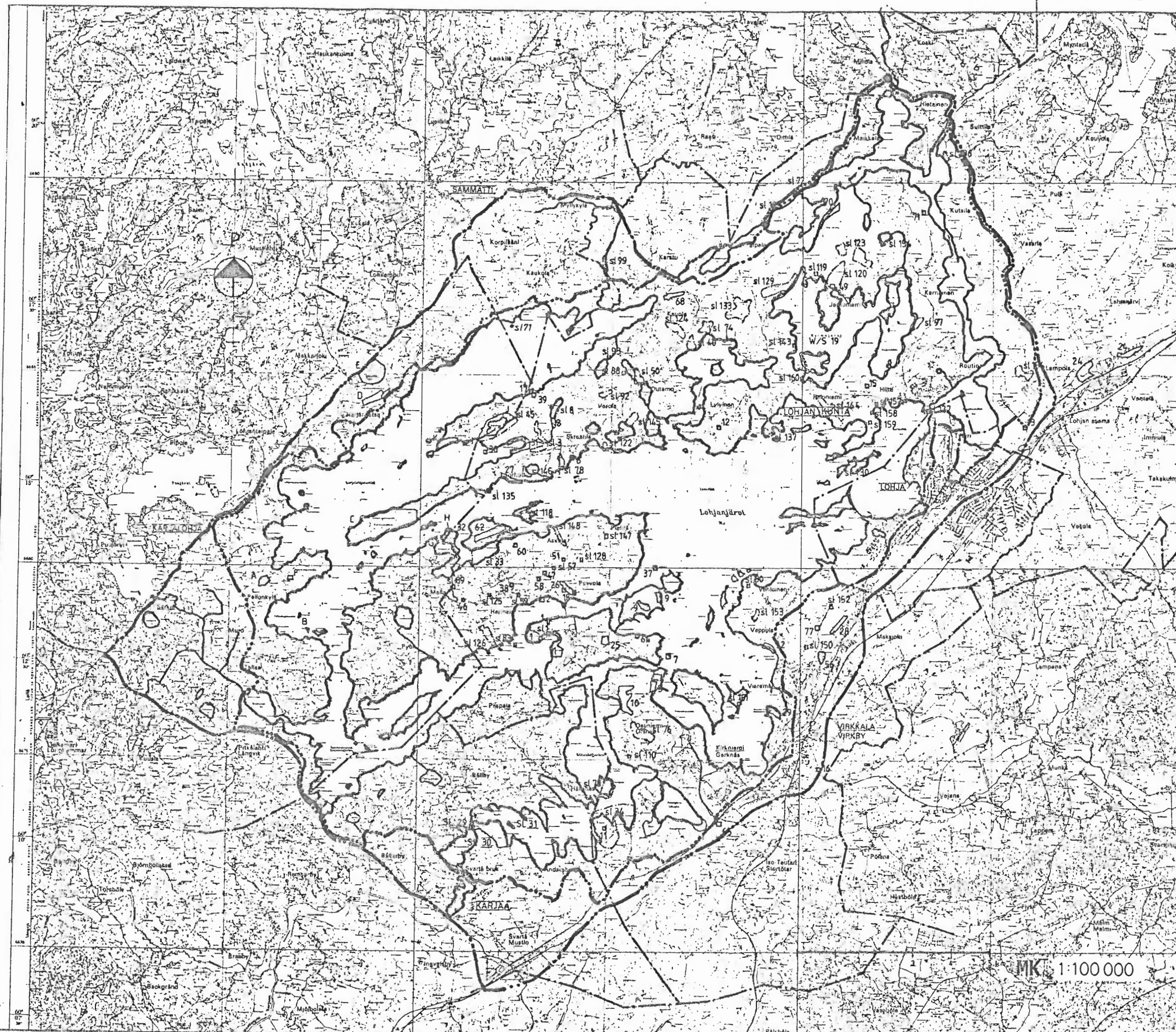
LOHJALLA 31.12.1995
TÄYD. 7.3.1996

ARKKITEHTUURITOIMISTO JÄLO LÄS

LOHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKA AVALUONNOS PERUSSELVITYKSET

1A ALUEAJAUS
1B KUNTARAJAT

TIERAJAUS
POLKURAJAUS

1:100 000

11 YLEISKAAVOJEN LUONNON-SUOJELUALUEET

9 LUONNONSUOJELUALUE / KÖNDE
ARVOKAS LUONTOALUE / KÖNDE
9 LOHJAN KUNNAN YK:N NUMEROINTI
30 KARJAA
sl 177 SAMMATTIN OSAYLEISKAAVA
A KARJALOHJAN OSAYLEISKAAVAT

7+17

PERUSSELVITYKSET

1A 1B

11

LOHJALLA 31.12.1995
TÄYD. 7.3.1996

ARKKITEHTUURITOIMISTO JALO LÄ

2.3.3 KASVILLISUUS JA SUOJELU

Alue kuuluu eteläosiltaan hemiborealiseen tammivyöhykkeeseen, muutoin eteläborealiseen havumetsävyöhykkeeseen. Ilmasto on Suomen edullisinta pitkän kasvukauden ja runsaan sademäärän sekä vähätuulisuuden vuoksi. Rikas ja monimuotoinen luonto antaa mahdollisuuden nauttia lukuisista kasviharvinaisuuksista, erityisesti Lohjan ja Karjalohjan kalkkialueiden kasvillisuus on Suomen oloissa harvinaisen rikasta ja runsasta. Rehevät lehdot, tervaleppävyöhykkeet, lähteiköt ja kuivat kangasmetsät tarjoavat vaihtelevat mieluisat puitteet myös alueen runsaalle eläimistölle. Metsät ovat kuusivaltaisia, kauniit ja rehevät jalot lehtipuut kaunistavat osaltaan näkymiä. (kartta 9)

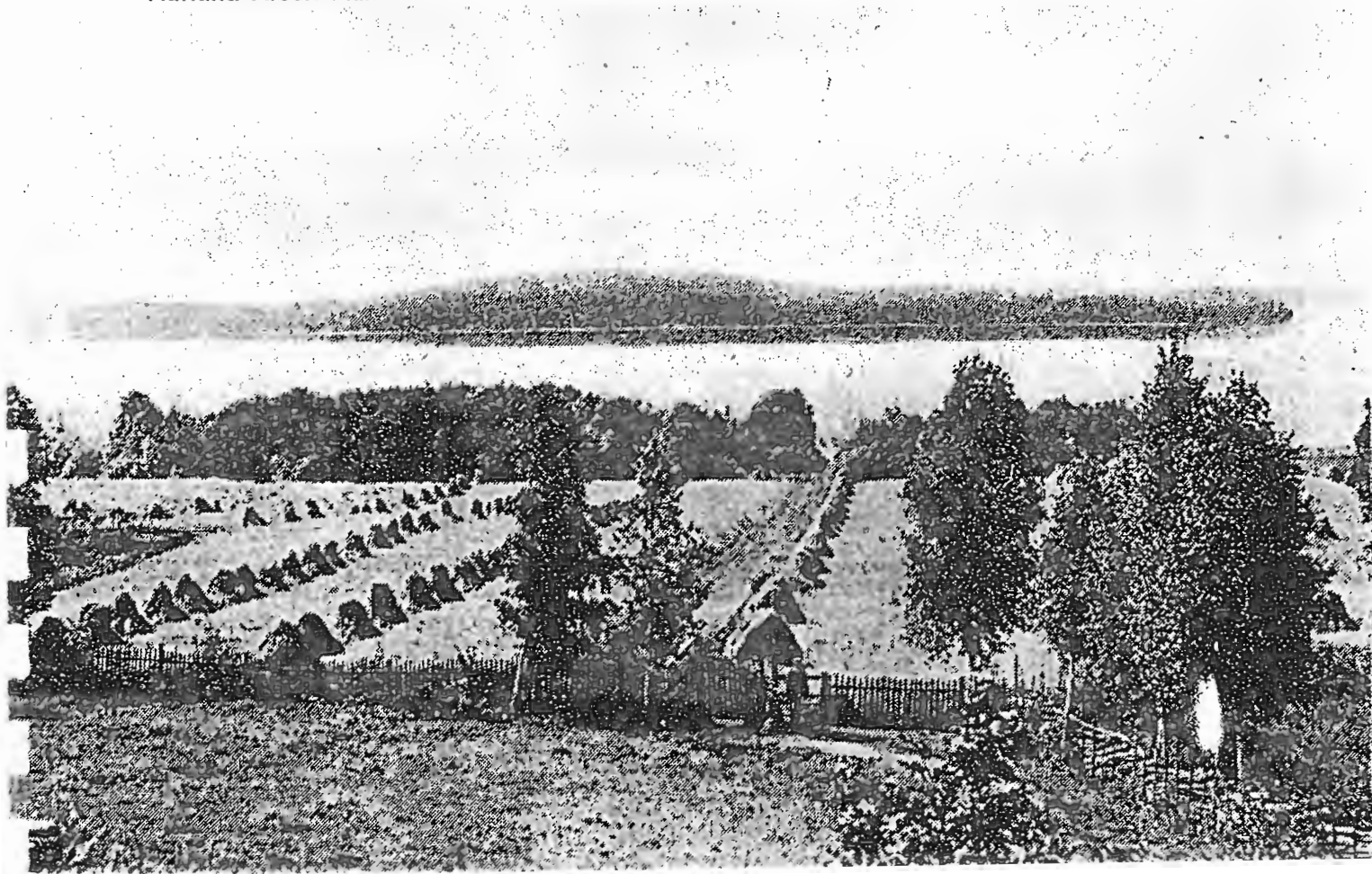
Lohjanjärvi on Uudenmaan suurin ja luonnonarvoiltaan Suomen rikkaimpia järviä. Kuvaavaa on, että järven alueella on lukuisia valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä, arvokkaita perinnemaisemia, luonnonpuistoja, erityissuojeluvesistöjä sekä lehtojen-, rantojen- ja lintuvesien suojeluohjelmien alueita. Erityisesti Lohjan ja Karjalohjan lehtojen ja kalkkialueiden kasvillisuus on valtakunnallisesti harvinaisen rikasta ja runsasta.

Luonnonsuojelun tarkoituksena on säilyttää luonto mahdollisimman monipuolisena ja monimuotoisena sekä turvata jokaiselle eliölajille sen elinkelpoisuus. Tavoitteena on minimoida rakentamisen luonnonympäristölle aiheuttamia haittoja.

Lohjan kunnan yleiskaavassa luonnonsuojelualueiksi on merkitty kohteina: rauhoitetut luonnonsuojelualueet ja -muistomerkit, valtakunnalliseen soiden-, lintuvesien- ja lehtojen-suojeluohjelmaan kuuluvat alueet sekä muut luontoinventoinneissa arvokkaiksi luokitellut kohteet (katso liite 4 ja kartta 11).

Länsi-Uudenmaan seutukaavassa 1995 on esitetty luonnonsuojelualueiksi vahvistetut tai vahvistettavaksi ehdotetut alueet (liite 4 ja kartta 10). Seutukaavassa on lueteltu Lohjanjärven vaikutuspiirissä luonnonsuojelualueita ja -kohteita: Lohjalla 6 (8) kpl, Lohjan kunnassa 33 (49) kpl, Karjalohjalla 14 (35) ja Karjaalla yleiskaavan 1985 mukaan 3 kpl. Laajin luonnonsuojelualue (100 ha) on v. 1964 perustettu Karkalin luonnonpuisto. (kartta 9)

Aurlahti vuosisadan alussa

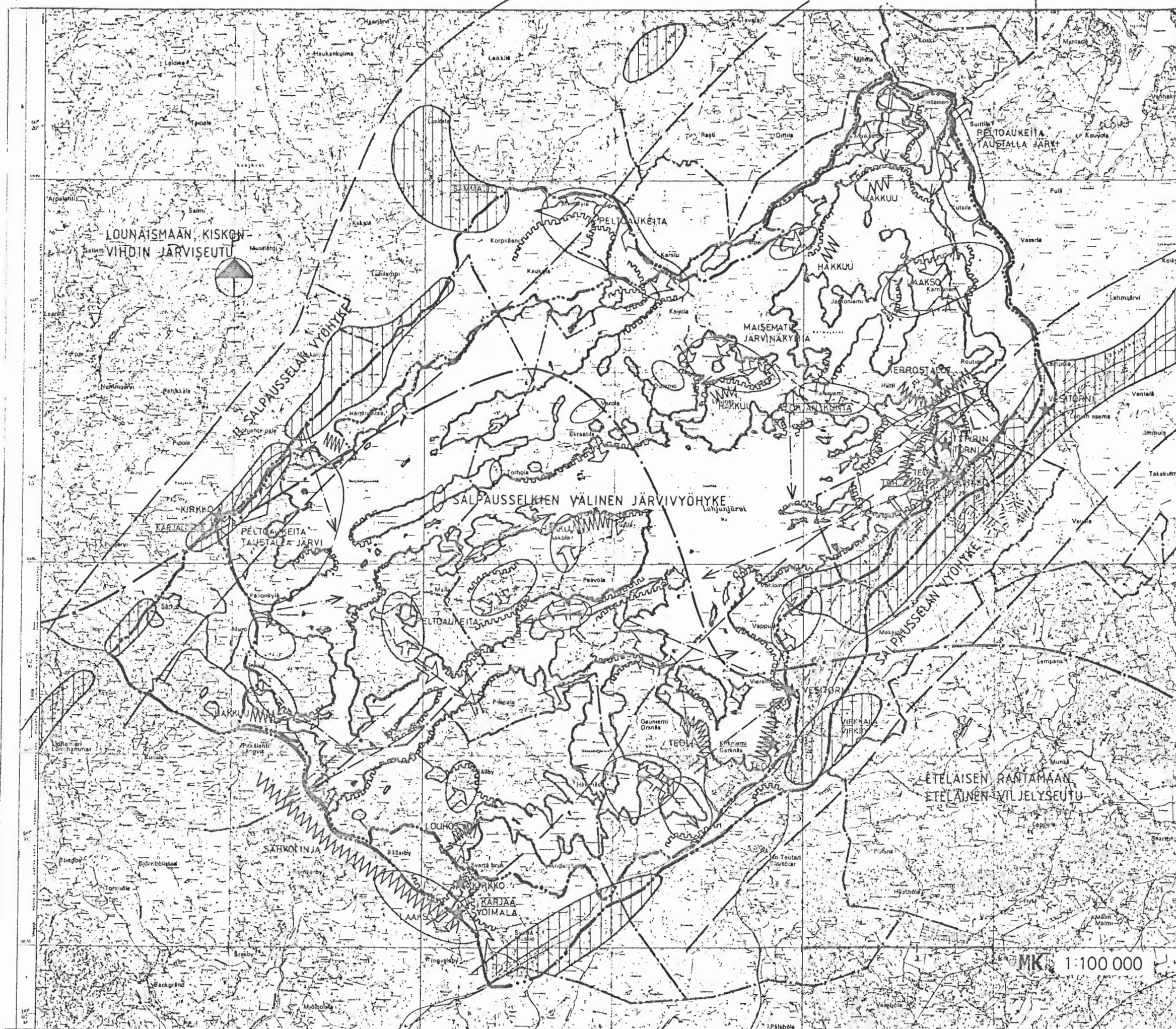
2.3.4 MAISEMA JA SUOJELU

Maisematyyppinä alue kuuluu Lounaismaan Kisko-Vihti järviseluun. Maisemakuva on vaihtelevan kumpuista ja mäkistä, jääkauden muovaamien ensimmäisen ja toisen Salpausselän välistä aluetta kuvaavat savilaaksojen kanssa vuorottelevat jyrkät, paljaat kalliomäet ja moreeniharjujen kangasmetsät sekä runsaat järvet ja pienvesistöt. Alue on pääosin vanhaa maa- ja metsätalousseutua, maa-alueista metsää on noin 60% ja peltoja noin 20%, ja varhain syntynyttä teollisuusaluetta. Harjun ja järven välinen alue on historiallisesti tärkeä inhimillisen toiminnan vyöhyke, sinne sijoittuvat taajamat, kartanot ja teollisuus. Järven luonnontila onkin muuttunut säännöstelyjen, voimalaitosten, ojitusten, vedenpinnan laskujen ja perkausten myötä. (kartta 12)

Maisemansuojelu on osa ympäristönsuojelua, jonka avulla pyritään säilyttämään hyväksi todetut ominaisuudet. Maisemasuojelu käsittää lähinnä ihmisen muovaaman ja muuttuvan kulttuurimaiseman vaalimisen.

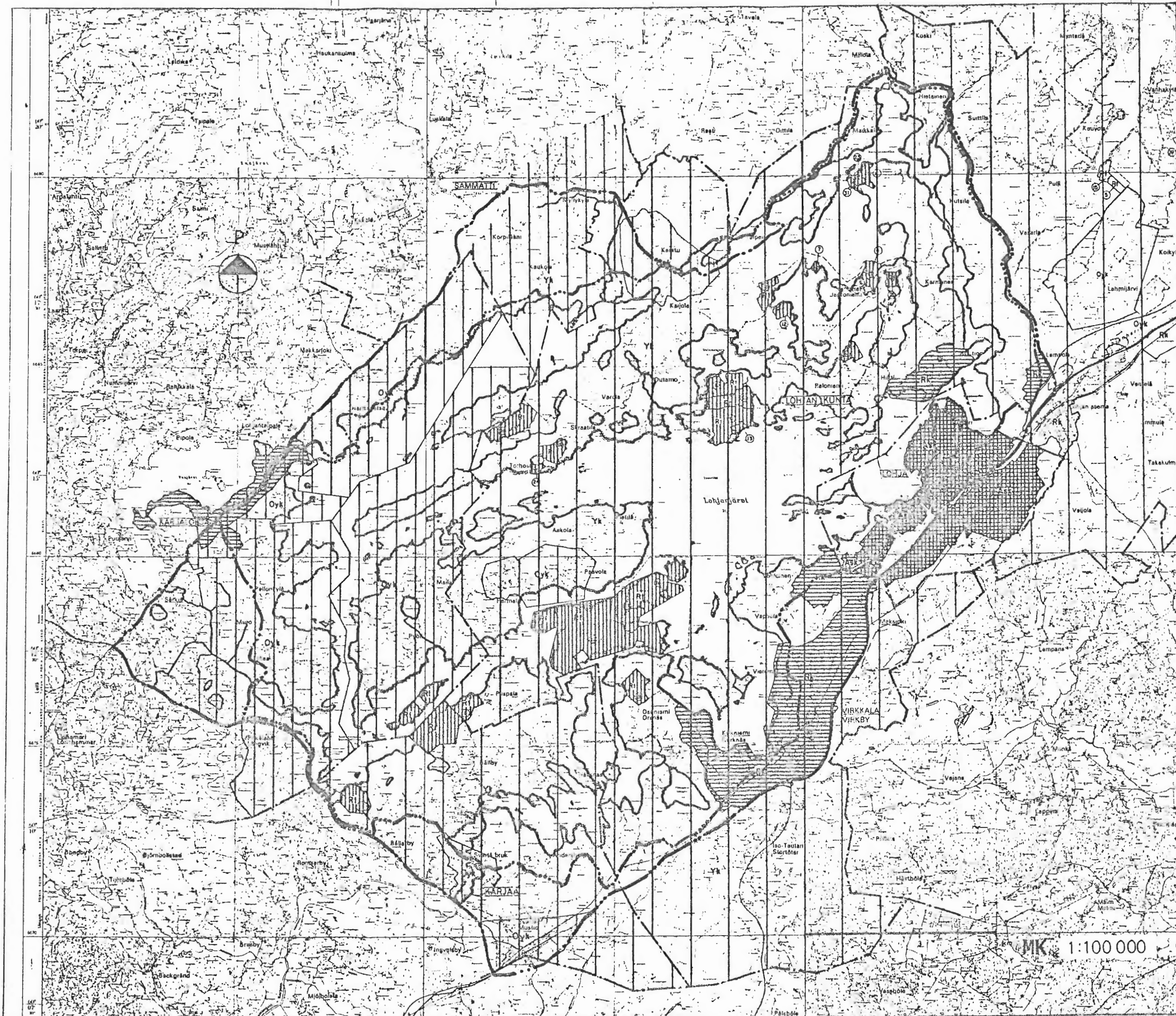
Karjalohjan kirkonkylän kulttuurimaisemaa

1A ALUEBAJAUS --- TIERAJAUS ---
1B KUNTARAJAT --- POLKURAJAUS ---

12 MAISEMA
SUOJITTUUN SUURMAISEMASSA
SALPAUSSELÄT
TAMMIVYÖHYKKEEN JA ETELABOREA
LISEN HAVUMETSÄVYÖHYKKEEN RAJA
NÄKYMIÄ PÄÄTEILTÄ JA YLEISILTÄ
PAIKOILTA
MAISEMA-AUKAAN
YLINÄKYMA
KIINTOPISTE, MAAMERKKI
MAISEMAN RAJAUS, TAUSTA
MAISEMAHATRIO
UPEA MAISEMA

LOHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKA AVALUONNOS PERUSSELVITYKSET

1A ALUEAJAUS — — — — —
 1B KUNTARAJAT — — — — —

13 KAAVOITUSTILANNE

YK	YLEISKAAVA
OSY	OSAYLEISKAAVA
ASE	ASEMAKAAVA
RK	RAKENNUSKAAVA
RA	RANTAKAAVA
LA	RANTAKAAVAN LAATIMISTARVE
①	RANTAKAAVAN NUMERO
—	KAAVOITUSOHJELMASSA

1:100 000

2.4 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

2.4.1 KAAVOITUSTILANNE

(kartta 13)

SEUTUKAAVOITUS

Lohjan kaupunki, Lohjan kunta, Karjalohja ja Sammatti sisältyvät 1995 vahvistettuun seutukaavaan. Karjaan osalta on valmisteilla uusi Läntisen Uudenmaan seutukaava, voimassaoleva seutukaava on vahvistettu v. 1985.

YLEISKAADOITUS

Lohjan kunnan osalta on v. 1992 hyväksytty yleiskaava, Lohjan kaupungille on laadittu v. 1970 yleiskaava. Karjalohja on osayleiskaavoittanut koko kunnan alueen vuosina 1988 - 1990, kuntakeskuksen osalta on laadittu v. 1980 osayleiskaava. Sammatissa on hyväksytty kunnan yleiskaava v. 1995. Karjaan osalta on voimassa yleiskaava vuodelta 1980.

OSAYLEISKAADOITUS

Lohjan kunnassa on hyväksytty Karstun ja Lohjansaaren osayleiskaavat v. 1990, kunnan ainoa vahvistettu yleiskaava v. 1988 on Lohjanharjun osayleiskaava. Hormajärvellä on laadittavana rantaosayleiskaava, luonnos on esitelty.

Karjaan Mustiolla on meneillään osayleiskaavoitus.

Lohjan kaupungin Ojamon alueelle on laadittu osayleiskaava. Kaupungin osalla on meneillään Tytyrin-Hiidensalmen osayleiskaavoitus. Ojamo-Haikarin alueesta on laadittu maankäytön yleissuunnitelmia, mutta päätöksiä ei ole tehty. Lohjien osalle on laadittu v. 1995 yhteisen kehittämisen pohjaksi Mahdollisuuksien Lohja / Lohjan maankäytön kehityskuva -raportti.

ASEMA- JA RAKENNUSKAADOITUS

Asema- ja rakennuskaavoituksen tilanne 1995 on esitetty kartassa 13. Lohjan kunnassa tulevan asuinalueiden kaavoituksen painopistealueita järven tuntumassa ovat pohjoisen Roution, Hiittisen- Paloniemen ja Vappulan alueet.

Lohjan kaupungissa on laadittu Pitkäniemeen asuinalue- ja teollisuusalue- sekä Aurlahteen virkistysalue- asemakaavat. Ranta-alueiden yleissuunnitelmassa on mietitty koko rantaviivan maankäyttöä, asuinalueiksi on kaavailtu Ojamon kaivosaluetta, osa Porlaa ja Hiidensalmea sekä Moisionrantaa. Virkistysalueina kehitettäisiin Ojamon ranta-alueita, Haikaria, osaa Porlaa, Pitkäniemeä ja Moisionrantaa.

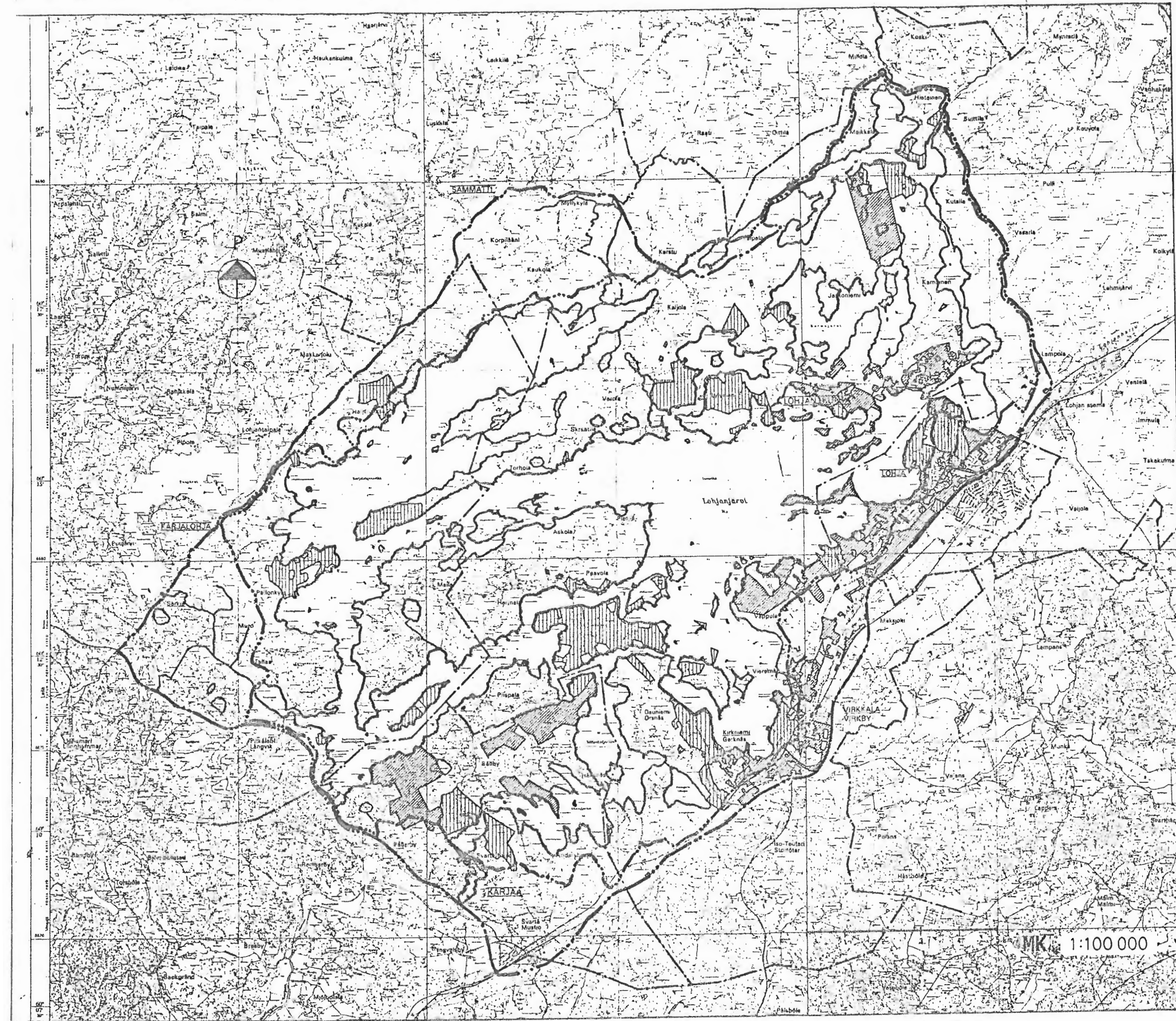
Karjalohjan kirkonkylän rakennuskaavan pohjoisosaa on tarkistettu v. 1992, tuleva rakennuskaavoitus ei painottune järven suuntaan, sen sijaan vanhassa rakennuskaavassa esiintyy vielä ohitustielinjaus rantaa hipoen.

LOHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAAVALUONNOS PERUSSELVITYKSET

1A ALUEAJAUS --- TIERAJAUS
 1B KUNTARAJAT --- POLKURAJAUS

14 MAANOMISTUS
 KUNTA
 YRITYKSET JA YHTIÖT

1:100 000

PERUSSELVITYKSET 1A 1B

7+7

LOHJALLA 31.12.1995
 TÄYD. 7.3.1996

ARKKITEHTUURITOIMISTO JALO LALU
 SEPÄMÄTÄ 7 08100 LOKKA PT 912

2.4.2 MAANOMISTUS

Alue on pääosin yksityisomistuksessa. Kunnan maanomistus on merkittävää Lohjan kaupungissa ja Karjaan osalla järven ranta. Merkittävimpiä yritysten ja yhteisöjen alueita ovat suurteollisuuden alueet ja yritysten lomanviettoalueet. Maanomistus pääpiirteittäin on esitetty kartassa 14.

2.4.3 KUNTARAKENNE

Lohjan seudun perusrakenne on nauhamainen, taajamat ovat rakentuneet Lohjanharjun ja pääliikennereittien varteen. Suurimmat taajamat ovat Lohjan keskusta, Virkkala, Ventelä, Tynninharju ja Routio. Suurteollisuus on sijoittunut järven läheisyyteen, uudempi nauhamaisesti kantatien yhteyteen. Suurin palvelukeskittymä on Lohjan keskustassa. Virkkala on alemman kuntatason keskus, Ventelä ja Ojamo toimivat paikalliskeskuksina. (kartta 15)

Karjalohja - Sammatti on myös rakentunut nauhamaisesti II Salpausselän harjumuodostumia seuraten. Alueella on onnistuttu säilyttämään maaseutumainen kaunis ja maisemallinen luonne kiivaan kasvun ja rakentamisen keskittyttyä Lohjien alueelle.

Mustion ruukin alue ja kylä on säilyttänyt historiallisen leimansa ' ruukinalueena'.

Karjalohjan raittia

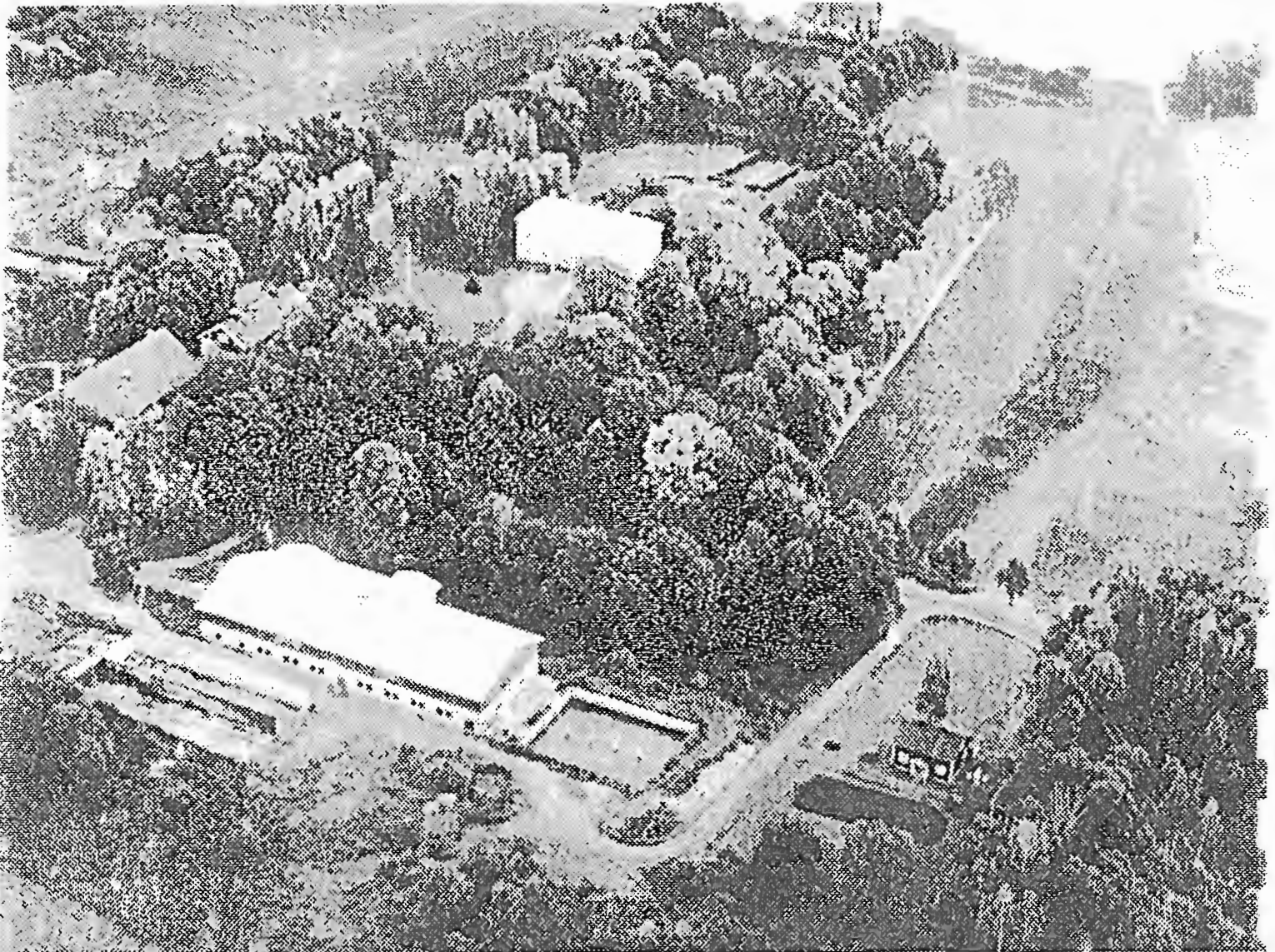

2.4.4 KULTTUURIYMPÄRISTÖT

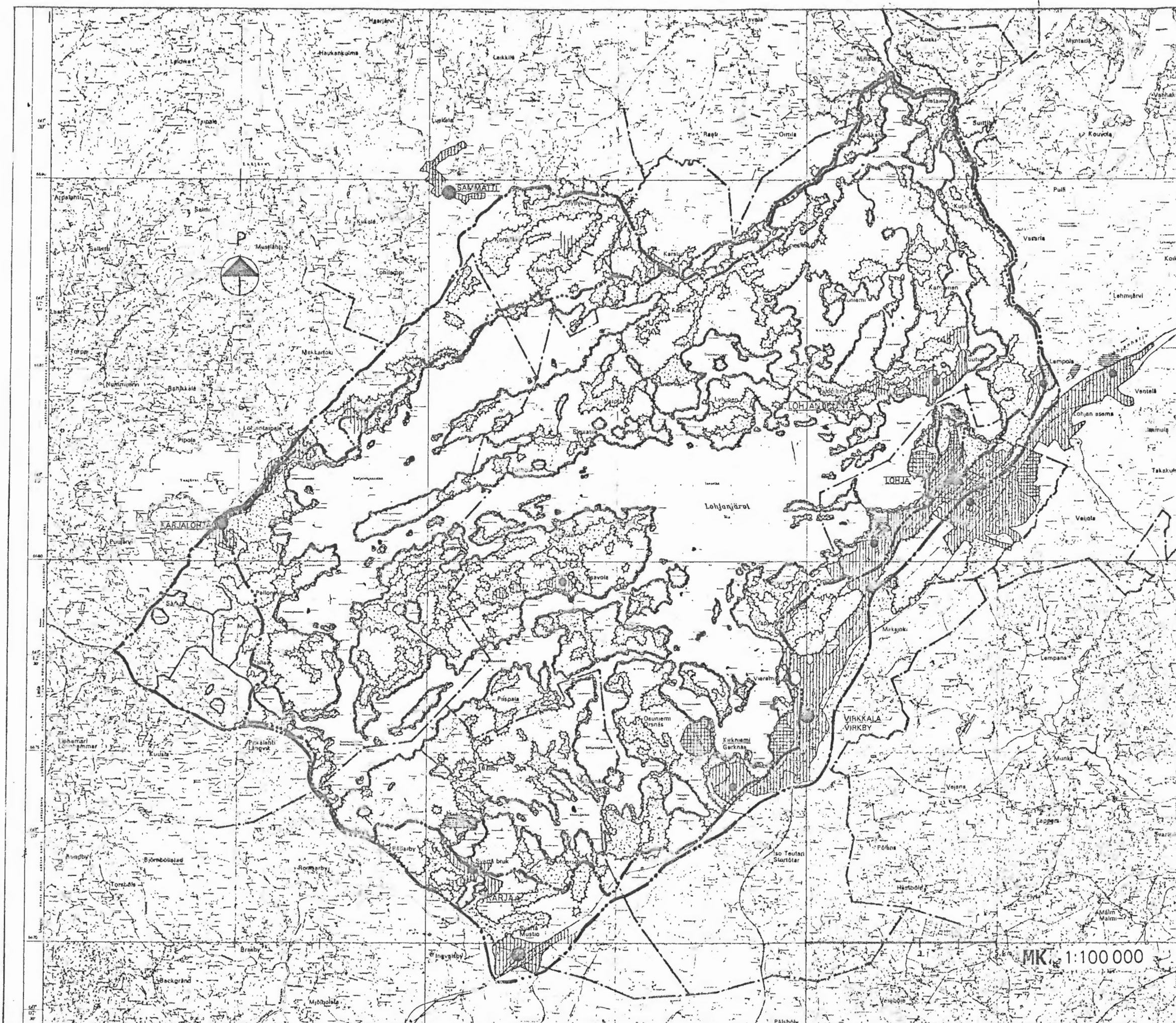
Järven tuntumassa valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia alueita ovat: (YM / mietintö 66 / 1992 ja YM, MV Rakennettu kulttuuriympäristö/ 1993) Karstun kylä ja niityt, Kirkniemen kartano, Laakspohjan kartano, Tammiston tila ja arboretum, Ojamon vanha kaivosalue ja kartano sekä Hiittisen kartanomaisema. Länsi-Uudenmaan seutukaavassa on mainittu arvokkaiksi kulttuurihistoriallisiksi ympäristöiksi edellisten lisäksi Aurlahden, Pappilanselän, Vohloisten ja Jusolan (Vappula) ympäristöjen kulttuurimaisemat, Lohjansaaren laaja maisemakokonaisuus ja Väänteenjoen - Savijärven - Valkerpyyjärven pohjoisosan kulttuurimaisema, sekä Karjalohjan kirkonkylän kulttuurimaisema. Lohjan kunnan yleiskaavassa arvokkaiksi on merkitty myös Paloniemen kartanon alue. (kartta 9)

Läntisen Uudenmaan seutukaavaliitto on julkaisussaan Rakennusten ja maiseman kulttuurihistoriallinen inventointi määritellyt Karjaan osalta Lohjanjärven tuntumassa arvokkaiksi kulttuurimaisemiksi Andersbergin tilan ja Mjölmarbyn viljelysmaiseman, Bälabyr kylämaen ja Bällbyn kylän sekä yleiskaava-alueita sivuavasti Mustion ruukinalueen ja kartanon.

Ympäristöministeriön selvityksessä historiallisesti arvokkaista teollisuusympäristöistä mainitaan Lohjan kalkkitehtaan kalkinpolttouuni ja työväen asunnot.

Kirkniemen kartano puistoinen on ensimmäinen rakennussuojelulailla suojeltu rakennus Lohjan kunnassa

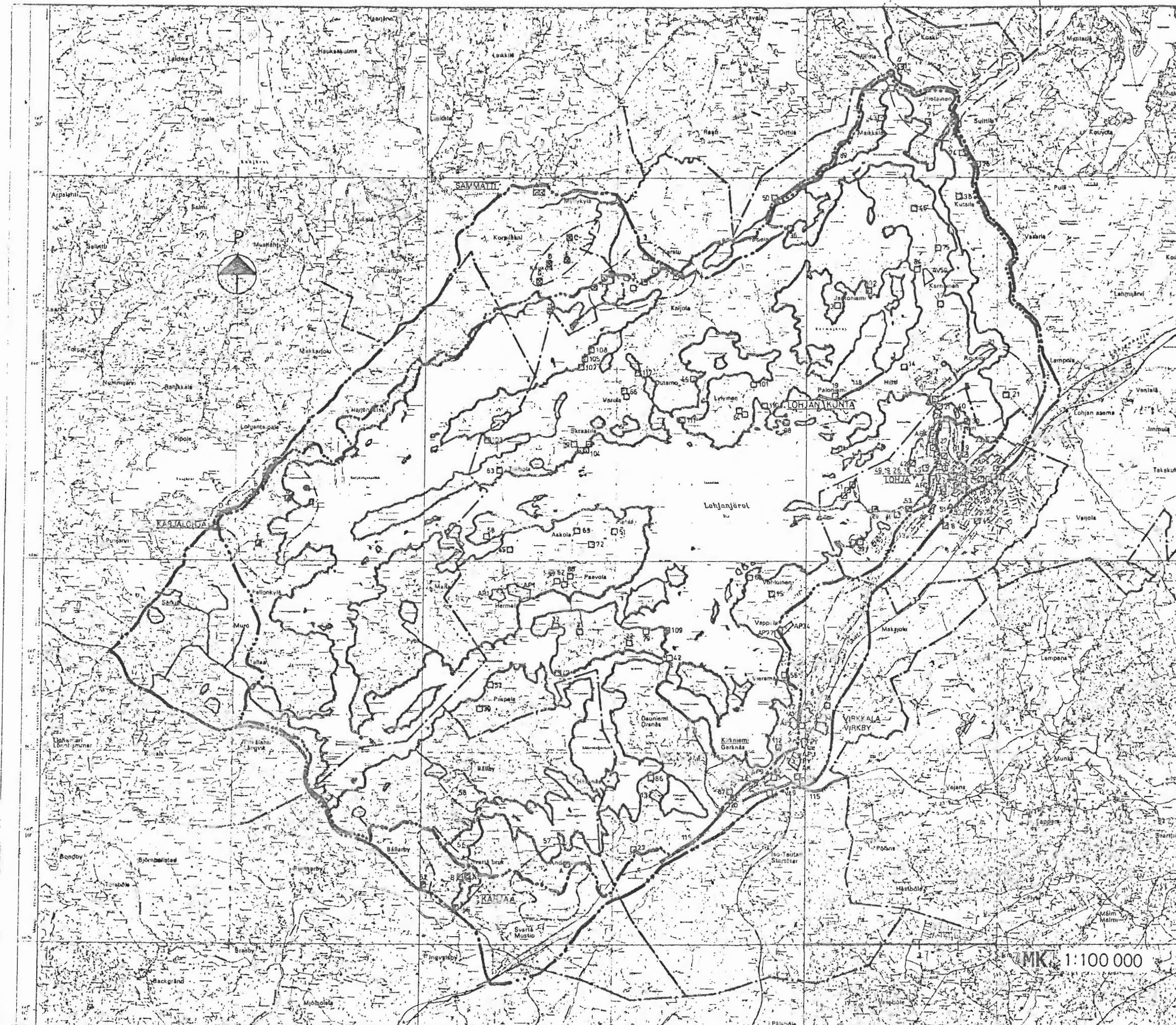
1A ALUEAJAUS — — — — — TIERAJAUS
1B KUNTARAJAT — — — — — POLKURAJAUS

15 ALUERAKENNE

- METSÄ
- NIITTY, PELTO, AUKEA
- KESKUSTATOIMINNAT
- TAAJAMA / ASUTUSTIIVENTYMA
- TEOLLISUUS
- SORA-, KAIVOS-, JOUTOMAA
- KESKUSLUOKITUS:
- KAUPUNKIKESKUS
- KUNTAKESKUS
- PAIKALLIS- / KYLAKESKUS

MK 1:100 000

- 1A ALUEAJAUS ——— TIERAJAUS
 1B KUNTARAJAT ——— POLKURAJAUS

16 RAKENNUSSUOJELUKOhteet

- 22 AP LOHJAN KUNTA (YLEISKAAV
- 9 AP1 LOHJA (RAKENNETUN YMPAR
- H INVENTOINTILUETTELO)
- 52 SAMMATTI (KULTTUURIMATSEMAT
- F RAKENNUKSET/LUSK)
- KARKJAA (LÄNTISEN UUDEN
- KENNUSTEN JA MAISEMA
- HIST. INVENTOINTI/LAL
- KARKJALOHJA (LANSI-UUDEN
- KULTTUURIMATSEMAINVENT
- ARVOKAS KULTTUURIMATSEMA

1:100 000

2.4.5 RAKENNUSKANTA JA SUOJELU

Karjaanjoen vesistöselvityksen rajauksen määrittelemällä koko Lohjanjärven alueella on n. 2600 loma-asuntoa (kartta 17). Rantakaavojen rakentamistiheys on esitetty liitteessä 1.

Lohjan kunnassa pientalojen osuus asuinrakennuksista on yli 90 %. Vuoden 1988 alussa kerrostaloasuntojen osuus oli 31,5% ja pientaloasuntojen osuus 68,5% 6874 asunnosta. Suhteellisesti eniten loma-asuntoja sijoittuu Länsi-Lohjalle. Asuinrakennusluvista n. 5% on myönnetty rantaan rajoittuville rakennuspaikoille. Tilastojen mukaan helsinkiläiset omistavat noin puolet kunnan 2300:sta loma-asunnosta, kuntalaiset vain n.10%. Rantaviivasta on rakennettu noin puolet, rakentamiseen sopivat rannat ovatkin vähentyneet. Länsi-Lohjalla yli puolet lomarakentamisesta sijoittuikin 1980-luvulla kauemmas rannasta.

Lohjan kunnassa 1980-luvun lomarakennukset ovat keskimäärin 50 k-m²:n ja saunat n. 20 k-m²:n suuruisia. Rakennusjärjestyksen haja-asutusalueella sallimat koot ovat 130 / 50 k-m². Rakennuspaikkojen koko on keskimäärin 3800 m², v. 1965 jälkeen rakennusjärjestys on määrännyt vähimmäiskooksi 5000m² (loma-alue väh 2 ha). Loma-asunnon etäisyys rantaviivasta on oltava väh. 25 m, saunan väh. 10 m. Noin viidennes loma-asunnoista on talviasuttavia.

Lohjan kunnan yleiskaavassa arvokkaita rakennuksia, teitä ja alueita on merkitty suojelu-merkinnöillä. (SR / s). Kohteet on valittu ja jaettu museoviraston periaatteiden mukaan rakennushistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten arvojen pohjalta. Arvioissa on käytetty myös kriteereinä: Harvinaistuva/harvinaistunut, edustavuus, alkuperäisyys, symbolisuus, avainkohde, yhtenäisyys, kerroksisuus ja liittyminen ympäristöön. Rakennusten luettelointi perustuu Lohjan museon teettämään inventointiin. (kartta 16)

Lohjan kaupungissa maankäytön suunnittelussa vanhan rakennuskannan suojeluharkinta on perustunut Lohjan Museon Rakennetun ympäristön inventointiluetteloon. Lohjan keskiaikainen Pyhän Laurin kirkko on valtakunnallisesti merkittävä rakennus.

Lohjan kaupungin rakennusjärjestys määrää rantarakentamiselle väh. 5000 m² tontin, josta enintään 3% saa rakentaa. Etäisyys rantaviivasta on oltava väh. 30 m, sauna väh. 15 m.

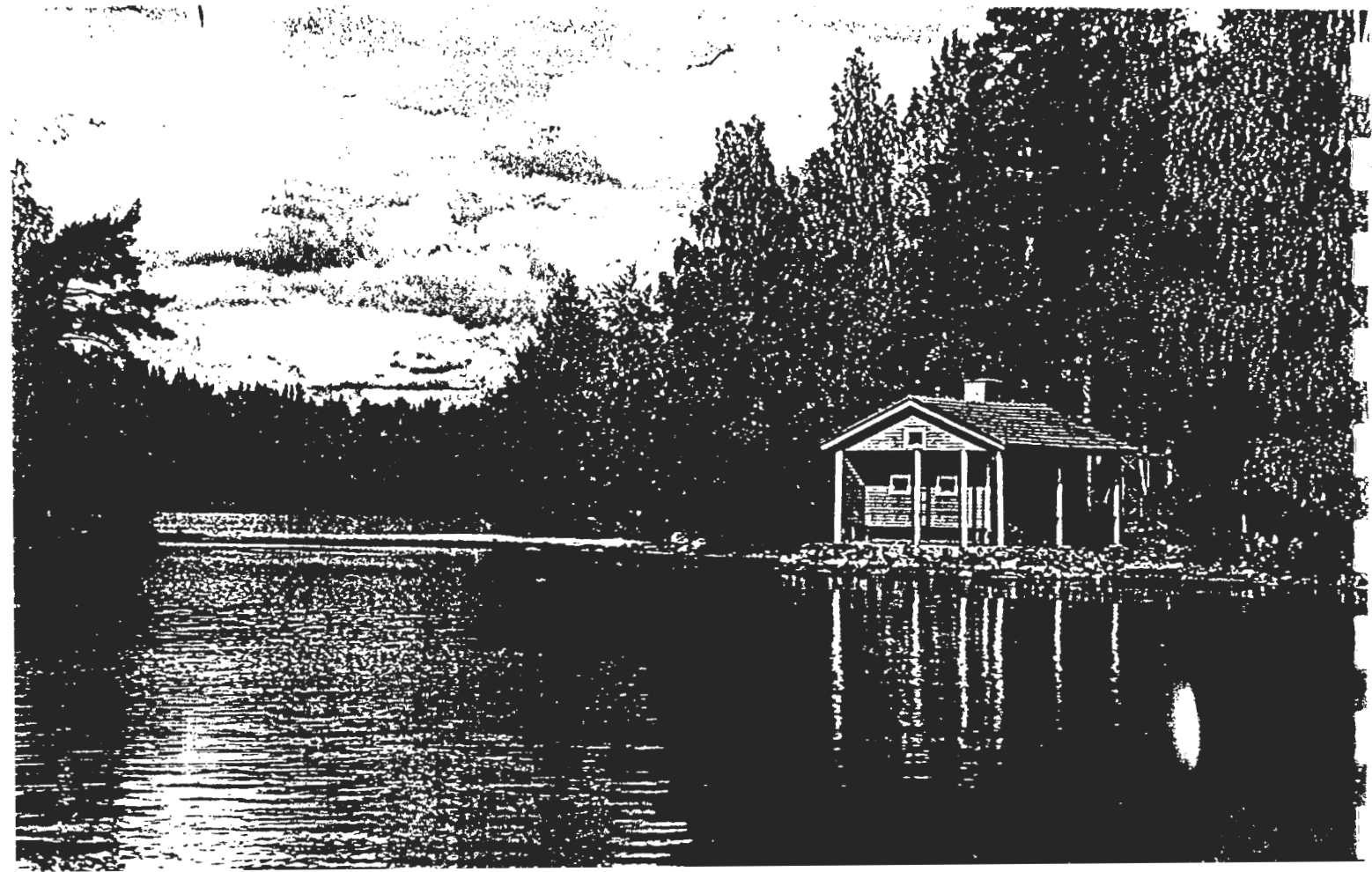
Lohjan kirkko

Karjalohjan kirkonkylässä on seutukaavaliiton kulttuurimaisemainventoinnin mukaan arvokasta ja suojeltavaa rakennuskantaa koko taajaman raitin osalta, arvokkaita ovat myös maalaismaisemassa muutamat tilakeskukset. Koko kunnan alueella on meneillään arvokkaan rakennuskannan ja maiseman inventointi, arvion mukaan luettelossa tullaan esittelemään yli 160 kohdetta.

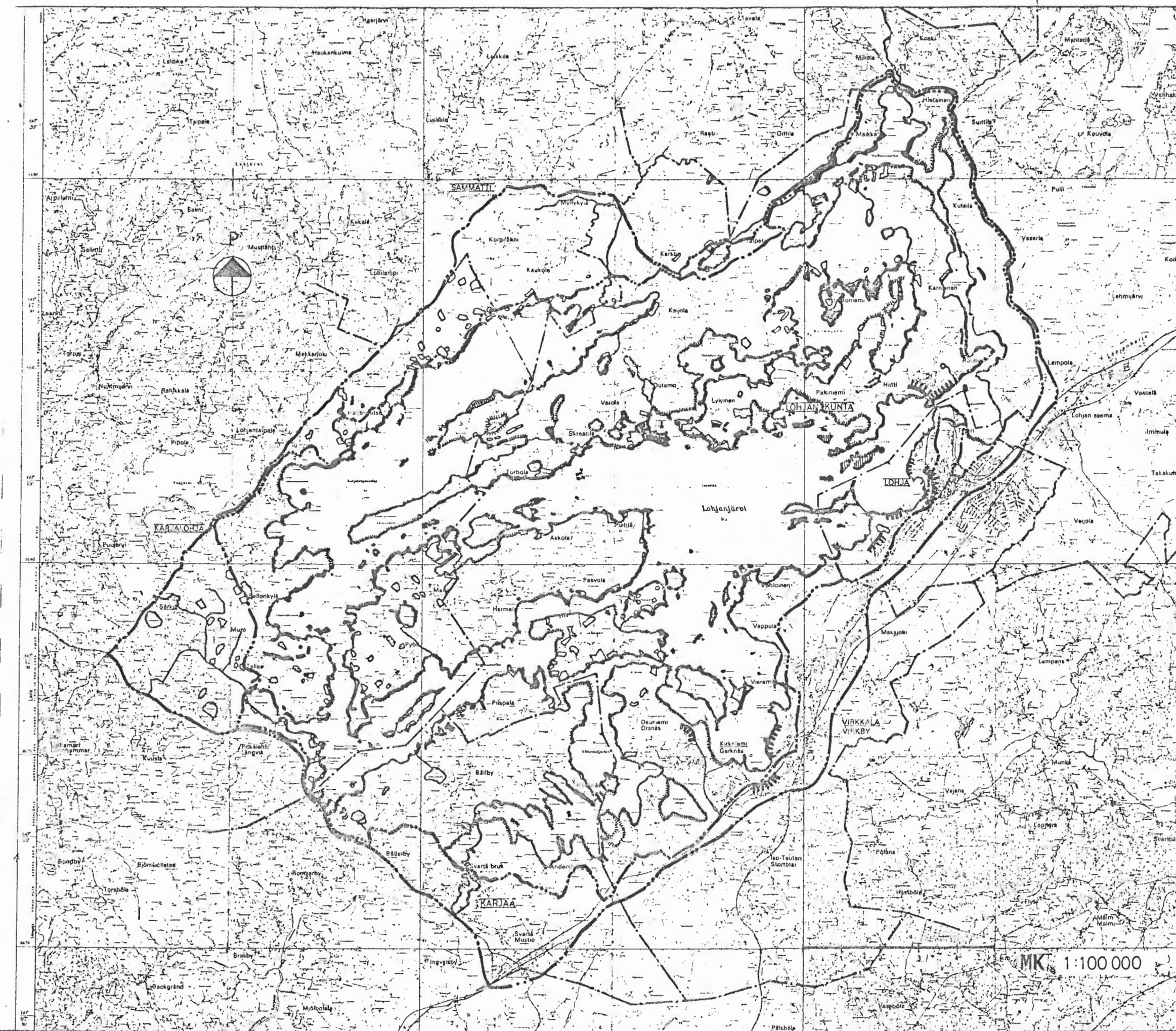
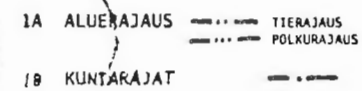
Karjalohjan osayleiskaavoissa rantarakentamisen tiheys vaihtelee alueittain. Tiheintä on Lohjansaaressa 12,8 l-as/ km, Härjänvatsassa 9,6 l-as/km, Tallaassa 6,2 l-as/km ja muualla n. 4 l-as/km. Taajaman ranta on varsin väljä. Rakennusjärjestys määrää rakennuspaikan kooksi väh. 3000 m² ja rantaviivan pituudeksi väh. 40 m. Rakennusoikeus on yhteensä 130 k-m², josta sauna max 30 k-m². Etäisyyden rantaviivasta on oltava väh. 30 m, saunan osalla väh. 15 m.

Seutukaavaliiton julkaisussa Sammatin kulttuurimaisemat ja -rakennukset on esitelty kohteita Karstunlahden ja Kaukolan kulttuurimaisemissa. Osayleiskaavassa 1995 on arvostettu vain Oravannokan rautamalmikaivos. Sammatin Lohjanjärven rantaviivasta (n 550 m) on osayleiskaavassa osoitettu noin puolet loma-asuntojen rakennusoikeutta, n. 10% on vapaata rantaa. Rakennusjärjestys määrää rakennuspaikan kooksi väh. 3000 m² ja rantaviivan pituudeksi väh. 40 m. Rakennusoikeus on 80 + 70 k-m² ja etäisyyden rantaviivasta on oltava väh. 25 m.

Karjaan osalta on esitelty Läntisen Uudenmaan seutukaavan 1985 tulkinta suojeltavista rakennuskohteista. Yleiskaava 1986 ei esittele rakennussuojelukohteita. Yleiskaavan loma-asuntoalueet ovat sinänsä tiheitä, mutta niiden väliset vapaa-alueet ovat väljät. Rakennusjärjestys määrää rakennuspaikan kooksi väh. 5000 m². Rantaviivan pituuden tulee olla väh. 80 m ja etäisyyden rannasta väh. 30 m, erikseen määrätyillä paikoilla 100 m.

PERUSSELVITYKSET

17 RAKENNETTU RANTAVIIIVA

RAKENNETTU RANTAVIIVA
TAAJAMARAJAUS
KAAVOJEN LOMAKAKENNUSKÄRÄNTÖ
KAAVOJEN SUOJILU- JA VIRKISTYS
ALUEIDEN RANNA

MK 1:100 000

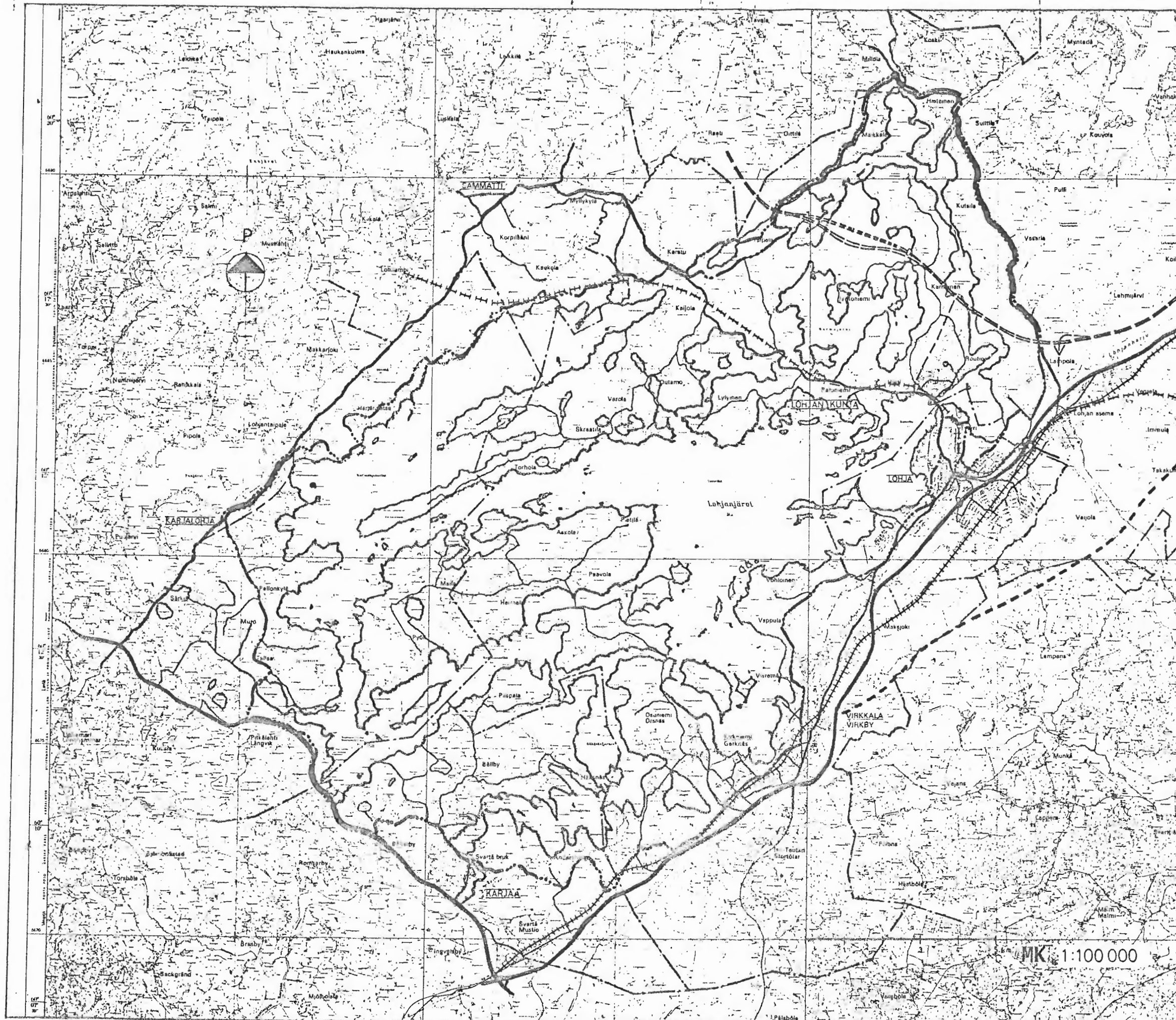
1A 1B

17

LOHJALLA 31.12.1995
TÄYD. 7.3.1996

BRANTFORTH, ONT. L1C 1S5

1A ALUEBAJAUS ——— TIERAJAUS
 1B KUNTARAJAT ——— POLKURAJAUS

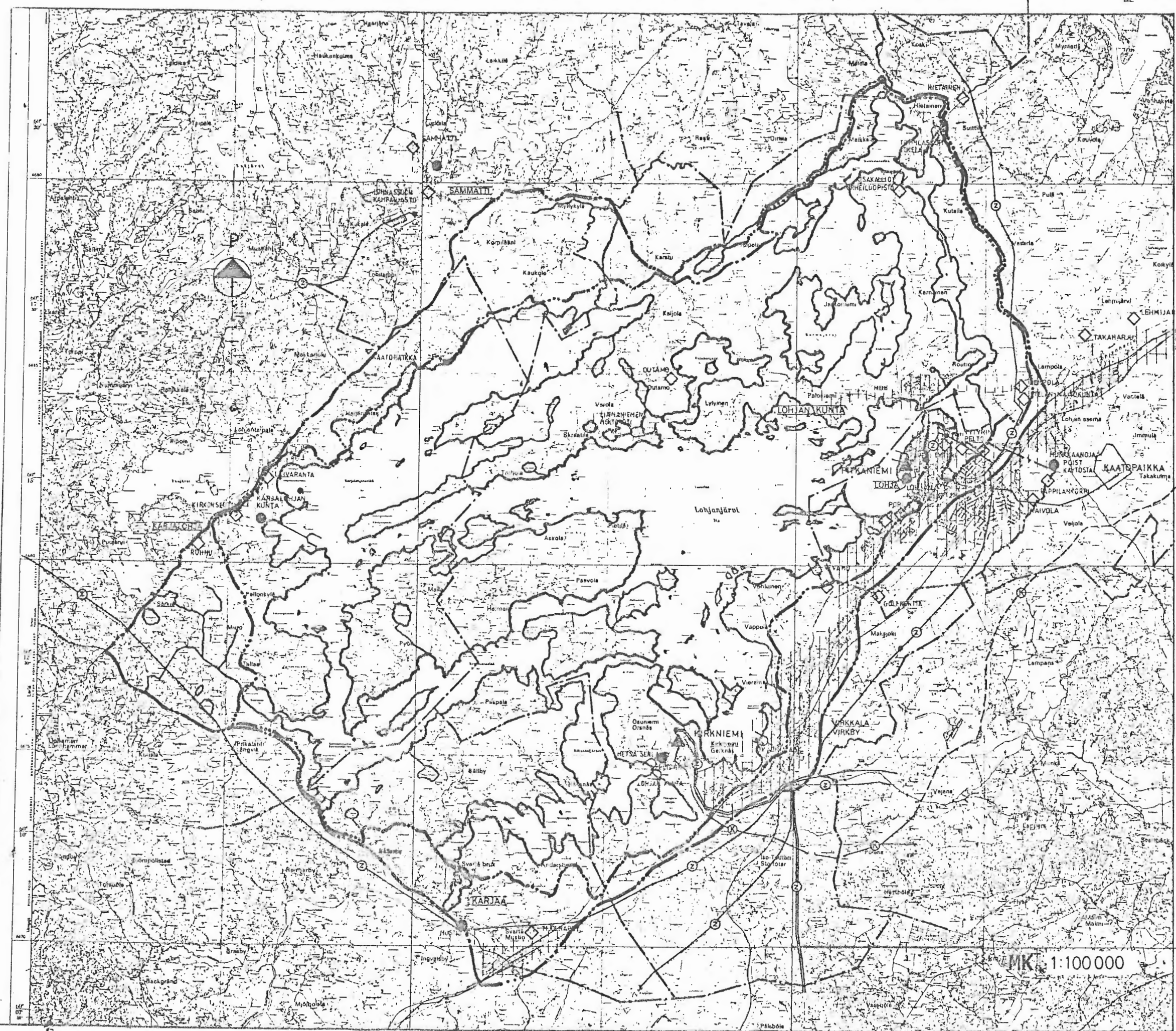

18 TIEVERKKO

——— VALTAKUNNALLINEN TIE
 ——— SEUDULLINEN TIE
 ——— PAIKALLINEN TIE
 +++++ RAITATIE

HANKKEET:
 ——— HELSINKI-TURKU MOOTTORIRATA
 ——— LOHJAN OHITUSTIEN LINJA
 ——— KARJALOHJAN OHITUSTIE
 +++++ ELSA-RATA

1:100 000

- 1A ALUEBAJAUS ———— TIERAJAUS
1B KUNTARAJAT ———— POLKURAJAUS

- 19 TEKNINEN HUOLTO
- SAHKOLINJA 110 KV
 - MAAKAASULINJA
 - MAAKAASULINJAN VARAUS
 - JÄTEVEDENPUNNISTAMO
 - TEOLLISUUSLÄÄTÖS
 - PISTEUORMITTAJA
 - VEDENOTTAMO
 - VESTI- JA VIEMÄRIVERKOSTO

2.4.6 LIIKENNE

(kartta 18)

Alueen vilkkaimmin liikennöidyt tiet ovat Valtatie 25 Lohjalta Muijalaan, Lohjalta Virkkalaan on myös runsas liikenne. Lohja-Sammatin tieosuus on vilkkaampi kuin Salontie

Alueen tieverkko on kattava ja tiheä, kunto ja kapasiteetti ei täysin vastaa tarpeita. Valtatie 25 parantaminen Lohjalta Muijalaan on suunnitelmissa. Sammatintien ja Vappulantien parantaminen on ajankohtaista. Helsinki-Turku moottoritien suunnittelu ja mahdollinen toteutus vaikuttaa merkittävästi alueen muihin maankäytön järjestelyihin sekä luonto - ja maisemaolosuhteisiin.

Hyvinkää - Hanko-rautatie vaikuttaa ranta-alueen toimintoihin ja maankäyttöön varsinkin alueen eteläosissa. Elsa-junaratavaraus on huomioitu kuntien maankäytön suunnittelussa. Vesistöjen rantaviivaan se vaikuttaisi toteutuessaan paikoin merkittävästikin.

2.4.7 YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO

(kartta 19)

Kunnallisten vesilaitosten piirissä oli v. 1987 Lohjalla lähes kaikki, Lohjan kunnassa n.70%, Karjalohjalla ja Sammatisa vajaan puolet väestöstä. Kaikki alueen kunnat tyydyttävät taajamiensa tarpeet pohjavedestä. Lohjan - Karjaan välillä on vireillä pohjavesien kunnostussuunnitelma ja verkostojen yhdistämistä on selvitetty.

Taajamien jätevedet käsitellään biologis-kemiallisissa jätevedenpuhdistamoissa, käsitellyt jätevedet johdetaan vesistöihin. Metsä-Serlan Kirkniemen tehdas ja Lohjan Paperi Oy huolehtivat itse jätevesiensä käsittelystä. Taajamien ja teollisuuden aiheuttaman vesistökuormituksen vaikutus vesistöihin on tuntuva.

Jätehuolto toimii Länsi-Uudenmaan Jätehuolto Oy:n (ent. kunnallisten) kaatopaikkojen varassa. Alueella on lähtenyt kehittymään keskittämiseen, kierrätykseen, kompostointiin ja hyötykäyttöön perustuva jätehuoltotoiminta.

Energianjakeluverkosto on tarvetta vastaava pitkälle tulevaisuuteen. Alueen jalostusporras ja varsinkin suurteollisuus kuluttaa leijonanosan (n. 80%) alueen sähkön tuonnista. Energiahuollon merkittävin hanke on maakaasujohdon rakentaminen Etelä-Lohjalle.

2.5 KONFLIKTIALUEET

-TEOLLISUUDEN RANTOJEN MAISEMA

Teollisuuden rantojen maisemaa pyritään parantamaan puuistutuksin, pajukoita syntymistä tulee välttää. Alueiden käyttösuunnitelmat tulee toteuttaa siten, että joutomaa- ja jätealueita ei enää esiinny. Paikoin ja harkitusti voidaan korostaa teollisuusrakenteiden arkkitehtuuria, veteen heijastuva peilikuva ja yövalaistus saattaa olla positiivista maisemaa.

-POISTUVAN TEOLLISUUDEN UUSI KÄYTTÖ

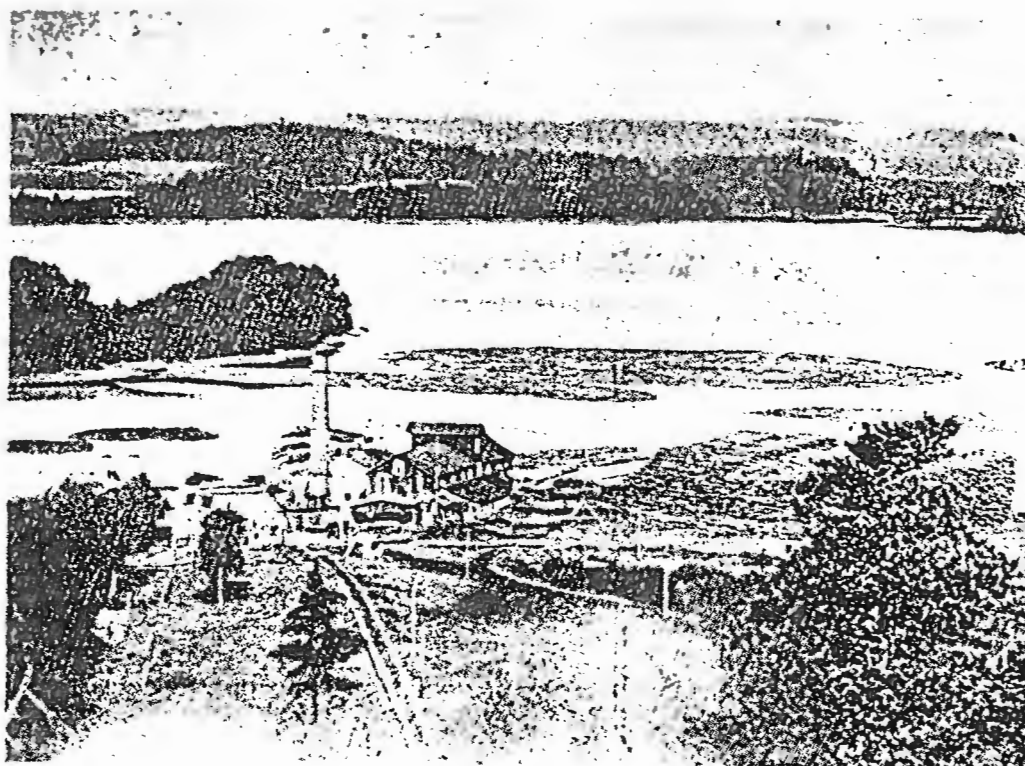
Poistuvan teollisuuden jättämät tilat tarjoavat runsaasti tilaisuuksia monipuoliselle uudiskäytölle ja maiseman parantamiseen (vrt Karkkila). Käyttömuotoja ovat matkailu, virkistys, urheilu, pienteollisuus, toimistot, käsityöverstaat, julkiset ja kaupalliset palvelut, jopa asuminen (vrt Oulun Toppilan tehtaat).

-TEOLLISUUDEN JA TAAJAMIEN VESISTÖKUORMITUS

Kehittyvän ja uusimman tekniikan soveltaminen puhdistusprosessissa ja ekologisten puhdistusjärjestelmien, esim juurakkopuhdistamojen käyttö tuovat ajan mittaan parannusta ongelmaan.

-HAJA-ASUTUKSEN VESISTÖKUORMITUS

Pienimuotoisia maatilojen ja loma-asutuksen jätevesien puhdistustapoja on lukuisia. Tiedotusta ja valistusta tulee lisätä. Taloudellisen tuen tai esim rakennusoikeudellisen porkkanan käyttöä voisi harkita, mikäli luontoa-säästäviä järjestelmiä sovelletaan. Edellämainittu vaatii kyllä selkeän tiedon eri järjestelmien hyödyistä ja haitoista.

Kyrkstadin höyrysaha vuonna 1887. (Hirsjärvi, 17. Kyrkstadin höyrysahan perusti liikemies A. G. Hornborg vuonna 1875. Sekä sahan että rusthollin osti vuonna 1885 liikemies K.A.S. Dahlberg. Vuonna 1896 saha joutui Sandvikens Aktiebolagille ja vuonna 1917 Lohjan kalkkitehtaalte, joka ei enää jatkanut sen toimintaa. (Kaukiainen, 168.)

-UUSIEN TIELINJAUKSIEN VAIKUTUS LUONTOON JA MAISEMAAN

Moottoritie- ja Elsaratahankkeet vaikuttavat merkittävästi vesistöjen maisemaan ja luontoon. Nykyaikainen suunnittelu, tiedotus ja kansan vaikutusmahdollisuudet sekä hellävarainen rakentamisprosessi mahdollistavat onnistuneen lopputuloksen.

-RAKENTAMINEN AVOIMEEN RANTAVIIIVAAN, ESIM PELTORANNAT

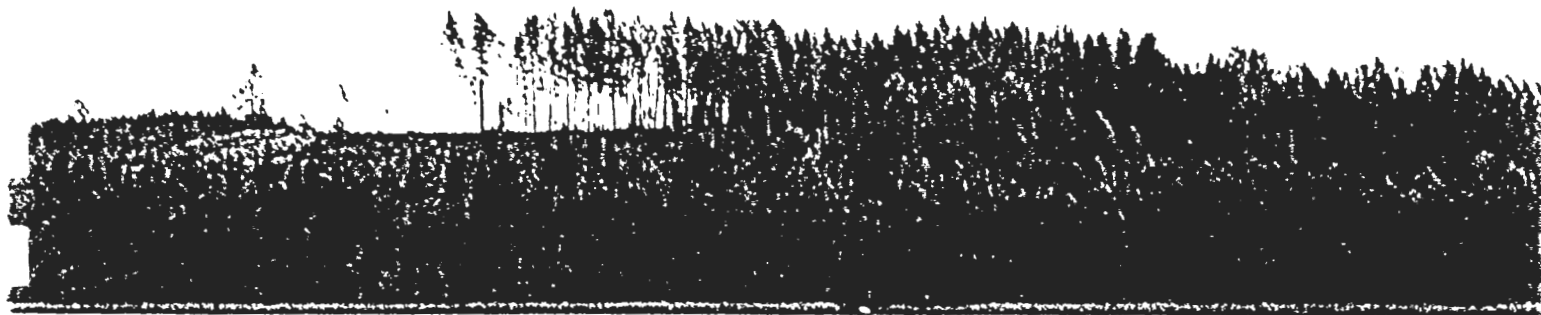
Avoimeen rantamaisemaan rakentaminen tulee vastaisuudessa estää. Nykyiset avoimet rannat pyritään säilyttämään. Rannan kuitenkin metsittyessä, voidaan rakentamista sallia määrätyn kokoisen kasvillisuuden synnyttyä.

-METSÄTALOUDEN HAKKUIDEN VAIKUTUS MAISEMAAN

Nykyisessä järvimaisemassa erottuu muutama irvistävä hakattu mäen laki, vastaisuudessa hakkuissa on sovellettava maiseman kannalta hienovaraisempia hakkuun rajauksia ja määrää. Hyvä esimerkki maisemalliselta kannalta on Torholan tilalla suoritettu hakkuu.

-MUODOSTUVIEN VIRKISTYSALUEIDEN LUONNE JA YHTEYDET ASUMISEEN

Virkistysalueiden muodostamisessa pyritään tunnusomaisesti erilaisten alueiden synnyttämiseen, esim liikuntapainotteinen tai luontopainotteinen. Myös alueen luonnon herkkyys tulee huomioida kun alueen käyttöä mitoitetaan, esim herkille alueille vaaditaan paremmin rakennetut polut, jotta muu alue kuluisi vähemmän. Yhteysverkon ja ulkoilureitistön ulottuminen kaikista asutuskeskittymistä virkistysalueille suurimpia autoliikenneväyliä välttämällä vaatii suunnittelua ja maanomistajien myötämielisyyttä.

-RANTARAKENTAMISEN SUHDE MAISEMAAN JA LUONTOON

Rantarakentamista ei sallita enää peltorannoille, pieniin alle hehtaarin saariin, jyrkkiin rantoihin, kallioille, kapeisiin niemiin aukeiden peltojen ja niittyjen keskelle, mäkien laelle, aktiivisille maa- ja metsätalousalueille eikä luonnon-suojelu- ja virkistysalueille. Rantaviivan muutoksia ei sallita, rakennettaessa säilytetään puustoa, erikoisia puulajeja vältetään, metsämaisemassa vältetään laajoja nurmikoita, tiet ja pysäköinti maisemoidaan. Rantarakentamisen etäisyys rantaviivasta määritellään rakennupaikkakohtaisesti, rakennusjärjestyksen metrimäärää mieluiten kasvattamalla. Pyritään luomaan rakentamistapaohjeisto, jossa kriteereinä käytetään luonnon- ja maisemasuojelun kannalta edullisia määreitä.

-MATKAILUPALVELUJEN MIELEKÄS SIOITTELU JA YHTEYDET

Matkailupalvelujen sijoittumisessa järven ja muiden arvokkaiden maisemien yhteyteen tulee päteä samat säännöt kuin muussakin rakentamisessa, esim hotellia ei tule sijoittaa niemen kärkeen, vaan niemen juureen siten, että niemen kärkeä voi ihailia ja hyödyntää ulkoalueena. Matkailupalvelujen verkosto on luotavissa siten, että teemoittain syntyy erilaisia palvelupisteitä, sijaintivaihtoehtoja erilaisille toiminnoille on lukuisia ja yhteydet on järjestettävissä myös ulkoilureittien puitteissa. Kuntien välinen yhteistyö on ratkaisevaa koko järviolueen matkailun kehittämisessä.

-JÄRVIREITISTÖN JA HUOLTO- / PÄÄTEPISTEIDEN LUOMINEN

Järvireitistö on jo olemassa, laivayhteyksien luominen edellyttää kuitenkin panostamista riittävien laituriin ja satamavarustuksien rakentamiseen. Laivayrittäjän taloudellisen perustan synnyttäminen vaatii myös kuntien panostamista, sinänsä toiminta voitaneen saada kannattavaksi (vrt Helsingin edustan pienristeilyt).

-MAATILOJEN / KARTANOIDEN AVAUTUMINEN, ESIM MAATILAMATKAILU

Maatiloille ja kartanoille tulee antaa mahdollisuuksia toiminnan monipuolistamiseen, matkailun kannalta alueella tunnusomaisten kartanoiden avautuminen yleisölle jossain muodossa olisi suotavaa.

-MAATALOUSKESKUKSET MAISEMASSA

Maisemassa erottuvien maatalouskeskusten merkitys maisemakuvassa on tärkeä ja säilytettävä piirre. Järvelle päin tulee säilyttää maiseman avoimuus, rantavyöhykkeen kasvillisuus on pidettävä 'kurissa'.

OHJANJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAAVAVALUONNOS PERUSSELVITYKSET

- 1A ALUEAJAUS ———— TIERAJAUS
 1B KUNTARAJAT ———— POLKURAJAUS

TAVOITTEET

- ← UUSI ULKILUETTELTU
- ▭ UUSI VIRKISTYSALUE
- ⊙ TOIMINNAN KEHITTÄMÄÄN MAHDOLLISUUS
- X UUSI JÄÄTIE
- ⊕ UUSI VIRKISTYSTOIMINTA
- ~~~~~ VAPAAKSI JÄTETTÄVÄ RANTA

7+7

LOHJALLA 31.12.1995
 TAYD. 7.3.1996

ARKKITEHTUURITOIMISTO JALD LÄSPÄ
 SEPÄNKA*17 ORIOLOHJAA P.2 9 7-325220

PERUSSELVITYKSET 1A 1B

TAVOITTEET

3

TAVOITTEET

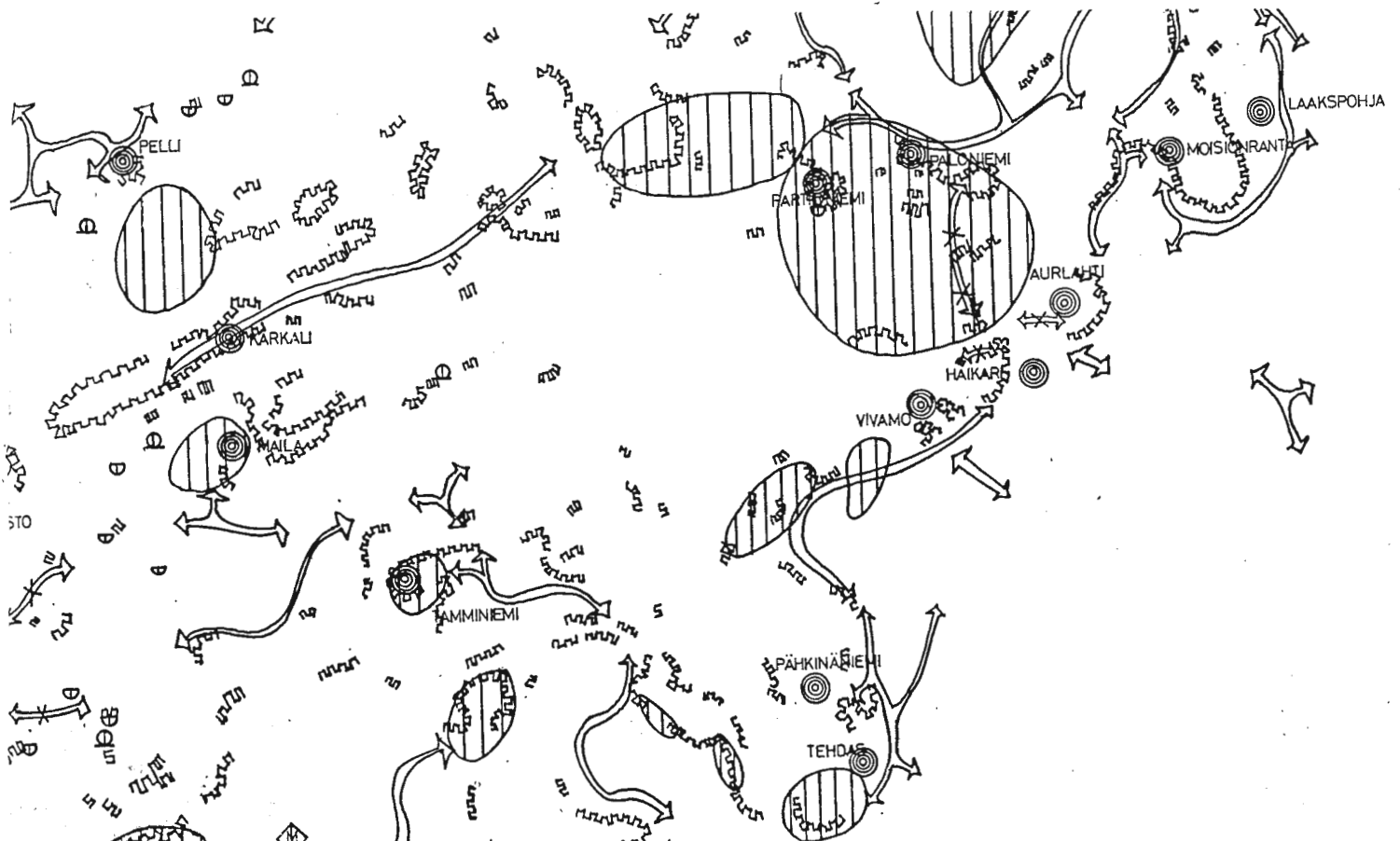
Lohjanjärven alue on ainutlaatuinen, tunnelma järvellä ja useimmilla ranta-alueilla on henkeäsalpaava. Eri osa-alueiden luontokohteet ja maisema-alueet ovat suurenmoisia ja kokemuksina syvälle mieleen painuvia, rantarakentaminenkin tuntuu sympaattiselta ja oikean suuntaiselta. Tulee mieleen kysymys, tarviiko tässä ylipäänsä mitään suunnittelua ja kaavoitusta, luontohan pitää huolen itsestään.

Sitä suuremmalla syyllä.

Alueella ei olla vielä riskirajoilla, vaikka lähellä oltiin jo vesien laadun suhteen viime vuosikymmenillä. Taajamien ja teollisuuden aiheuttamien ongelmien paikkaus jatkuu, haja-asutuksen ja maatalouden kuormituksen hallinta on vielä lapsen kengissä. Rakentamisen suhteen raja saattaa tulla yllättäen vastaan, pienikin osa-alueelle syntyvä virhe saattaa kumota komean maiseman ja luonnon antamaa vaikutelmaa. Olevien arvojen säilyttäminen ja pitäminen ennallaan vaatii yhtä paljon työtä ja panostusta, jos ei enemmänkin, kuin uuden suunnittelu ja kasvun ylläpito.

Suunnittelualueen yleiskaavoitus on pääasiassa varsin uutta tai ainakin meneillään. Suurin yksittäinen aukko yleiskavoituksessa on Lohjan kaupunki, jossa detaljikaavoitus on kuitenkin varsin kattava. Sinänsä kaavojen voi katsoa riittävän maankäytön ohjauksessa myös haja-asutusalueella, suotavaa Lohjanjärven osalla kuitenkin olisi strategian, ohjeiston, määräysten ja tavoitteiden yhteensovittaminen kuntarajojen yli yhteisessä entistäänkin maisema-, luonto- ja virkistyspainotteisemmassa hengessä. Uudessa tarkastelussa olisi voitava myös tutkia ja kehittää nykyisiä, uusiakin kaavoja mikäli tarve vaatii, eikä vain siirtää niitä sellaisenaan uuteen karttaphajaan.

Tavoitteiden asettamisessa tässä vaiheessa painotus on lähinnä strategian valinnassa, ei niinkään yksittäisissä alueellisissa tai paikallisissa suunnitteluratkaisuissa (joita on kyllä esitelty esimerkinomaisesti). Useiden kuntien alueella tuhansien maanomistajien ja asianomaisten kesken on löydettävä yhteinen kieli ja mieli. Pyrkimyksissä esitetyt asiat ovat osittain varsin yleismaailmallisessa muodossa, ne kuitenkin nimenomaan pätevät myös ko. suunnittelualueen osalta.

3.1

PYRKIMYKSET

3.1.1 KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN...

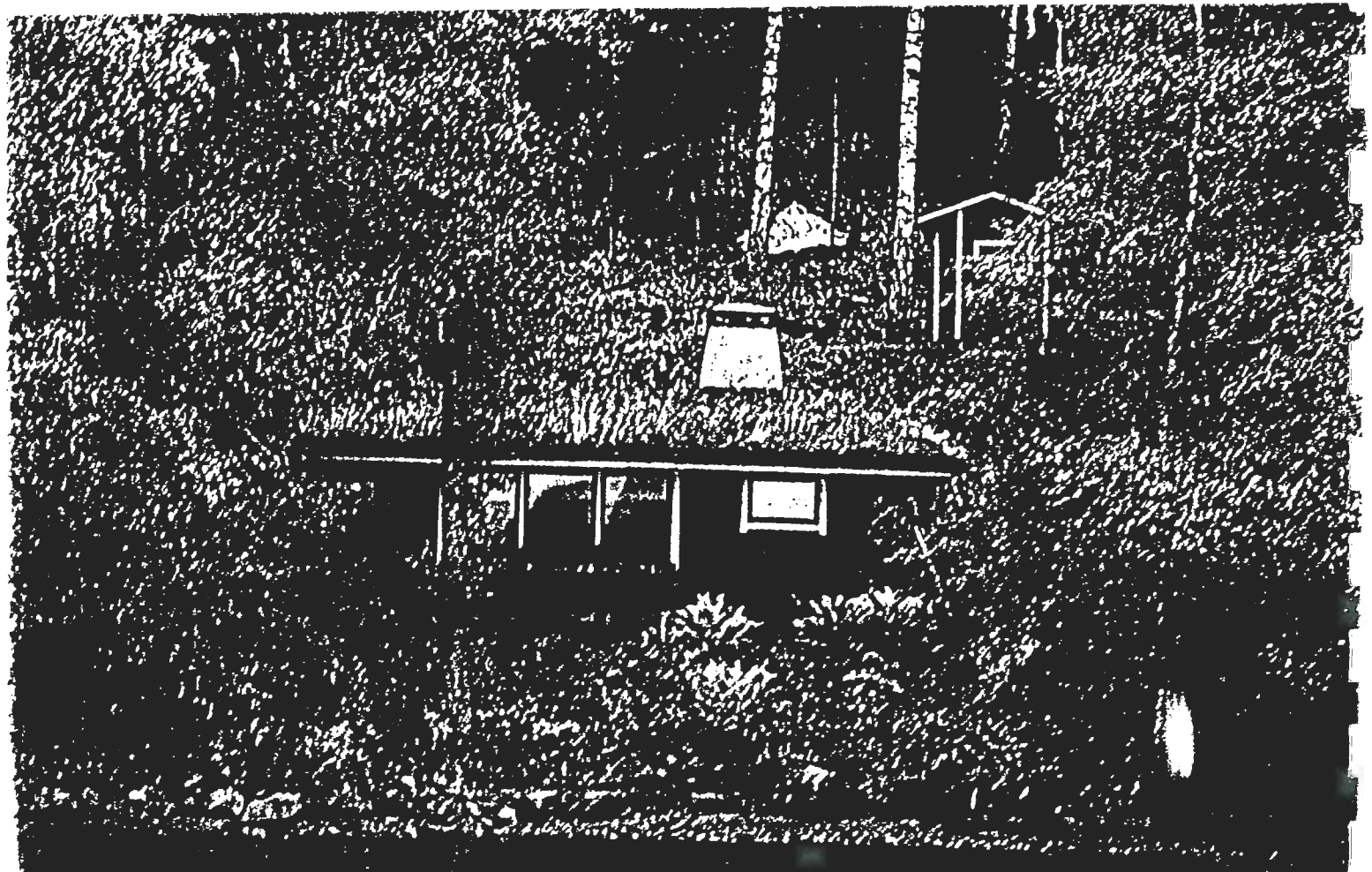
Nykympolven on kyettävä tyydyttämään tarpeensa vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia tyydyttää omia tarpeitaan.
Brundtland 1987

Kestävä kehitys maankäytön suunnittelussa sovittaa ihmisen toiminnot ja tarpeet luonnon toimintakyvyn säilymisen kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Ihmisen ja luonnon välisten vuorovaikutusten suhde, ekologia, pyrkii eloyhteisöjen ja maiseman monimuotoisuuden turvaamiseen ja elinvoimaisten luonnonalueiden säilyttämiseen.

Ekologisella suunnittelulla pyritään pitkällä aikatahtimella ohjaamaan luonnonvarojen taloudellista käyttöä, maaperän ja kasvillisuuden muokkaustapoja sekä maankäytön vaikutuksia pohja- ja pintavesistöihin. Tavoitteena on estää päästöjä ilmaan tai vesiin ja suojella uhanalaisia kasveja ja eläimiä ja niiden elinympäristöjä. Maankäytön suunnittelussa pyritään välttämään maisemakokonaisuuksien ja biotooppien pirstomista rakentamisella ja infrastruktuureilla sekä rakentamista ekologisesti herkille tai yhdyskuntateknisesti ja -taloudellisesti epäedullisille alueille.

Oleellinen ekologisen maankäytön suunnittelun tavoite on muuttaa asenteita ja käyttö- (käyttäytymis-) tapoja ja synnyttää uudenlaista ympäristövastuuta. Suunnittelussa ekologisen lähestymistavan uskottavuus ja todellinen toteutuminen käytännössä vaatii kattavasti hallinnon, virkamiesten ja suunnittelijoiden sitoutumista ja omistautumista sekä avointa keskustelua ja asukkaiden laajaa osallistumismahdollisuutta.

Lohjanjärven alue sisältää lähtökohtaisesti niin runsaasti, laajasti ja painokkaasti luonnon ja maiseman arvoja, ja myöskin konfliktialueita ja vastakkainasettelua, että ekologinen tarkastelukulma on luontevaa ja 'itsestäänselvää'.

3.1.2 MAANKÄYTÖN OIKEAAN VALINTAAN...

"Alue on kaavoitettava tai sen käyttäminen muutoin suunniteltava luonnonvarojen ja ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla."
(RakL 1.9.1990, 1§)

Yleiskaava on kuntatasolla paras väline maankäytön vaikutusten arviointin luonnonvarojen, ekosysteemien sekä luonnon ja maiseman käytössä ja suojelussa. Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja myös paikallisesti merkittävät luonnon alueet, erikoisuudet ja tyypillisyydet sekä arvokkaat maisemakokonaisuudet määritellään, säilytetään ja suojellaan, ne muodostavat yleiskaavan ytimen. Rantayleiskaavoituksessa tärkeitä elementtejä edellisten lisäksi ja ehdoilla ovat pysyvä ja loma-asutuksen, maa- ja metsätalouden ym luontaiselinkeinojen, virkistyskäytön, matkailun, liikenteen ja erityisalueiden vaikutukset ja edellytykset.

Rantayleiskaavoituksella pyritään turvaamaan yleisen tarpeen edellyttämät ranta-alueet, virkistysalueiksi määritellään ensisijaisesti kuntien omistamia alueita. Retkeily- ja ulkoilu-mahdollisuudet parannetaan paikallisella tasolla, yhteydet seudulliseen, kansalliseen tai jopa kansainväliseen tasoon voidaan toteuttaa monella tavalla: matkailun, turismin, vapaa-ajan vieton, rantatapahtumien tai urheilun ym merkeissä. Maatalouden ja muiden elinkeinojen toiminta- ja kehitysmahdollisuudet turvataan silmälläpitäen luonnon- ja maisemanhoidon antamia rajoituksia ja mahdollisuuksia. Vesistöjen terveellisyys ja viihtyisyys, käyttökelpoisuuden parantaminen on kaiken edellämainitun edellytys. Rakentamista ohjataan siten, että se ei rajoita muun maankäytön toteutumista.

Rantayleiskaavan yksi tarkoitus on vähentää haja-asutusalueen osayleis- ja rantakaavoituksen tarvetta ja yksinkertaistaa siten rakentamisen lupamenettelyä. Taaja-asutuksen tai tiiviin yhteisrantaisuuden syntyminen kuitenkin ohjataan osayleis- tai rantakaavoituksella ja esim. lomakylän täytyy perustua rakennuskaavaan. Rantayleiskaavan toteuttamisessa ratkaisevassa asemassa tulevat olemaan kuntien rakennuslautakunnat ja -valvojat.

Lohjan seudun vanhin asutus asettui vesistöjen äärelle. Virkkalan kylän kantatalot sijaitsivat nykyisten Tiilenkääntäjän- ja Tiiliuuninkujan paikkeilla. Myös uutta asutusta pyritään rakennuskaavoittamaan Lohjanjärven rannoille

3.1.3 LUONNON- JA MAISEMAN SUOJELUUN...

Inhimillisen kulttuurin olemassaolo on biologisten ehtojen varassa. Biodiversiteetti eli luonnon monimuotoisuus on näiden ehtojen perustava piirre ja edellytys (Haila 1994).

Suomen meri- ja järviluonto on jo sinänsä ainutlaatuista maailmassa. Lohjanjärvi rantoineen ja saarineen on lisäksi poikkeuksellisen edustava alue luonnonarvoiltaan, runsaudeltaan ja monimuotoisuudeltaan sekä luonnon- ja kulttuurimaisemaltaan. Valtakunnallisesti merkittävät lukuisat luonnonpuistot, erityissuojeluvuesistöt sekä lehtojen-, rantojen-, lintuvesien- ja harjujensuojeluohjelmat sekä muut arvokkaiksi määritelly luontoalueet ja -kohteet kertovat alueen ainutlaatuisuudesta.

Yleisesti luonnonsuojelualueet on varattu yleisiksi luonnonnähtävyyksiksi tai erillisten kohteiden suojeluun tai tieteelliseen tutkimukseen. Alueille saa rakentaa vain virkistystä ja luonnonnähtävyyksien hoitoa palvelevia rakenteita, polkuja katoksia yms. Kaikissa alueella suoritettavissa toimenpiteissä on otettava huomioon ympäristönhoidolliset vaatimukset. Suoritettavat toimenpiteet tulee suorittaa suunnitelman perusteella läänin tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten ohjeiden mukaan ja valvonnassa. Suojeluohjelmien suojeltaviksi määritellyillä alueilla ei tule siis osoittaa loma- tai vakinaisen asutuksen rakennuspaikkoja tai muita suojelutavoitteita haittaavia toimintoja tai rakenteita.

Luonnonsuojelumerkintä turvaa suojelun rakennuslailla kunnes rauhoituspäätös on voimassa. Kaavan vahvistuessa valtiolle aiheutuu korvaus- tai lunastusvelvollisuus, mikäli maanomistaja ei itse ole suojeluun halukas, ensisijaisesti on kuitenkin lunastettu vain valtakunnallisten suojeluohjelmien alueita. Rauhoituspäätös voidaan toteuttaa maanomistajan aloitteesta.

Arvokkailla luontoalueilla päähuomio on suojeluarvon säilyttämisessä, suojelu määritellään RakL 135 §:n mukaisilla päätöksillä. Alueilla suoritettavissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityinen huomio ympäristönhoitoon.

Rantojen suojelussa on rantojensuojeluohjelmaa arvosteltu riittämättömäksi, se kattaa n.5% maamme rantaviivasta. Ehdotus rakentamatta jätettävästä rantavyöhykkeestä taajamien ulkopuolella ei saavuttanut eikä saavuttane lainvoimaa sellaisenaan, mikä ei kuitenkaan tarkoittane sitä, että rantarakentamista täytyy jatkaa entiseen tapaan. Ehdotuksessa on käyttökelpoisia sovellettavia piirteitä, nimenomaan kunkin rakennuspaikan luonnon ja maiseman asettamissa ehdoissa ja puitteissa.

Luonnon- ja maisemansuojelu on viime vuosina noussut arvostuksessa, mutta onko vielä riittävästi? On huomattava, että luonnonsuojelu ei koske pelkästään varsinaisia suojelualueita, vaan se kattaa myös kaikkien muiden alueiden hoitamisen, arvojen turvaamisen ja vaalimisen.

3.1.4 VIRKISTYS- JA MUIDEN VAPAA-ALUEIDEN MUODOSTAMISEEN...

Monipuolinen luonto ja maisema tarjoaa hyvät mahdollisuudet ulkoiluun ja retkeilyyn. Ulkoilun ja retkeilyn kannalta sopivat alueet valitaan siten, että ne eivät ole ristiriidassa suojelutavoitteisiin. Luonnon- tai maisemansuojelullisesti arvokkaat tai muutoin virkistystoimintoihin sopivat virkistysalueen osat voidaan suojata toimenpidekieltoin. Ensisijaisesti pyritäänkin rajaamaan retkeily- ja virkistys-alueet kunnan ja yhteisöjen omistamille maille. Virkistysaluevaraus yleiskaavassa osoittaa sitovasti tulevan käytön, alue ei ole esim. rakentamisen reservialuetta.

Toimenpidekiellosta (RakL 124 a §) tulee luvanvaraiseksi puiden kaato, kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttötöyt tai vastaavat toimenpiteet. Mikäli kaivamiseen tai louhimiseen evätään lupa, lunastusvelvollisuus määritellään Maa-aineslain 8 § mukaan. Muissa toimenpiteissä evätyissä luvissa määritellään korvausvelvollisuus 124 b §:n mukaisesti.

Tavoitteena on että ulkoilu- ja virkistysalueet ja ulkoilureitit muodostavat verkoston, josta on sekä sisäinen taajamakohtainen, että seudullinen laajempi yhteys yli kuntarajojen sekä maa- että vesiteitse. Alueelta on löydyttävä ja kehitettävä lisää opastettuja paikkoja, jossa voi vapaasti oleskella ja harrastaa veden äärellä. Pääsy rantaan on nykyään varsin rajoitettua tiheän loma-asutuksen tai vaikeakulkuisuuden takia. Liikuminen virkistysalueilla on jokamiehen oikeus.

Virkistysalueilla voidaan sallia vähäinen ulkoilua ja virkistystä sekä maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen ja infrastruktuuri siten, ettei ympäristön arvoja turmella eikä synnytetä esteitä virkistystoiminnoille. Hajarakennusoikeutta ei voida osoittaa virkistysalueille. Reitit on toteutettava suunnitellusti, jolloin luonnon kuluminen, viljelyjen ja istutusten vaurioituminen ja roskaantuminen voidaan ehkäistä. Ulkoilureitit toteutetaan maanomistajasopimuksin tai ulkoilulain mukaisin toimituksin.

3.1.5 VESISTÖJEN KÄYTÖN KEHITTÄMISEEN JA SUOJELUUN...

Vesistöjen käyttö virkistykseen edellyttää panostamista suojeluun likaantumista vastaan ja ranta-alueiden kehittämiseen. Lohjanjärvelle on luotavissa veneilyreitistön puitteissa venesatamien ja -poukamien sekä uimarantojen ja niiden huoltotoimintojen muodostama kattava verkosto matkailun, vapaa-ajan vieton ja esim. urheilun ja liikunnan tarpeisiin. Kunkin alueen kunnan rantaviivasta löytyy paikkoja, jonne on rakennettavissa julkisia veneilyä ja virkistystä palvelevia toimintoja.

Koko alueen kehittämisessä on lähtökohtana vesistön laadun parantaminen. Töitä on tehty asian suhteen ja laatu onkin parantumassa pahimmasta vaiheestaan. Painotus vesien suojelussa on siirtymässä haja-asutuksen ja maatalouden aiheuttaman kuormituksen vähentämiseen. Taajamien päästöjen vähentäminen on alkanut jatkuvasti paranevan teknologian avulla ja uudenlaisen ympäristövastuullisuuden myötä, teollisuuden vaikutus vesistöihin on vielä merkittävä.

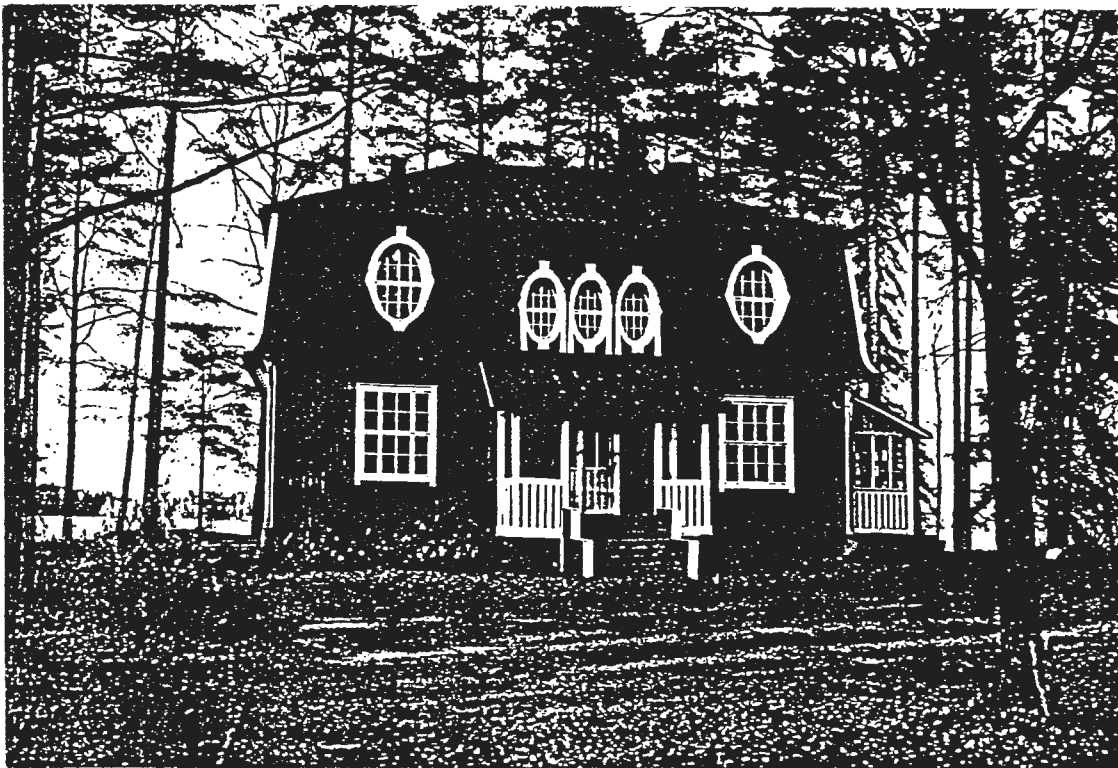
3.1.6 KULTTUURIYMPÄRISTÖJEN JA RAKENNUSTEN ARVOSTUKSEEN JA SUOJELUUN...

Kulttuurimaisemat muodostavat keskeisen osa seudun identiteetistä. Alueen vetovoima ja viihtyvyys rakentuvat pitkälti maaseudun kylien ja tilojen sekä taajamien maisemien antamasta vaikutelmasta. Viime vuosikymmenien useat epäonnistuneet ratkaisut on aiheuttanut viime aikoina pyrkimystä viihtyisämpään ympäristöön, vanhojen ja harmonisten ympäristöjen arvostus on kasvanut.

Kulttuurimaisemien suojelu on osa ympäristönsuojelua, jolla pyritään säilyttämään luonnon ja ihmisen synnyttämän kulttuurin harmonia ja hyvät piirteet.

Rakennusten ja rakennettujen alueiden suhteen suojelu voidaan tarvittaessa toteuttaa rakennussuojelulain tai rakennuslain nojalla. Rakennuskannan inventointi on pohjana kohteiden valinnassa, jossa arvot on jaettu rakennushistoriallisiin, historiallisiin ja maisemallisiin arvoihin. Inventointi on tehty varsin kattavasti suunnittelualueella, Mustiolla ja Karjalohjalla inventointia saatetaan ajantasalle. Yleiskaavan tulee käsittää suojeltavien alueiden ja kohteiden sijainti, rajausta ja luokitus, yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on annettava tarkempia määräyksiä ja rakennustapaohjeita.

Alueella sijaitsee runsaasti muinaismuistokohteita, ne on rauhoitettu muinaismuistolain ilman erillispäätöstä. Muinaismuistolain 4 § määrittelee jäännöksen ja ympäröivän alueen sellaiseksi, joka on tarpeen säilymisen kannalta. 6 §:n mukaan kohteet on merkittävä kiinteistörekisteriin ja kartalle maanmittaustoimitusten yhteydessä. Kohteiden säilymisen turvaamiseksi ei saisi lähialueille osoittaa rakentamista tai aktiivista virkistystoimintaa tai vastaavaa.

3.1.7 HALLITTUUN HAJA- JA RANTARAKENTAMISEEN...

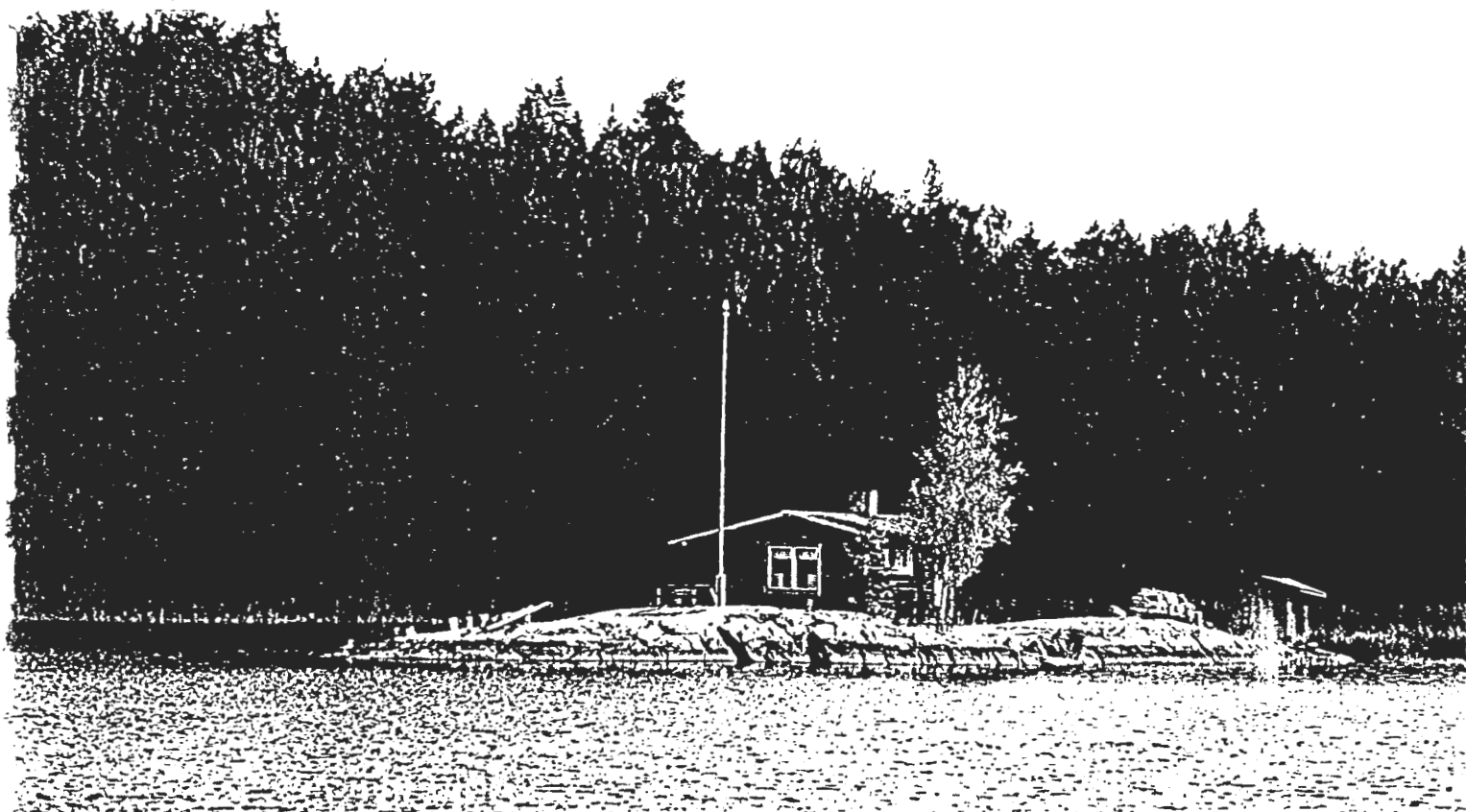
Joka niemeen, notkoon, saarelmaan...

Haja- ja rantarakennusoikeuden määrittely tulee yleiskaava-alueella olemaan keskustelun ydin. Suurimmalla osalla Lohjanjärveä on rantaviiva täyteen rakennettu. Sinänsä on vakaumus- ja makuasia, pitääkö rantamökkiestetiikkaa rumana ja luontoa pilaavana vai pittoreskina suomalaisuuden ilmiönä. Keskeisenä ongelmana voidaankin pitää sitä, että nykytilassa on Lohjanjärvellä erittäin vaikeaa tavallisen ulkoilijan tai matkailijan päästä nauttimaan paikallisesti rantaviivan ja vesistön luonnosta, lähestyy sitä sitten maitse tai vesitse, rantaviiva on niin tiivis tai muutoin vaikeapääsyinen.

Haja- ja rantarakentamisen rakennusoikeuden oikeudenmukainen laskeminen on realiteetti, mutta se tulee suorittaa vasta kun on määritelty luonnon ja maiseman ehdot ja virkistysalueiden tarpeet. Hajarakentamista ei sallita luonnonsuojelualueille, maisemallisesti arvokkaille tai virkistysalueille. Rakentamisessa vältetään alueita, joissa harjoitetaan metsätaloutta, avoimia peltorantoja, mäkien lakialueita, pieniä saaria, kallioita, kapeita niemiä tai avoimia peltoja. Rantaviivan muutoksia ei tulisi sallia, rakennettaessa puusto tulee säilyttää tarkasti, istutuksissa on vältettävä erikoisia lajeja, metsämaisemassa keinonurmikot ovat arveluttavia, teitä ja pysäköintiä ei saisi arvokkaassa maisemassa näkyä.

Kantatilaperiaatetta voidaan silti soveltaa. Nykyisten rakennettujen alueiden osalta voidaan sallia valmiiden rakennuspaikkojen täydennystä ja laajennuksia. Yksi tapa on lisätä yhteisrantaisten loma-asutuksen osuutta suhteessa omarantaan. Hajarakennusoikeus voidaan siirtää maanomistusyksikön muille alueille tai parantaa sitä mökkioikeudesta asuintalo-oikeudeksi. Viimeisiä keinoja ovat maanvaihdot ja rakennusoikeuksien korvaus tai maan lunastus. Vuokramaiden loma-asutuksen säilyminen ratkaistaan suojelu- ja virkistysalueiden ehdoilla.

Tavoitteenasettelussa on tehtävä kaikkien ympäristökuntien osalta yhteinen linjanveto siitä, miten pitkälle rantojen rakentamisessa voidaan mennä. Tasa-arvoperiaatteen tulee ylittää myös kunnanrajat.

Rantarakentamisessa etäisyys rantaviivasta on otettu usein johtavaksi kriteeriksi, esim. rakennusjärjestykset ja kaavoitusohjeet antavat metrimäärisiä arvoja. Tavoitteena on ottaa sijoitteluperiaatteissa enemmän huomioon rakennuspaikkakohtaiset luonnon ja maiseman tyypit ja arvot. Oikeansuuntaista yleistä ohjeistoa rakentamisesta arassa maisemassa on esim. Karjalohjan osayleiskaavoissa. Ohjeiston selkeyttäminen 'kansanomaiseksi' ja yksityiskohtaisempi maisemateoreettinen tarkastelu voisi olla hyödyksi rakentamisen suunnittelussa ja lupakäsittelyssä. Ohjeisto voisi esimerkiksi sisältää määritelmiä kasvillisuuden peitteisyyden tai rakennuksen suuntauksen, massan, muodon, materiaalien ja värityksen vaikutuksista ympäristössä.

Lohjanjärvellä rantaviivaasta on lomarakentamiseen käytetty suuri osa, esim. Lohjan kunnassa jo yli puolet. Vapaaksi jätettävän ja toisaalta rakennettavan rantaviivan osuuksia tarkasteltaessa on rantakaavoissa sovellettu normeja vesistön pinta-alan, rantaviivan pituuden ja maapinta-alan mukaan. Käytännössä on normien soveltaminen nähtävästi ollut lähinnä viitteellinen (esim. Lohjan kunnassa rantaviivan pituuden normi osuuksilleen kohdalleen vain joka kolmannessa rantakaavassa, vesihehtäarin suhteen samoin). Rantakaavoituksen tarkastelun puutteeksi voidaan nähdä myös se, että alueita tarkastellaan ja suunnitellaan postimerkkimäisesti: yleiskaavan tulee antaa ohjeita siitä, millä tavalla myös ympäröivien alueiden, jopa yli kuntarajojen, olosuhteet huomioidaan ja tasa-arvoisuus säilytetään yksityiskohtaisessa kaavoituksessa.

Rantarakentamisen tiheyden määrittely ja sijainnin suhde rantaviivaan lienee ollut todellisuudessa suunnittelijan ja rakentamisen valvonnan maalaisjärjen varassa. Tässä lieneekin siemen oikeansuuntaisen rakentamisen ohjaukseen: suunnittelun ja valvonnan pätevyys ja asenne, koulutus ja erikoistuminen tulevat tulevaisuudessakin olemaan ratkaisevassa asemassa.

3.1.8 MAA- JA METSÄTALOUDEN ELINVOIMAISUUDEN SÄILYTTÄMISEEN

Maa- ja metsätalousaluemerkinnöillä turvataan alueiden käyttötarkoituksen säilyminen myös tulevaisuudessa, tavoitteena on maaseudun elinvoimaisuuden ja kehityksen turvaaminen. Alueita voidaan käyttää haja- ja loma-asutusluonteiseen rakentamiseen aiemmin mainituin ehdoin. Seudulla ominainen elinvoimainen maatalous paitsi antaa seudulle taloudellista perustaa, myös muodostaa viihtyisän ja monipuolisen ympäristön.

Rakentamisen ja peruskorjaamisen suunnittelussa ja valvonnassa on noudatettava vallitsevaa perinnettä, rakentamistavan ja sijoittelun on sopeuduttava olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön. Tyylistä poikkeava sankari- tai euroarkkitehtuuri on maaseutumaiseman suurimpia ja häiritsevimpiä vitsauksia.

Maa- ja metsätalousalueilla, joihin kohdistuu normaalia enemmän ulkoilu- ja virkistyskäyttöä, eikä niitä osoiteta virkistysalueiksi, voidaan merkitä alueiksi, joilla on ulkoilun ohjaamis-tarvetta. Näillä maa- ja metsätalousalueilla sallitaan maa- ja metsätaloustoimintoja palveleva rakentaminen. Alueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja voidaan myös osoittaa tällä merkinnällä. Alueille on tarkoitus sijoittaa ulkoilureittejä levähdys- ja tukialueineen. Ulkoilu ja retkeily tapahtuu jokamiehen oikeuden ja maanomistajan sallimassa muodossa, laajemman virkistystarpeen ilmetessä alueellisen käyttösuunnitelman puitteissa.

3.1.9 TAAJAMIEN JA TEOLLISUUDEN RANTOJEN PARANTAMISEEN...

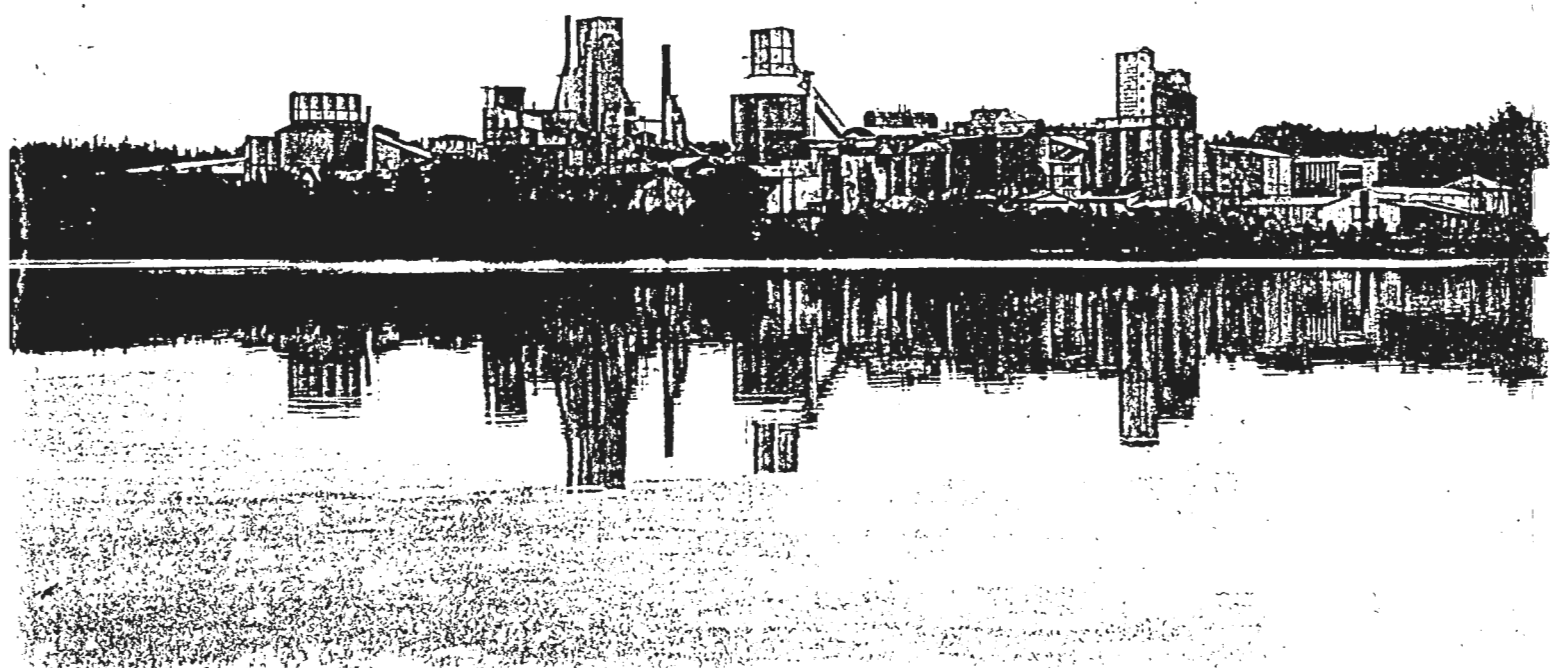
Yhdyskunnan lisärakentaminen suunnataan ensisijaisesti oleviin taajamiin ja kyläkeskuksiin. Taaja-asutuksen vielä vapaat rantavyöhykkeet säilytetään pääsääntöisesti vapaina ja kaikkien yhteisessä käytössä. Mikäli luxustason ranta-asumista halutaan osoittaa, se on toteutettava erittäin harkitusti, usein niissä esiintyy rakentamistyyliä, joka on ristiriidassa ulkopuolisen tarkkailijan maisemäkäsityksen kanssa. Lisäksi pitkän tähtäimen virkistystarpeet ja luonto-arvot on otettava huomioon.

Virkistystä ja matkailua palveleva rakentaminen on luontevaa rantavyöhykkeellä, sekin luonto-arvojen ja maiseman ehdoilla. Lohjanjärven ranta-alueelle sijoittuva matkailukeskus tai hotelli olisi tarkoituksenmukainen ajatellen nykyistä majoituskapasiteettia, seudullista asemaa ja Lohjanjärven kokoa ja kapasiteettia.

Lohjalla teollisuus on vallannut runsaasti keskeistä ranta-aluetta, aikoinaan Lohjanjärven tarjoamien kuljetusyhteyksien ja vesihuoltomahdollisuuksien takia. Mikäli toimintoja lakkautetaan, uudiskäytössä tulisi pyrkiä käyttömuotoihin, joissa vapautuvia rantoja voi käyttää yhteisiin, esim vapaa-ajan tai urheilun toimintoihin.

Vapautuvien teollisuusalueiden (esim. Virkkalan sementtitehdas) uudiskäytössä on pyrittävä ympäristöestetiikan hallintaan. Sinänsä teollisuusrakenteet eivät välttämättä ole kielteisiä ympäristön kannalta, niissä on jopa arkkitehtonisesti suojeltavia piirteitä, negatiivisuus liittyykin enemmän lähiympäristön hoitamattomuuteen ja rumuuteen, joutomaa- ja teollisuus-jätealueiden syntymiseen. Lähiympäristösuunnittelua tulee lisätä näillä alueilla. Virkkalan tehtaan osalta on käynnissä YVA- käsittely uuden jätteenkierrätyslaitoksen perustamisesta, vaikutukset vesistöihin, maaperään ja ilmaan sekä ihmisiin selvitetään perusteellisesti.

Uudet tiehankkeet pureutuvat osaltaan alueen luontoon ja maisemaan. Hankkeena oleva uusi moottoritie alueen pohjoisosassa ylittää vesistöjä ja maisema-alueita, YVA-prosessi pyrkii varmistamaan tässäkin toimituksessa mahdollisimman hyvän lopputuloksen. Kasvava ympäristöaktiivisuus ja aktiivinen suunnittelupanostus synnyttäneen hyvän lopputuloksen. ELSA-ratahanke tutkittaneen myös perusteellisesti, mikäli se käynnistetään.

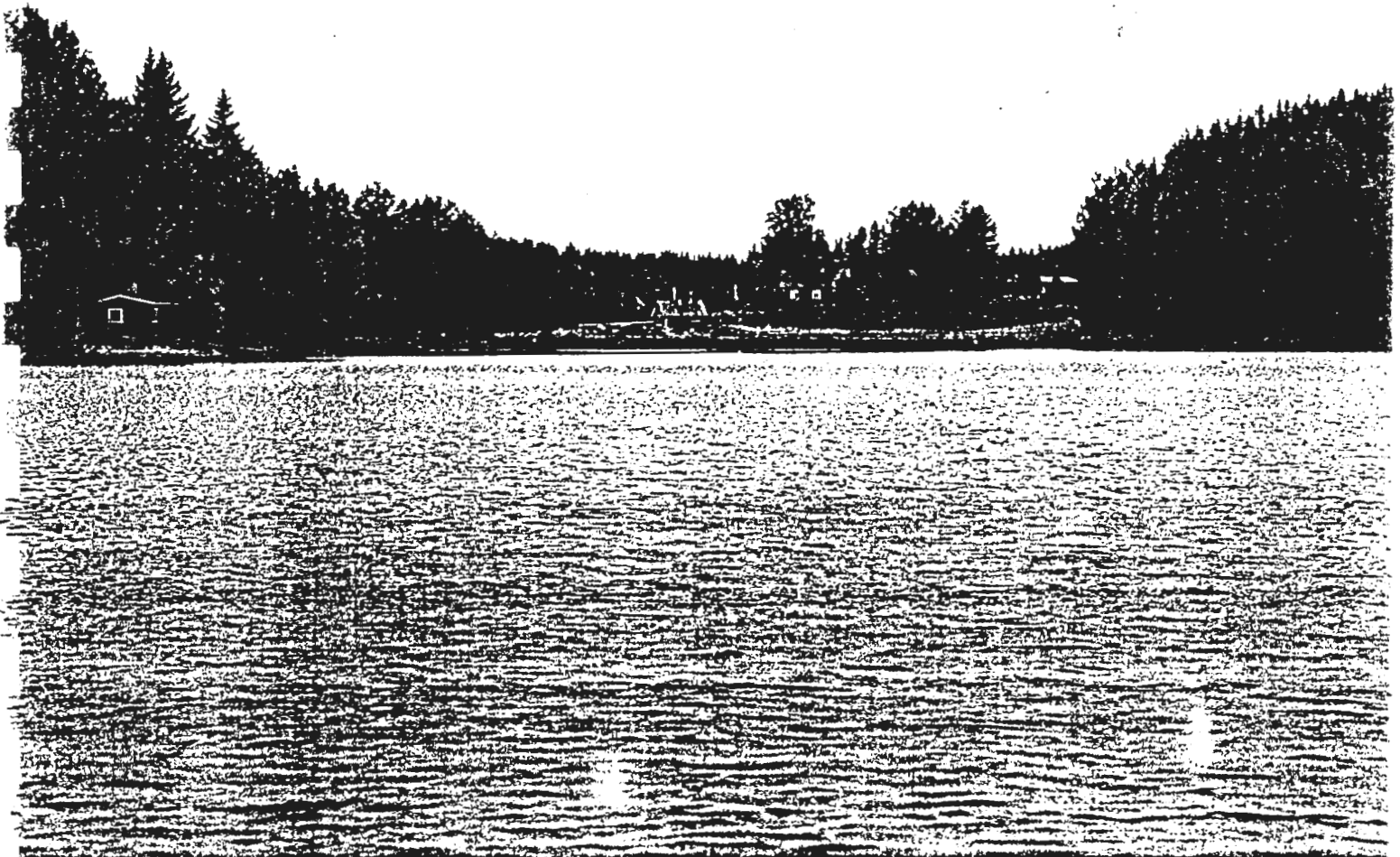
3.1.10 HALLITTUUN ENERGIA-, VESI- JA JÄTEHUOLTOON...

Yhdyskuntien energianhuolto on tarvetta vastaava pitkälle tulevaisuuteen. Suurin muutos syntyy maakaasuverkon ulotuttua alueelle. Haja-asutusalueen energiantuotossa on käytössä ja kehitteillä monenlaisia muotoja, pyrkimys energiansäästöön ja ekologisiin energiantuotto-muotoihin on alkanut kiinnostaa, tätä suuntausta tulisi vahvistaa esim. rakennustapaohjeissa.

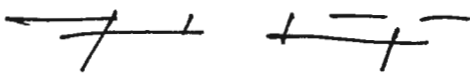
Nykyään kaikki alueen kunnat hoitavat yhdyskuntien veden tarpeen pohjavedellä. Kaavailuilla verkostojen yhdistämisillä yli kuntarajojen pyritään varautumaan kasvuun ja parantamaan kriisihuoltoa. Rakennustapaohjauksessa esitetään ohjeita haja-asutuksen vesihuollon järjestämisestä.

Taajamien jätevedet käsitellään biologis-kemiallisissa puhdistamoissa. Käsitellyt vedet johdetaan vesistöön. Jätevesien käsittelyssä tulee parannuksia lähivuosina uusien johtamis-lupahakemusten tarkastelujen myötä. Haja-asutusalueella jätevesien käsittelystä annetaan ohjeita rakennustapaohjeistossa, päätavoitteena on, että jätevettä ei puhdistamatta johdeta vesistöön eikä takaisin ihmisen käyttöön. Tiiviimmillä alueilla on pyrittävä yhteisjärjestelyyn vesi- ja jätehuollossa.

Alueen jätehuollon tavoitteena on hyötykäytön ja kierrätyksen osuuden lisääminen, valta-kunnallinen tavoite on 50 %. Länsi - Uudenmaan jätehuolto Oy:n kierrätyksen ja hyötykäytön osuuden tavoite on korkeampi, peräti 80 %. Ongelmajätteitä kerätään nykyään erikseen. Suuntaus on kaatopaikkojen harventamiseen, ympäristöturvallisuuden nimissä ja teknis-taloudellisin perustein. Haja-asutusalueilla on kierrätys ja kompostointi luontevaa, se vaatii vain asennoitumista ja hiukan neuvontaa ja lukuisien mahdollisuuksien vertailua.

LOHJALLA (30.12.1995)
täyd 7.3.1996

ARKKITEHTUURITOIMISTO JALO LÄSPÄ

- LIITTEET:
1. Rantakaavat
 2. Rakennusjärjestysvertailu
 3. Kirjallisuusluettelo
 4. Luonnonsuojelualueet ja arvokkaat luontokohteet
 5. Muinaismuistolain mukaiset kohteet
 6. Rakennussuojelukohdeet

RANTAKAAVAT 1995

LIITE 1

n:o	Kaava, vahvistusvuosi, pinta-ala, rantaviiva	omarantaisia, la/km	yhteisrantaisia
LOHJAN KUNTA			
HORMAJÄRVI			
7	Hormavuori -79 4 ha, 380 m	4 =2,1 - 5,2 la/km	4
12	Horma -86 22 ha, 1,3 km	-- =1,8 - 4,6 la/km	12
4/16	Sarvila -77/88 34 ha, 700 m	7 + 1 am =13 - 17 la/km	6 + 2 am
2	Takatalvia -75 42 ha, 500 m	1 =6 - 12 la/km	8 + 2 ao
20	Hiidensaari II -88 12,5 ha, 1,3 km	7 =5,3 la/km	
29	Hemgård -94 17,5 ha, 420 m	3 =6,8 la/km	
LOHJANJÄRVI			
24	Kaukoma -91 7 ha, 530 m yleinen virkistysalue	3 =5,6 la/km	
6/13	Lyly -77/-86 78 ha, 1,35 km	3 =8,9 - 18,9 la/km	44 + am
1/3/14/23/31	Suoniemi -74/-75/-87/-90/-94 34 ha, 1,7 km	8	12
21/27/30	Huhtasaari 95 ha, 6,38 km	29 =4,9 - 5,4 la/km	9 + am+ap
8	Kuusela -79 31 ha, 1 km	5 + am = 7,8 - 10,5 la/km	9
11	Jalassaari -85 33 ha, 1,9 km	telttailualue, kävijämäärämitoitus max 200	
10	Lylyisten kartano -84 101 ha, 700 m	mitoitus KH:n päätös: max 180 hlöä	
22	Härkäsaari -89	yhteiskäyttöinen venevalkama ja virkistysalue	
26	Takahikiä -92 3,2 ha, 60 m		7

28	Metsälä -91 94,2 ha, 1,54 km	3	9
32	Jalaskylä -94 282,5, 6,2 km sis. 2 loma- ja matk.aluetta	12	29
33	Kuulukainen -94 22 ha, 2,2 km	29 12 la/km	

KARJALOHJA

Härkäsaari -90 48,5 ha, 4,3 km	18 4 la/km
-----------------------------------	---------------

KARJAA

Bällby -72 1,7 km	11	35
Bällarby - 91 2,2 km	10	9

LOHJA

Multapää -95 800 m	9 11 la/km
Kalkkisaaret -93 800 m	6 7 la/km

LIITE 2 RAKENNUSJÄRJESTYSTEN VERTAILU

RAKENTAMISMÄÄ-
RÄYKSET KAAVA-
ALUEIDEN
ULKOPUOLISILLA
RANTA-ALUEILLA

LOHJAN KAUPUNKI

LOHJAN KUNTA

KARJAA

KARJALOHJA

SAMMATTI

VÄHIMMÄISETÄISYYS
RANNASTA

LOMA-AS. 30 M
SAUNA (ENINT. 25 M2) 15 M

MAISEMAN LUONNONMUKAI-
SUUS SÄILYTTÄEN 25 M
(ALIN LATTIATASO 1M
YLÄVESIRAJAN/2M KESKIVE-
DENKORK. YLÄPUOLELLA)
SAUNA (ENINT. 25 M2) 10 M

30 M (ALIN LATTIATASO 1 M
YLÄVESIRAJAN/ 2 M KESKI-
VEDENKORK. YLÄPUOLELLA)
100 M BÄLLBYN LILLSJÖN
RANNALLA

MAISEMAN LUONNONMUKAI-
SUUS SÄILYTTÄEN 30 M
(ALIN LATTIATASO 1M YLÄ-
VESIRAJAN/2M KESKIVEDEN-
KORK. YLÄP) SAUNA 15 M
LÄHEMPÄNÄ RANTAVIIVAA
OLEMASSAOLEVAT RAKENNUK-
SET SAA AINOASTAAN PERUS-
KORJATA

MAISEMAN LUONNONMUKAISUUS
SÄILYTTÄEN 25 M (ALIN
LAT-TIATASO 1M YLÄVESIRA-
JAN/ 1,5M KESKIVEDENKORK
YLÄP) SAUNA ENINT 35 M2
15 M , LÄHEMPÄNÄ RANTA-
VIIVAA OLEMASSAOLEVAT
RAKENNUKSET SAA AINOAS-
TAAN PERUSKORJATA

RANTAVIIVAN
PITUUS VÄHINTÄÄN

40 M

80 M

40 M

40 M

RAKENNUSPAIKAN
VÄHIMMÄISKOKO

5000 M2

5000 M2 (PAITSI ENNEN
MÄÄRÄYSTÄ MUOD. TILAT)
TÄSTÄ RIIPPUMATTA SAL-
LITAAN UUDELLEENRAKEN-
TAMINEN, PERUSKORJAUS JA
VÄHÄINEN LISÄRAKENTAMI-
NEN, MIKÄLI RAKENNUSPAIK-
KA PYSYY SAMANA

5000 M2 TÄSTÄ RIIPPU-
MATTA SALLITAAN UDEL-
LEENRAKENTAMINEN, PERUS-
KORJAUS JA VÄHÄINEN LI-
SÄRAKENTAMINEN, MIKÄLI
RAKENNUSPAIKKA PYSYY
SAMANA

3000 M2 (PAITSI ENNEN
MÄÄRÄYSTÄ MUOD. TILAT)
MÄÄRÄYKSESTÄ RIIPPUMATTA
SALLITAAN UUDELLEENRAKEN-
AMINEN, PERUSKORJAUS JA
VÄHÄINEN LISÄRAKENTAMINEN
MIKÄLI RAKENNUSPAIKKA
PYSYY SAMANA

3000 M2 (PAITSI ENNEN
MÄÄRÄYSTÄ MUOD. TILAT)
MÄÄRÄYKSESTÄ RIIPPUMATTA
SALLITAAN UUDELLEENRAKEN-
AMINEN, PERUSKORJAUS JA
VÄHÄINEN LISÄRAKENTAMINEN
MIKÄLI RAKENNUSPAIKKA
PYSYY SAMANA

RAKENNUSOIKEUS
ENINTÄÄN

LOMA-AS 2-KERR. YHT. 3 %
RAKENNUSPAIKAN P-A:STA =
150 M2
MAATILA 1 KPL 2-KRS 200
M2/2 AS+2 KPL 1-KRS
TALOUSRAK YHT. 60 M2

1 KPL ASRAK/LOMA-AS/ 1 AS
ERITYISESTÄ SYYSTÄ 2 KPL
LOMA-AS YHT 130 M2 (TOI-
NEN ENINTÄÄN 50 M2) + LO-
MA-AS TALOUSRAK YHT 50 M2

YHT 10% RAKENNUSPAIKAN
P-A:STA 1 KPL 2-KRS/2 AS
(ASRAK ENINT. 400 M2)

1 KPL ASRAK/LOMA-AS/ 2 AS
LOMA-AS,SAUNA JA MAJOI-
TUSTILAT YHTEENSÄ 130 M2
SAUNARAKENNUKSEN POHJA-
PINTA-ALA KATETTUINE
TERASSEINEEN 30 M2
LISÄKSI TALOUSRAK POHJA-
PINTA-ALALTAAN YHT 50 M2

1 KPL ASRAK/LOMA-AS/2 AS
LOMA-AS 80 M2, LISÄKSI
TALOUSRAK YHT 70 M2
MÄÄRÄYKSESTÄ RIIPPUMATTA
YLI 5 HA:N SUURUISELLE,
MAATALOUSKÄYTÖSSÄ OLEVAL-
LE MAATILALLE SAA RAKEN-
TAA TALOUSKESKUKSEN
YHTEYTEEN SIIHEN SOPEU-
TUVIA MAATILAMATKAILUA
PALVELEVIA RAKENNUKSIA

YMPÄRISTÖN
HUOMIOONOTTAMINEN

POIKKEUKSET
MÄÄRÄYKSISTÄ
KAUP. HALL. /VAST
LAUSUNTO/LUPA

LOHJAN KAUPUNKI

ERITYISTÄ HUOMIOTA KIINNITETTÄVÄ RAKENNUKSEN LIITTYMISEEN OLEMASSA-OLEVIIN RAKENNUKSIIN JA YMPÄRISTÖÖN SOPEUTUMISEEN JA JÄTEVESIEN ASIANMUKAISEEN KÄSITTELYYN. SAMALLE RAKENNUSPAIKALLE RAKENNETTAVIEN RAKENNUSTEN LUKUMÄÄRÄN JA KRSALAN TULEE OLLA OIKEASSA SUHTEESSA RAKENNUSPAIKAN KOKOON JA YMPÄRISTÖÖN. (ETÄISYYS NAAPURIN MAASTA TAI YKSIT. TIEALUEESTA VÄHINTÄÄN 6 .PYRITTÄVÄ RAKENNUSPAIKAN LUONNONMUKAISUUDEN SÄILYTTÄMISEEN JA VÄLTETTÄVÄ TÄRVELEMÄSTÄ ARVOKKAITA KASVILLISUUDEN REUNAVYÖHYKKEITÄ, ERITYISIÄ MAASTOMUOTOJA, SIIRTOLOHKAREITA JA KAUNIITA YKSITTÄISPUITA. ERITYISTÄ HUOMIOTA TULEE KIINNITTÄÄ RAKENNUKSEN KORKEUSASEMAAN, MUOTOON, ULKOMATERIAALEIHIIN JA -VÄRITYKSEEN. RAKENTAMISEN TULEE SOPEUTUA SIIJOITUKSELTAAN, KORKEUDELTAAN, KOOLTAAN, MUODOLTAAN, ULKOMATERIAALEILTAAN JA VÄRITYKSEN PUOLESTA OLEVIER RAKENNUSTEN RAKENNUSKANTAAN JA -TAPAA NIIDEN YHTEYTEEN RAKENNETTAESSA)

KATSELMUKSET

ETÄISYYDESTÄ RANTAVIIVASTA, RAKENNUSPAIKAN KOOSTA JA RAKENTAMISEN MÄÄRÄSTÄ, MUUSTA RAKENNUSLAUTAKUNTA

LOHJAN KUNTA

RANTA-ALUEILLA JA AVOIMESSA MAASTOSSA TULEE KIINNITTÄÄ ERITYISTÄ HUOMIOTA RAKENNUKSEN KORKEUSASEMAAN, MUOTOON, ULKOMATERIAALEIHIIN JA VÄRITYKSEEN. PYRITTÄVÄ RAKENNUSPAIKAN LUONNONMUKAISUUDEN SÄILYTTÄMISEEN JA ARVOKKAIDEN KASVILLISUUDEN REUNAVYÖHYKKEIDEN, LUONNON MERKITTÄVIEN KAUNEUSARVOJEN JA ERIKOISTEN LUONNONESIINTYMIEN SÄÄSTÄMISEEN. RAKENNUKSET JA RAKENNUSPAIKAT ON PIDETTÄVÄ NIIDEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN JA YMPÄRÖIVÄN ALUEEN MAANKÄYTÖN EDELLYTTÄMÄSSÄ ASIANMUKAISESSA KUNNOSSA. RAKENNUSPAIKKA TULEE TARVITTAESSA LIITTÄÄ YMPÄRÖIVÄÄN MAISEMAAN SOPIVIN ISTUTUKSIN JA HÄIRITSEVIEN ULKOVARASTOJEN YMPÄRILLE ON ISTUTETTAVA NÄKÖSUOJA TAI RAKENNETTAVA AITA. RAKENTAMISEN TULEE SOPEUTUA SIIJOITUKSELTAAN, KOOLTAAN, MUODOLTAAN, ULKOMATERIAALEILTAAN JA VÄRITYKSEN PUOLESTA OLEVIER RAKENNUSTEN RAKENNUSKANTAAN JA-TAPAA NIIDEN YHTEYTEEN RAKENNETTAESSA. RAKENNUSTEN TULEE MAHD. MUKAAN MUODOSTAA YMPÄRISTÖKUVALTAAN YHTENÄINEN RAKENNUSRYHMÄ.

KATSELMUKSET

RAKENNUSPAIKAN KOOSTA TAI RAKENTAMISEN MÄÄRÄSTÄ MUUSTA RAK. LAUTAKUNTA

KARJAA

RANTA-ALUEILLA JA AVOIMESSA MAASTOSSA TULEE KIINNITTÄÄ ERITYISTÄ HUOMIOTA RAKENNUKSEN KORKEUSASEMAAN, MUOTOON, ULKOMATERIAALEIHIIN JA VÄRITYKSEEN. PYRITTÄVÄ RAKENNUSPAIKAN LUONNONMUKAISUUDEN SÄILYTTÄMISEEN JA VÄLTETTÄVÄ TÄRVELEMÄSTÄ ARVOKKAITA KASVILLISUUDEN REUNAVYÖHYKKEITÄ, ERITYISIÄ MAASTOMUOTOJA, SIIRTOLOHKAREITA JA KAUNIITA YKSITTÄISPUITA. RAKENNUSTEN TULEE MAHD. MUKAAN MUODOSTAA YMPÄRISTÖKUVALTAAN YHTENÄINEN RAKENNUSRYHMÄ. UUDISRAKENTAMISEN, LISÄRAKENTAMISEN JA UUDESTAAN RAKENTAMISEN TULEE SOPEUTUA SIIJOITUKSELTAAN, KOOLTAAN, MUODOLTAAN, ULKOMATERIAALEILTAAN JA -VÄRITYKSELTÄÄN SEKÄ JULKISIVUJEN JÄSEN- NYKSEN PUOLESTA OLEVIER RAKENNUSTEN RAKENNUSTA- PAAN JA -KANTAAN NIIDEN YHTEYTEEN RAKENNETTAESSA. RAKENNUSTEN ETÄISYYS NAAPURIN RAKENNUSPAIKAN RA- JASTA VÄHINT RAKENNUKSEN KORKEUDEN VERRAN, AINA VÄHINT 5 (YMPÄRISTÖKUVAAN VAIKUTTAVAT JÄTESÄILIÖT JA -KATOKSET, MAINOKSET, AIDAT, PORTIT JA ISTUTUKSET TULEE PITÄÄ ASIANMUKAISESSA KUNNOSSA, EIVÄT SAA RUMENTAAYMPÄRISTÖÄ)

KATSELMUKSET

ETÄISYYDESTÄ RANTAVIIVASTA, RAKENNUSPAIKAN KOOSTA JA RAKENTAMISEN MÄÄRÄSTÄ MUUSTA RAK. LAUTAKUNTA

KARJALOHJA

RAKENTAMISESSA ON PYRITTÄVÄ RAKENNUSPAIKAN LUONNONMUKAISUUDEN SÄILYTTÄMISEEN JA ARVOKKAIDEN REUNAVYÖHYKKEIDEN, LUONNON MERKITTÄVIEN KAUNEUSARVOJEN JA ERIKOISTEN LUONNONESIINTYMIEN SÄÄSTÄMISEEN. RANTA-ALUEILLA TAI AVOIMESSA MAASTOSSA TULEE KIINNITTÄÄ ERITYISTÄ HUOMIOTA RAKENNUKSEN KORKEUSASEMAAN, MUOTOON, ULKOMATERIAALEIHIIN JA VÄRITYKSEEN. RAKENTAMISEN TULEE SOPEUTUA SIIJOITUKSELTAAN, KOOLTAAN, MUODOLTAAN, ULKOMATERIAALEILTAAN JA VÄRITYKSEN PUOLESTA OLEVIER RAKENNUSTEN RAKENNUSKANTAAN JA-TAPAA NIIDEN YHTEYTEEN RAKENNETTAESSA. RAKENNUSTEN TULEE MUODOSTAA YMPÄRISTÖKUVALTAAN SOPUSUHTAINEN KOKONAISUUS. RAKENNUKSET JA RAKENNUSPAIKAT ON PIDETTÄVÄ NIIDEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN JA YMPÄRÖIVÄN ALUEEN MAANKÄYTÖN EDELLYTTÄMÄSSÄ ASIANMUKAISES- SSSA KUNNOSSA. RAKENNUS- PAIKKA TULEE LIITTÄÄ YMPÄRÖIVÄÄN MAISEMAAN SOPIVIN ISTUTUKSIN JA HÄIRITSEVIEN ULKOVARASTOJEN YMPÄRILLE ON TARVITTAESSA ISTUTETTAVA NÄKÖSUOJA TAI RAKENNETTAVA AITA.

KATSELMUKSET

RAKENNUSPAIKAN KOOSTA TAI RAKENTAMISEN MÄÄRÄSTÄ MUUSTA RAK. LAUTAKUNTA

SAMMATTI

RAKENTAMISESSA ON PYRITTÄVÄ RAKENNUSPAIKAN LUONNONMUKAISUUDEN SÄILYTTÄMISEEN JA ARVOKKAIDEN KASVILLISUUDEN REUNAVYÖHYKKEIDEN, LUONNON MERKITTÄVIEN KAUNEUSARVOJEN JA ERIKOISTEN LUONNONESIINTYMIEN SÄÄSTÄMISEEN. RANTA-ALUEILLA TAI AVOIMESSA MAASTOSSA TULEE KIINNITTÄÄ ERITYISTÄ HUOMIOTA RAKENNUKSEN KORKEUSASEMAAN, MUOTOON, ULKOMATERIAALEIHIIN JA VÄRITYKSEEN. RAKENTAMISEN TULEE SOPEUTUA SIIJOITUKSELTAAN, KOOLTAAN, MUODOLTAAN, ULKOMATERIAALEILTAAN JA VÄRITYKSEN PUOLESTA OLEVIER RAKENNUSTEN RAKENNUSKANTAAN JA-TAPAA NIIDEN YHTEYTEEN RAKENNETTAESSA. RAKENNUKSET JA RAKENNUSPAIKAT ON PIDETTÄVÄ NIIDEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN JA YMPÄRÖIVÄN ALUEEN MAANKÄYTÖN EDELLYTTÄMÄSSÄ ASIANMUKAISESSA KUNNOSSA. RAKENNUSPAIKKA TULEE TARVITTAESSA LIITTÄÄ YMPÄRÖIVÄÄN MAISEMAAN SOPIVIN ISTUTUKSIN JA HÄIRITSEVIEN ULKOVARASTOJEN YMPÄRILLE ON ISTUTETTAVA NÄKÖSUOJA TAI RAKENNETTAVA AITA

KATSELMUKSET

RAKENNUSPAIKAN KOOSTA TAI RAKENTAMISEN MÄÄRÄSTÄ MUUSTA RAK. LAUTAKUNTA

**PELKÄN ILMOITUS-
MENETTELYN ALAI-
NEN RAKENTAMINEN,
JOHON EI TARVITA
TOIMENPIDE- TAI
RAKENNUSLUPAA**

KIRJALLINEN SELVITYS
TARPEELLISIN TIEDOIN
HANKKEESTA TAI TOIMEN-
PITEESTÄ 14 PV ENNEN
TOIMENPITEESEEN RYHTY-
MISTÄ, MINKÄ AJAN
KULUESSA VIRANOMAINEN VOI
VAATIA RAKENNUS- TAI
TOIMENPIDELUVAN HAKEMISTA
(MÄÄRÄYSTEN JA SÄÄNTÖJEN
VASTAINEN TOIMENPIDE
VOIDAAN MYÖHEMMIN MÄÄRÄTÄ
PURETTAVAKSI)

LOHJAN KAUPUNKI

OLEMASSAOLEVAAN
ASUINRAKENNUKSEEN TAI
MAANVILJELYSTILAA
KUULUVAN TALOUSRAKEN-
NUKSEN RAKENTAMISEEN
TARVITAAN RAKENNUSLUPA

RAKENNUSASETUS §50 1 MOM
3-7 KOHDAT, MIKÄLI
TOIMENPIDE ON
RAKENNUSVALVONTAVIRANOMAI-
SEN HYVÄKSYMÄN MALLIN
MUKAINEN / MERKITSEE
RAKENNUKSEN TAI SEN OSAN
PALAUTTAMISTA ALKUPERÄI-
SEEN TAI SITÄ HYVÄKSYT-
TÄVÄSTI VASTAAVAAN ASUUN
/MERKITSEE KAUPUNKIKU-
VALLISSESSA SUHTEESSA TAI
MUUTOIN PARANNUSTA
VALLITSEVAAN TILANTEESEEN
VERRATTUNA / ON
YMPÄRISTÖ- JA MUILTA
VAIKUTUKSILTAAN VÄHÄINEN
EIKÄ JULKINEN ETU
EDELLYTÄ LUPAMENETTELYYN
TURVAUTUMISTA.

LOHJAN KUNTA

ENINT 50 M2 SUURUISEN
VARASTORAKENNUKSEN RAKEN-
TAMISEEN ASUINRAKENNUKSEN
TAI MAANVILJELYSTILAN
YHTEYTEEN

RAKENNUSASETUS §50 1 MOM
4, 5, 6, 7

KARJAA

ENINT 50 M2 SUURUISEN
VARASTORAKENNUKSEN RAKEN-
TAMISEEN ASUINRAKENNUKSEN
TAI MAANVILJELYSTILAN
YHTEYTEEN

RAKENNUSASETUS §50 1 MOM
4, 5, 6, 7 JA RAKENNUS-
PAIKAN KÄYTTÖ ASEMAPIIR-
ROKSESTA POIKKEAVALLA
TAVALLA

KARJALOHJA

ENINT 50 M2 SUURUISEN
VARASTORAKENNUKSEN RAKEN-
TAMISEEN ASUINRAKENNUKSEN
TAI MAANVILJELYSTILAN
YHTEYTEEN

RAKENNUSASETUS §50 1 MOM
4: + KOKORAJOITUKSIA)
- HIIHTOHISSI
+ ENINTÄÄN 6 M2 PUU-
LIITERI,
5, 7:SSA MAINITUT KATON
KATTAMISAINEN MUUTTAMI-
NEN SEKÄ ULKOSEINÄN JA
KATON VÄRITYKSEN JA KATON
OLENNAINEN MUUTTAMINEN JA
KIINTEÄN AIDAN RAKENTAMI-
NEN

SAMMATTI

ENINT 50 M2 SUURUISEN
VARASTORAKENNUKSEN RAKEN-
TAMISEEN ASUINRAKENNUKSEN
TAI MAANVILJELYSTILAN
YHTEYTEEN

RAKENNUSASETUS §50 1 MOM
4: + KOKORAJOITUKSIA), 5,
6, 7
I

LIITE 2 R A K E N N U S J Ä R J E S T Y S T E N V E R T A I L U

PERIAATTEITA RAKENTAMISTAPOHJEISTOIKSI JA TÄYDENNYKSEKSI
RAKENNUSJÄRJESTYSTEN MÄÄRÄYKSIIN HUOMIOONOTTAEN NIIDEN
YHTEENSOVITTAMINEN KUNTARAJOJEN YLI MAISEMA-, LUONTO- JA
VIRKISTYSPAINOTTEISESSA EKOLOGISEN SUUNNITTELUN HENGESSÄ

RANTARAKENTAMINEN

- RANTARAKENTAMINEN TULEE SIJOITTA A NIIN, ETTÄ SE MUUTTAA MAISEMAKUVAA MAHDOL-
LISIMMAN VÄHÄN EIKÄ HALLITSE SITÄ. PYRITÄÄN LISÄÄMÄÄN YHTEISRANTAISEN LOMA-
ASUTUKSEN OSUUTTA SUHTEESSA OMARANTAISEEN.
- RAKENNUSPAIKOILLA TULEE RIITTÄVIN SUUNNITTELIJOIDEN JA VALVONTAVIRANOMAISTEN
MAASTOKÄYNNÄIN TEHDÄ MAISEMATEOREETTISIA TARKASTELUJA, JOISSA MÄÄRITELLÄÄN RA-
KENNUSPAIKOILLA JA LÄHIYMPÄRISTÖSSÄ KASVILLISUUDEN PEITTEISYYDEN (JA KULUMIS-
HERKKYYDEN) MERKITYS JA ARVIOIDAAN RAKENNUKSEN SUUNTAUKSEN, MASSAN, MUODON,
MATERIAALIEN JA VÄRITYKSEN VAIKUTUKSIA YMPÄRISTÖSSÄ. MAISEMATEOREETTISISTA
TARKASTELUISTA TULEE KOOTA OHJETIEDOSTO.
- RAKENTAMISTA EI TULE SALLIA AVOIMEEN RANTAMAISEMAAN, PELTORANNOILLE, HEHTAARIA
PIENEMPIIN SAARIIN, JYRKKIIN RANTOIHIIN, KALLIOILLE, KAPEISIIN NIEMIIN, AUKEIDEN
PELTOJEN JA NIITTYJEN KESKELLE, MÄKIEN LAKIALUEILLE, AKTIIVISILLE MAA- JA METSÄ-
TALOUSALUEILLE EIKÄ LUONNONSUOJELU- JA VIRKISTYSALUEILLE.
- ETÄISYYS RANNASTA JA RANTAVIIIVAN PITUUS MÄÄRITELLÄÄN VÄHIMMÄISMETRIMÄÄRÄNÄ
KUITENKIN ENSISIJAISESTI HUOMIOIDEN RAKENNUSPAIKKAKOHTAISESTI MAISEMAN JA LUON-
NON TYYPIT JA ARVOT. VÄHIMMÄISMETRIMÄÄRIÄ LÄHEMPÄNÄ RANTAA JO OLEVIIN RAKENNUK-
SIIN SALLITAAN VAIN PERUSKORJAUS. MAATILOILLA ASUINRAKENNUSTEN ETÄISYYS RANNASTA
TULEE OLLA LOMA-ASUTUSTA SUUREMPI, JOTTA MAATILOJEN PIHAPIIRIT VOIDAAN PYSYTTÄÄ
TAI MUODOSTAA EHEIKSI KOKONAISUUKSIKSI JA MAATALOUDEN JA VESISTÖN VÄLIIN JÄÄ
RIITTÄVÄ SUOJAVYÖHYKE EIKÄ AVOIMIA PELTORANTOJA RIKOTA. VIRKISTYS-, MATKAILU-
YMS. ALUEIDEN RAKENTEIDEN ULOTTAMISTA VÄLITTÖMÄSTI RANNAN LÄHEISYYTEEN EI TULE
SALLIA. OMILLA JA YHTEISRANNOILLA JA MATKAILU-/VIRKISTYSALUEILLA TULEE VÄLTÄÄ
KATETTUJA LAITURIRAKENTEITA.
- RAKENTAMISTA KULTTUURIHISTORIAALLISTEN TMS. KOHTEIDEN JA ALUEIDEN LÄHEISYYTEEN
TULEE VÄLTÄÄ METRIMÄÄRÄISISTÄ RANTAVIIIVASUOSITUKSISTA HUOLIMATTA JA ALUEET TU-
LEE KÄSITTÄÄ LAAJEMPINA KOKONAISUUKSINA YLI KUNTARAJOJEN.
- AVOIMIEN ALUEIDEN REUNOILLE RAKENNETTAESSA MAISEMASSA TÄRKEÄÄ REUNAVYÖHYKETTÄ
EI TULE RIKKOA. RANTAVIIIVAAN EI SAA TEHDÄ MUUTOKSIA JA VENEVALKAMA- TMS. ALUEIL-
LA VAADITAAN LAAJEMPI YMPÄRISTÖSUUNNITELMA.
- OLEMASSAOLEVA PUUSTO TULEE RAKENNETTAESSA SÄILYTTÄÄ MAHDOLLISIMMAN TARKKAAN.
PUITA JA PENSAITA ISTUTETTAESSA TULEE VÄLTÄÄ ERIKOISIA JA MAISEMAKUVAAN HUONOS-
TI SOPIVIA LAJEJA JA LUONNON/PELTO/METSÄMAISEMAAN VERRATTUNA KEINOTEKOISELTA
VAIKUTTAVAA NURMIKKOA. AITOJEN RAKENTAMISEN SIJAAN TULEE KÄYTTÄÄ ALUEEN LUONTOON
SOPIVAA KASVILLISUUTTA.
- AUTOPAIKOITUS TULEE KESKITTÄÄ KAIKILLA ALUEILLA, MYÖS OMARANTAISILLA LOMARA-
KENNUSALUEILLA JA SE TULEE JÄRVEN SUUNNALTA MAISEMOIDA / SIJOITTA A NÄKYMÄTTÖMIIN
- MYÖS ALLE 50 M² VARASTORAKENNUKSEN RAKENTAMISEEN ASUINRAKENNUKSEN TAI MAANVIL-
JELYSTILAN YHTEYTEEN TULEE ILMOITUSMENETTELYN SIJASTA VAATIA RAKENNUS- TAI TOI-
MENPIDELUPA. TALOUSRAKENNUKSET OVAT TÄRKEITÄ ELEMENTTEJÄ MAISEMASSA.

RANTA-ALUEIDEN VESI-, JÄTE- JA ENERGIAHUOLLON PERIAATTEITA

- JÄTEVESIEN JOHTAMINEN VESISTÖÖN ON KIELLETTY KAIKILLA RAKENNUSPAIKOILLA JA JÄTEVESIEN ASIANMUKAISEEN KÄSITTELYYN TULEE KIINNITTÄÄ ERITYISTÄ HUOMIOTA.
- SYNTYVÄN JÄTEVEDEN MÄÄRÄÄ ON PYRITTÄVÄ VÄHENTÄMÄÄN. LOMA-ASUNTOJEN, MAATILOJEN KORJAUSTEN JA UUDISRAKENTAMISEN YHTEYDESSÄ TULEE SUOSIA KUIVAKÄYMÄLÖIDEN RAKENTAMISTA. LUONTOA SÄÄSTÄVINÄ VOIDAAN SALLIA MYÖS VÄHÄVETISTEN TAI MUIDEN EKOLOGISTEN VESIKÄYMÄLÖIDEN RAKENTAMINEN.
- SAUNA- JA PESUVEDET ON IMEYTETTÄVÄ MAAPERÄÄN VÄHINTÄÄN 20 M:N PÄÄSSÄ RANTA-VIIVASTA, MIKÄLI MAAPERÄ ON TÄHÄN SOPIVAA. MUUTOIN JÄTEVESILLE ON RAKENNETTAVA KEINOTEKOINEN IMEYTYSKENTTÄ YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISTEN OHJEIDEN MUKAISESTI. MAASUODATINKÄSITTELYÄ TULEE KÄYTTÄÄ AVOKALLIOIDEN JA POHJAVESI- JA MAAPERÄOLO-SUHTEILTAAN MUUTEN HANKALILLA ALUEILLA.
- IMEYTYSALUEET, KUIVAKÄYMÄLÄT JA KOMPOSTIT ON LISÄKSI SIJOITETTAVA ETÄÄLLE TALOUSVESIKAIVOISTA KAIKILLA RAKENNUSPAIKOILLA.
- POHJAVESIALUEILLA TULEE NOUDATTAA VESILAIN MÄÄRÄYKSIÄ POHJAVESIALUEIDEN LUOKITUSTEN MUKAAN. KAIKKI JÄTEVEDET TULEE JOHTAA TIIVIISEEN SÄILIÖÖN/ TAI YLEISEEN VIEMÄRIIN TAI POHJAVESIALUEEN ULKOPUOLELLE. JÄTEVESIEN IMEYTTÄMINEN MAAPERÄÄN ON KIELLETTY TÄRKEILLÄ POHJAVESIALUEILLA, MUTTA VEDENHANKINTAAN SOVELTUVILLA POHJAVESIALUEILLA PESU- JA TALOUSVEDET VOIDAAN JOHTAA MAAPUHDISTAMOKÄSITTELYN JÄLKEEN MAAPERÄÄN. ALUEIDEN, JOISSA KÄSITELLÄÄN POLTTOAINEITA (ESIM. MATKAILUN PALVELUPISTEIDEN VENESATAMAT) SIJOITTELUSSA TULEE TARKKAAN NOUDATTAA POHJAVESIALUEILLE ANNETTUJA SUOJAETÄISYYKSIÄ JA MUUTOINKIN VAROA AINEIDEN MAAPERÄÄN JA SUORAAN VESISTÖÖN JOUTUMISTA.
- JÄTTEITÄ TULEE HYÖDYNTÄÄ MAHDOLLISIMMAN PALJON JO PAIKAN PÄÄLLÄ. MAATUVAT JÄTTEET ON KOMPOSTOITAVA JA HAITATTOMASTI PALAVAT JÄTTEET VOIDAAN POLTTAA. MUUT KIINTEÄT JÄTTEET ON KULJETETTAVA KUNNALLISEN JÄTEHUOLLON PIIRIIN.
- YHTEISRANTOJEN, MATKAILUN PALVELUPISTEIDEN JA MAATILOJEN VIRKISTYSREITTIIEN LEVÄHDYS- JA TUKIALUEILLA TARVITTAVISSA KÄYMÄLÄRTKAISUISSA TULEE SUOSIA KUIVAKÄYMÄLÖITÄ . NÄILLÄ ALUEILLA ON TARKOITUKSEN MUKAISTA JÄRJESTÄÄ KIINTEÄN JÄTTEEN KERÄYS JA LAJITTELU SO. JÄTEHUOLTOPISTEITÄ LAAJEMMAN HAJA-ASUTUSALUEEN KÄYTTÖÖN. PISTEISIIN TULEE KESKITTÄÄ JÄTEHUOLTOTIEDOTUSTA MM. JÄTTEIDEN LAJITTELUSTA, POLTETTAVISTA JÄTTEISTÄ JA NEUVONTAA KOMPOSTOINNISTA.
- TEOLLISUUDEN JA TAAJAMIEN PUHDISTUSPROSESSEISSA JA PELTOALUEIDEN MAHDOLLISTEN VALUMAVESIEN HAITTOJEN EHKÄISYSSÄ TULEE MAHDOLLISUUKSIEN MUKAAN PYRKIÄ EKOLOGISTEN JÄRJESTELMIEN ESIM. JUURAKKOPUHDISTAMOJEN KÄYTTÖÖN OTTAEN SAMALLA HUOMIOON RANTAKASVILLISUUDEN VAIKUTUS MAISEMAAN.
- KUNTIEN TULEE HANKKIA TIETOUTTA UUSISTA EKOLOGISISTA ENERGIAHUOLLON RATKAISUISTA JA ANTAA NEUVONTAA ASUKKAILLE JA RAKENTAJILLE. ENERGIAHUOLLON JÄRJESTELLYSSÄ RAKENTAJIA TULEE KANNUSTAA YMPÄRISTÖÄ VÄHÄN RASITTAVIIN RATKAISUIHIN (MM. MAHDOLLISESTI JOUSTAMALLA TIETYISSÄ RAJOISSA RAKENTAMISEN MÄÄRISTÄ) KUTEN ESIM. MAALÄMMÖN, AURINKOENERGIAN, MAATALOUDESSA "LIETEKAAASUN" KÄYTTÖÖN. MAALÄMPÖÄ KÄYTETTÄESSÄ EI TULE KUITENKAAN SALLIA VESIALUEEN RANTAVIIVAN VOIMAKASTA MUOK-KAUSTA. AURINKOENERGIAA VOIDAAN HYÖDYNTÄÄ MYÖS YHTEISALUEILLA MAHDOLLISESTI TARVITTAVIEN "ERÄMAAPUHELIMIEN" KÄYTÖSSÄ.

Karjaan kaupunki, Luonnoninventointi 1982 -- suojelukohdeselvitys
Arto Kurtto, 1982

Karjaan yleiskaava 1986
Suunnittelukeskus Oy, Helsinki, 1986

Karjaanjoen vesistön käytön ja suojelun yleissuunnitelma
Uudenmaan Ympäristökeskus, Helsinki, 1995

Karjaanjoen vesistöalueen arvokkaat luontokohteet ja uhanalaiset lajit
Soili Vuorinen/ Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri ry, 1990

Karjalohjan osyleiskaavat: Härjänvatsa, Tallaa, Saari
Leena Iso-Markku DI, Lohja, 1988-90

Karjalohjan ympäristöselvitys
1. osa: esiselvitys, Raija-Liisa Puhakka, 1995

Lohjanjärvi; maakunnallinen vesipäivä 1990, Lohja
Vesiyhdistys R.Y., Helsinki, toim. Markku Korhonen, Tampere 1990

Lohjan ja Lohjan kunnan ympäristön tila 1990
Ympäristönsuojelulautakunta, 1/1992

Lohjan kaupungin rakennetun ympäristön inventointiluettelo
Lohjan museo, 1/1990

Lohjan kaupungin ranta-alueiden luontoinventointi
Lohja, 1990

Lohjan kaupungin ranta-alueiden yleissuunnitelmaluonnos,
selvitys ja tavoitteet, Lohja, 1994

Lohjan kunnan Rakennuskulttuurin inventointi 1982-83
Lohjan museo, 1983

Lohjan kunnan yleiskaava 2010
Lohjan kunnan kaavoitustoimisto, 1992 (valtuusto hyväksynyt 1992)

Lohjan kunnan ympäristötilan perusselvitys
Lohjan kunnan ympäristönsuojelulautakunta
Soili Vuorinen, Lohja, 1990

Lohjan kunta: Maisemaselvitys ja maa-ainesten oton yleissuunnitelma 1984
Suunnittelukeskus Oy, Helsinki, 1984

Lohjan maankäytön kehityskuva / Mahdollisuuksien Lohja
kolmiosainen raportti
Maa- ja Vesi Oy, Helsinki, 1995

Lohjan seudun tieverkon kehittäminen
Uudenmaan tiepiiri, Helsinki, 1992

Lohjanvesistön laivaliikenteen historia
Arto Latvakangas, Lohja, 1985

Länsi- Uudenmaan seutukaava

Länsi - Uudenmaan seutukaavaliitto, Lohja 1992 (YM vahv. 1995)

Länsi- Uudenmaan seutukaavaliiton arvokkaat kasvillisuuskohteet ja uhanalaiset kasvit

Länsi- Uudenmaan seutukaavaliitto, Lohja, 1987

Länsi- Uudenmaan kulttuurimaisemainventointi

Länsi - Uudenmaan seutukaavaliitto, Lohja 1990

Länsi- Uudenmaan liikenteen historia

Torsti Salonen / Länsi- Uudenmaan seutukaavaliitto, Lohja, 1992

Länsi- Uusimaa rautakaudesta tietokoneaikaan

Länsi- Uudenmaan seutukaavaliitto, Lohja, 1987

Läntisen Uudenmaan rakennusten ja maiseman kulttuurihistoriallinen inventointi

Läntisen Uudenmaan seutukaavaliitto, Mikko Härö, Karjaa 1993

Sammatin kulttuurimaisemat ja -rakennukset

Länsi - Uudenmaan seutukaavaliitto, Lohja 1992

Sammatin osayleiskaava ja osayleiskaavan muutos 2015

Karttaako Oy, Helsinki, 1995

Lisäksi on käyty läpi kuntien asema-,rakennus- ja rantakaavoja sekä osa-aluesuunnitelmia ja pienempiä selvityksiä ja artikkeleita.

LOHJAN KUNTA

<u>SK</u>	<u>Alueen tunnus</u> <u>yleiskaavakartalla</u>	<u>Alueen nimi</u>
150	SL 1	Tamminiemi
151		Jalassaaren kynäjalavat
		Brännviken
		Märkmäki
155	SL 2	Paavolan kynäjalavalehto
146	SL, sl 5	Osuniemen lehto
166	SL 6	Skraatilan puronvarsilehto
147	SL 7	Keson saari, Ahtiala
168	SL 8	Kaitalammen rantalehto ja Kaitalammen rotkolehto
	sl 337	Kaitalammen muut rannat, Skraatila
152	SL 9	Huhtasaaren lehto
		Mustalahden lehto
145	SL 10	Takahikiän lehto, Osuniemi
-	SL 11	Kyrkön tammi, Kirkniemi
-	SL 12	Lylyisten lapinkuusi
-	SL 13	Laakspohjan tammiryhmä
-	SL 15	Hiittisten käärmeukuusi
-	SL 16	Kokkilan mänty
-	SL 17	Skraatilan tervaleppä
-	SL 18	Paavolan tammets
av 274	W/sl 19	Hormajärvi
144	SL 21	Pikkujärvi, Kirkniemi
173	SL 22	Kutsilanselkä
149	SL 25	Ahtialanlehto
154	SL 26	Paavolan tammikko
164	SL 27	Torholanlehto, seinäraunioiskallio ja luola
134	SL 28	Vappulan saarnilehto
138	SL 29	Pähkinäniemi, Virkkala
167	SL 30	Koirankari, Torhola
163	SL 32	Tamsaari, Seppälä
sl 335	sl 33	Seppälänsalmi
sl 334	sl 34	Kyrkän, Slättnäs, Kirkniemi
153	SL 37	Jyrkönsaari, Paavola
159	SL 38	Hermalan kalkkimäki
169	SL 39	Peräkorvenlehto, Skraatila
-	sl 40	Ristlakia, Outamo
sl 336	sl 45	Myllylampi ja Kaikuman puronvarsilehto, Torhola
160	SL 46	Hermalan kalkkikalliot
157	SL 47	Hausnummen kalkkikallio
-	sl 49	Jantoniemen ja karnaisten vuorikuismaesiintymät
-	sl 50	Myllylammen laskupuro ja
		Myllylammen kallio, Outamo
156	SL 51	Askolan vuorijalavalehto
136	SL 52	Vappulan rantalehto
137	SL 56	Jusolan lampi
-	sl 57	Paavolan keto
158	SL 58	Ruutanalampi, Paavola
-	SL 59	Painiemenkalkkikallio, Hermala
161	SL 60	Mattilan kallioketo

162	SL	62	Seppälänsaaren lehdot
148	SL	64	Jalassaaren Heimo
143	SL	65	Munkkikallion koillisrinne, Isoteutari
170	SL	68	Karstunlahden lehto
171	SL	70	Palaneenkallion lehto (Jantoniemi) Karnainen
172	SL	71	Karnaisten Kohnamäki
-	sl	72	Maikkalan lehto
-	sl	74	Haavaslahden lehto, Paloniemi
-	sl	75	Mangsön, Kirkniemi
-	sl	76	Grevasin lehto, Osuniemi
135	SL	77	Haukkavuoren lehto, Vappula
-	sl	78	Kokkolahden lehto, Skraatila
-	sl	80	Sunnanlidin lehto, Vohloinen
-	sl	83	Hermalankari ja kynäjalavarannat
-	sl	88	Myllylammen länsirannan lehto, Outamo
-	sl	89	Tolpponlehto, Hermala
-	sl	92	Sorvaston lehto, Varola
-	sl	93	Sorvastonlammen laskupuronlehto, Outamo
-	sl	97	Koivulan lehto, Karnainen
-	sl	99	Karstunjoen lehto
-	sl	101	Lehtisaaren lehto, Virkkala
-	sl	102	Hiukoonlammen laskupuro, Talpela
-	sl	110	Sjökullan lehto, Osuniemi
-	sl	118	Mussaari
-	sl	119	Koirakallio, Jantoniemi
-	sl	120	Riikinmäki, Jantoniemi
-	sl	122	Kirkkovuori, Skraatila
-	sl	123	Myllyniitynkallio, Karnainen
-	sl	124	Tennoonmäki, Karstu
-	sl	125	Pietilän kalkkikallio, Hermala
-	sl	126	Hermalan kalkkikallio
-	sl	127	Hiidensalmen kalkkikallio
-	sl	128	Männistön kalkkikallio, Askola
-	sl	129	Pelimäki, Paloniemi
-	sl	130	Ollisaari, Paloniemi
-	sl	133	Laki- ja Palomäki
-	sl	134	Laukkamäki, Laakspohja
-	sl	135	Torholan kalkkikalliot
-	sl	136	Jakkalan kallioketo, Suittila
-	sl	137	Isosaaren kalkkikallio, Lylyinen
-	sl	143	Krunninmäki, Paloniemi
-	sl	144	Paloniemen kartanon alue
-	sl	145	Särkilammen itäpuolinen kallio, Varola
-	sl	146	Vehkalammen länsiranta, Torhola
-	sl	147	Pietilän keto
-	sl	148	Nukkahorsmaesiintymä ja Ylitalon kynäjalavat, Askola
-	sl	150	Ruissänkiöesiintymä, Vappula
-	sl	152	Korpelansuo, Vappula
-	sl	153	Lehmihaan länsiosan lehto, Voholoinen
-	sl	154	Ahvenlampi, Karnainen
-	sl	157	Hiiden koulun kaakkoispuolinen pähkinälehto, Hiittinen
-	sl	158	Haukilahden lounaispuolinen lehto, Paloniemi
-	sl	159	Niemenahon luoteispuolinen rinnelehto, Paloniemi
-	sl	160	Kanneljärven opiston itäpuolinen tervaleppäluhta, Paloniemi

LOHJA

Alueen tunnus seutukaavassa

Alueen nimi

SL	127	Liessaaren keskiosa
SL	128	Ojamonranta
SL	129	Myllylampi
SL	130	Porlan lehto
SL	131	Kiviniemen louhos
SL	132	Moision ranta

KARJALOHJA

OYK Alueen tunnus seutukaavassa

Alueen nimi

-	SL	188	Pellonkylän kalkkikallio
B	SL	189	Nuottasaari
A	SL	190	Tammiston arboretum
D	SL	196	Vikkaraisen ja pellin lehtorinne
-	SL	197	Suurniemen vuorijalavalehto
I	SL	198	Matariston pähikinälehto
C	SL	199	Karkalin luonnonpuisto
H	SL	200	Tamsaaren rantakallio
G	SL	201	Ämmänuuninkallio
-	SL	202	Mailanlahden rantakallio
-	SL	203	Mailan Vuorijalavikko
-	SL	204	Rinnemäen lehto
-	SL	205	Saarenpään kalkkikallio
-	SL	206	Pyölin kalkkikallio
E			Sonnilampi
F			Rintelänsuo
J	sl	336	Myllylampi rantoineen
-	sl	339	tammistonniemi
-	sl	340	Lohjantaipaleenlahden ranta-alue
-	sl	341	Haapasaari
-	sl	341a	Karkalinniemi
-	sl	342	Kotkansaari
K	sl	343	Suurniemen kärki, Niemensaari, Latosaari, Lintukari
-	sl	344	Suurniemen pohjoisranta

KARJAA

Alueen tunnus yleiskaavakartalla

Alueen nimi

SL	29	Saari Bällbyströmmenissä
SL	30	Kohagen
	31	Ängholmen

LOHJAN KUNTA

Alueen tunnus Alueen nimi
yleiskaavakartalla

Kivikautiset asuinpaikat

SM	1	Laakspohja
SM	2	Laakspohja, Harvakkalanlahti
SM	3	Hiittinen
SM	5	Virmoonsaari
SM	6	Hietainen, Lepokoti 1 ja 2
SM	7	Hietainen, Jokipellonharja 1 ja 2
SM	10	Karstu, Hemmilä
SM	11	Laakspohja, Harvakkalanlahti 2
SM	12	Laakspohja, Kalkkipelto
SM	13	Askola, Ylitalo
SM	14	Seppälä, Isoniittu
SM	15	Seppälä, Ketonokka ja Seppälä
SM	16	Seppälä, Siltala ja Savilahdenranta
SM	17	Paavola, Kovalanniemi
SM	18	Hermala, Painiemi, Kalla ja Nikkilä
SM	19	Ahtiala, Huhtasaari, Ristmäensalmi
SM	20	Jalassaari, Arorinne
SM	21	Ahtiala, Salmensuu
SM	22	Osuniemi, Pensaari 6 kpl
SM	23	Osuniemi, Koivuaho ja Peltoniemi
SM	24	Vappula, Jusola
SM	25	Piispala, Pundarsängen
SM	26	Kirkniemi, Pikkujärvi
SM	27	Kirkniemi, Jääkellarinmäki ja Måret

Kivi- metallikautiset asuinpaikat

SM	28	Karnainen, Kittiskoski
SM	29	Kutsila, Kittiskosi

Rautakautiset muinaisjäännökset

SM	31	Jönsböle, Mangsinhaan röykkiökalmisto ja asuinpaikat
SM	32	Osuniemi, Guntorp, Röykkiökalmisto, Koivuaho, Rautakautinen asuinpaikka ja Peltoniemi rautakautinen asuipaikka
SM	33	Jalassaari, Arorinne, Röykkiökalmisto
SM	34	Jalassaari, Tamminiemi, Röykkiökalmisto
SM	35	Osuniemi, Brännäsudden, Kiviröykkiöitä
SM	36	Karstu, Linnavuori
SM	37	Paloniemi, Hevossaari, Kiviröykkiö
SM	39	Paavola, Toivari, Röykkiökalmisto
SM	40	Osuniemi, Vanha kylämäki, Röykkiökalmisto
SM	41	Lehtisaari, Trkinniemi, Hautaröykkiö
SM	42	Piispala, Keinumäki, Kiviröykkiöitä
SM	43	Lylyinen, Ranta-Seppä, Kiviröykkiöitä
SM	44	Lylyinen, Uusi-Hontti, Uhripöytä

Pronssi-rautakautiset jäännökset

SM 45 Skraatila, Kirkkovuori, Kiviröykkiö

1989 löydetyt uudet esihistorialliset kohteet:

SM 47 Kirkniemi, Tegelbruket, kivikautinen asuinpaikka
SM 48 Maikkala, Koivistonhaka, kivikautinen asuinpaikka
SM 49 Outamo, Lahdennummi, kivikautinen asuinpaikka
SM 50 Talpela, Isotalo, kivikautinen asuinpaikka

Teollisuusrakenteet

SM 53 Askolan rautakaivos, Rautaniemi
SM 54 Hermalan kaivokset: kalkkilouhos ja hopeakaivos sekä kaksi rautakaivosta
SM 55 Karhuniemen hopeakaivos, Varola
SM 56 Mustasaaren kaivos, Paloniemi
SM 58 Paavolan kuparikaivos (Kaivosmetsä)
SM 59 Pietilän kaivos (Kruuhunokka)
SM 60 Torholan kaivos
SM 61 Volhoisten rautakaivos

1991 löydetyt uudet kohteet

SM 62 Torhola, Pitkäperänlahti, kivikautinen asuinpaikka
SM 64 Kutsila, kivikautinen asuinpaikka
SM 65 Marttila, Martti Riihipelto, pronssikautinen Kiviröykkiö
SM 66 Routio, Hirsviita, pronssi- rautakautinen kuppikivi

KARJALOHJA

Saarenkylä, kivikautinen asuinpaikka
Tallaa, kaksi linnavuorta

SAMMATTI

Oravannokka, kivikautinen asuinpaikka

LOHJAN KUNTAKohteen tunnus
yleiskaavakartallaKohteen nimiKyläkeskukset

AP/s	1	Hermala, maisema ja kohteet: Niklan tilakeskus ja syytinkimökki, sekä Kallan, Piettolan ja Kiekan tilakeskukset
m, SR	3	Karstun kulttuurimaisema ja seuraavat kohteet: Pohjolan, Sepän ja Lamminpellon tilakeskukset, Mikkolan vilja-aitta ja Musterin kesäasunto porttiluhteineen, sekä seuratalo ja koulut
m, SR	7	Väänteenjoen ja Kosken kulttuurimaisema seuraavinen kohteineen: Kosken tilakeskus, Vitikka ja Suittilan koulu

Taajama-alueet

AP/s, VL/s	9	Kukkumäki, Virkkalan teollistumiseen liittyvä hyvin säilynyt asuinalue ja Kyrkstadin kartanon puisto
AP/s	10	Suninhaka, Virkkalan teollistumiseen liittyvä omaleimainen pientaloalue
AP/s	12	Virkkalan kalkkitehtaan rakennuksia, Virkkalan marttatupa ja Virkkalan seuratalo

Kartanot

m, SR	13	Kirkniemi
SR	14	Hiittis
SR	15	Vohloinen
SR	17	Koivula, Karnainen
m, SR	19	Paloniemen kartanon kulttuurimaisema
m, SR	21	Laakspohjan ja Pappilanselän ympäristö seuraavine kohteineen: Laakspohjan kartano ja Hiidensalmen lautturin mökki

Tilakeskukset ja asuinrakennukset

SR	22	Ahtilala, Jalassaari
SR	26	Brorsbacka, Kyrkstad
SR	27	Gustavsberg, Kirkniemi
SR	29	Hirstiön torppa, Torhola
SR	31	Ivars, Jalassaari
SR	32	Jalassaari, Jalassaari
SR	33	Jantoniemi, Jantoniemi
AP / s	34	Jusola / Vappula
SR	36	Juuti ja Isotalo, Talpela
SR	38	Kutsila, Kutsila
SR	39	Kuusela, Piispala

AP / s	40	Kässä, Virkkala
SR	43	Maikkala, Maikkala
SR	44	Markkinajuna, Kukkumäki
SR	45	Martti, Marttila
SR	46	Setolan muonamiestalo Metsälä, Karnainen
SR	49	Toivonniemi, Outamo
SR	50	Pietarinmäki, Talpela
SR	51	Pietilä, Pietilä
SR	52	Piispala, Piispala
SR	55	Rantala, Virkkala
SR	58	Seppälä, Seppälä
AV / S	59	Setola, Karnainen
SR	60	Sunnanlid, Vohloinen
SR	62	Toivari, Paavola
SR	63	Torhola, Torhola
SR	64	Uusi-Hotti ja Uusi-Seppä, Lylyinen
SR	66	Varola, päärakennus ja sähkömuuntaja
SR	69	Ylitalo, Askola
SR	72	Alitalo, Askola
SR	74	Jakkala, Suittila
SR	75	Kivikumpu, Karnainen
SR	76	Koivuniemi, Suittila
AP / s	77	Kousa, Vappula
SR	78	Suni, Vallaa

Koulut

SR	84	Karnaisten koulu
SR	86	Kirkniemen kartanon koulu
SR	87	Kirkniemen ruotsalainen koulu
SR	88	Lohjansaaren koulu
SR	89	Maikkalan koulu
SR	7	Suittilan koulu
PY / S	93	Virkkalan koulu

Seurantat

SR	97	Lohjansaaren seurantal
SR	98	Partomaja, Lylyinen

Huvilat

SR	101	Fridhem, Lylyinen
SR	102	Huvila Hovi, Jantoniemi
SR	103	Kaikuma, Torhola
SR	104	Kokkolahti, Louhela ja Päiväranta
SR	105	Kotikallio, Outamo
SR	107	Huvila Nevanlinna, Outamo
SR	108	Huvila Palmen, Outamo
SR	109	Peitsalo, Ahtiala
SR	110	Sjövik, Lylyinen
SR	111	Tomtebo, Lylyinen
SR	42	Ahtiniemi
SR	49	Kivessalmi
SR	79	Heimo, Ahtiala

Teollisuusrakennukset

SR	112	Vanha kalkinpolttouuni, Oy Lohja Ab
SR	114	Virkkalan muuntoasema

Liikennarakenteet

SR	115	Suuri rantatie, Kuninkaantie
SR, SL	3	Raaseporin linnantie
SR	117	Varolan silta, myllypato ja vanha tienpohja
SR	118	Vanha Karstuntie
SR	120	Kirkniemen rautatieasema

KARJALOHJA

LÄNSI-UUDENMAAN KULTTUURIMAISEMAINVENTOINTI (L-USK)

A	Koulutalo
B	Pukkila, maatila
C	Rukoushuone
D	Kivikirkko
E	Seurantalo
F	Kourijoki, tilakeskus
G	Pappila, tilakeskus

SAMMATTI

LÄNSI-UUDENMAAN KULTTUURIMAISEMA- JA RAKENNUSINVENTOINTI (L-USK)

A	Vares-kantola, tilakeskus
B	Ylitalo, tilakeskus
C	Roomisto, tilakeskus
D	Lassi, tilakeskus
E	Ahonpää, tilakeskus
F	Joenpelto, tilakeskus
	Joenpelto, mylly
	Myllyahde
S	Kirma
H	Oravannokka, kaivos

KARJAA

LÄNTISEN UUDENMAAN KULTTUURIMAISEMA- JA RAKENNUSINVENTOINTI

52	Dåvits, tilakeskus
55	Åkerforsin voimalaitos
56	Mustion rautaruukki, tuotantolaitokset ja työväenasunnot
56A	Mustion kartano ympäristöineen
56B	Mustion kirkko
57	Andersbergin tila ja Mjölnarbyn viljelysmaisema
58	Bällbyn kylä, Övergård ja Nedergård

LOHJAN RAKENNUSSUOJELUKOhteet

Alueet

Arvoluokka

AP 1	Anttila, Ahtsalmi: korttelit 1, 2, 3, 6, 7 ja 8, osin 10, 14 ja 15 Aurlahdenkatu 6	I
AP 2	Anttila, Ahtsalmi: korttelit 26 c, 38, 39, 40, 42, 45, 46, 47, osin 38 a ja 48 a, Pengerkatu 2	I
AP 3	Ahtsalmi: korttelit 204-207, 213-214	I
AP 4	Hiidensalmi: korttelit 182-185, 187	II
AP 5	Moisio, Ristahde. kortteli 105-107, 109-115, 117, 119, 121-134, Tavastinkatu 2, Moisionkatu 17	I

Kirkolliset rakennukset

6.	Lohjan kirkko ja kellotapuli	I
7.	Seurakuntatlo	I
8.	Siunauskappeli, uusi hautausmaa	I
9.	Iso-pappila, päärakennus, pitäjänapulaisasunto, tilanhoitajan asunto, karjakon mökki, puusto	I
10.	Kappalaisen pappila, Karstuntie 23 Haudankaivajan asunto, Ratasliiteri, Luhtiaitta, Viljamakasiini	I

Kartanot

11.	Ojamo	I
-----	-------	---

Maatilarakennukset

12.	Kiviniemi	I
13.	Anttilan arkitupa, Laurinkatu 61	I

Asuin- sekä asuin- liikeyrakennukset

14.	Karnaistenkatu 45	
15.	Karjalohjankatu 1 ja 3	
(16.	Vihdinkatu 4 Karuluoto	III)
17.	Koulukatu 8	II
(18.	Laurinkatu 46	III)
19.	Laurinkatu 52, Vakuutusyhtiö Pohjola	
20.	Nahkurinkatu 10, Seppäläntalo	II
21.	Karstuntie 77	
22.	Nummentie 57 ja 59	II
23.	Karstuntie 5, Luoman talo	
24.	Amerikankatu 6, Sippolan talo	
25.	Sepänkatu 7, Vainion talo	II
26.	Sahakatu 6	II

Huvilat

27.	SOL-hem ja Solkulla, Karstuntie 40	II
28.	Huvila Luhter, Linnaistenkatu 18	
29.	Huvila Haikari	
(30.	Candolinin huvila, Törmä	III)

Koulut

- 31. Lohjan pedagogio
- 32. Anttilan koulu
- 33. Pohjolanmäen koulu

Seurantalot

- 34. Työväentalo I
- 35. Äsvalla, Nummentie 45 I
- 36. Rukoushuone, Nummentie 35
- 37. Maamiesseuran talo, Nummentie 47, Suojeluskunta I
- 38. Harjula, Kullervonkatu 7

Teollisuusrakennukset

- 39. Ojamon rautakaivos
- 40. Tytyrin kalkkilouhos
- (41. Liessaaren louhokset III)
- 42. Lohjan Paperi Oy, Pitkäniemi, alkuperäiset osat
- (43. Metsäliiton teollisuus Oy, Lohjan tehtaat III)

Liikennarakenteet

- 45. Keskilohjan seisake II
- 47. Moisionkadun rautatiesilta I

Muut rakennukset ja rakenteet

- 48. Myllärin mökki, Haikarinniemi
- 49. Kaupungin virastotalo, Laurinkatu 50 II
- 51. Lohjan urheilukenttä II
- 52. Lohjan kauppatori
- 53. Porlan kalanviljelyslaitos I

